

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

на Защитена зона за опазване на дивите птици

BG0002099 „Кочериново”

Октомври 2014 г.

Проект № 5113123-2-687 „Разработване на планове за управление на защитени зони по Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици BG0002099 „Кочериново” и BG0002101 „Мещица”, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г”.

Регионалната инспекция по опазване на околната среда и водите – Перник

Съдържание

Въведение.....	4
Благодарности	5
Резюме 6	
Описание на използваните съкращения	9
Глава 1. ОПИСАНИЕ НА ЗОНАТА	11
1. Наименование на защитената зона.....	11
2. Местоположение на защитената зона.....	11
2.1 Местоположение според физикогеографското райониране на Република България	11
2.2 Местоположение спрямо административното деление на Република България.....	11
2.3 Населени места около и в границите на защитената зона	12
3. Граници на защитената зона.....	13
4. Цели на обявяване на ЗЗ и предмет на опазване.....	13
5. Правен статут, включително въведени режими	14
5.1. Правен статут	14
5.2. Режими и ограничения	14
5.3. Териториално припокриване на защитена зона със защитени територии.....	14
6. Собственост и управление на земите, горите и водните площи	15
6.1. Анализ на видовете собственост и начин на трайно ползване на цялата територия на защитените зони	15
6.2 Информация за реалното ползване на земеделските земи и горите.....	17
7. Общество и обществени процеси	23
7.1 Анализ на Общински планове за развитие	23
8. Стопанска дейност и антропогенни влияния.....	33
8.1. Анализ на планове и програми, касаещи ползването на територията и ресурсите на защитените зони и тяхното въздействие;.....	33
8.2. Анализ на съществуващите и потенциални икономически фактори и интереси и тяхното въздействие върху зоните.	37
9. Административни органи, свързани с управлението на защитените зони	40
Глава 2 ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗОНАТА.....	42
10. Физическа характеристика	42
10.1 Климат и води.....	42
10.2 Геология и геоморфология	48
10.2.1 Геоложки строеж и морфоструктури	48
10.2.2 Морфология на релефа	49
10.3 Почви.....	52
10.3.1 Разпространение и характеристика на почвите.....	52
Глава 3. ОБОБЩАВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ОТ ИНВЕНТАРИЗАЦИЯТА НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА.....	54
11.1 Характеристики и разпространение на природните местообитания и местообитания на видове, включени в Приложения № 1, 2 и 3 към ЗБР.....	54

11.1.1.	Установените местообитания и техните площи в защитената зона	54
11.1.2	Приоритетни местообитания на видовете – предмет на опазване	55
11.1.3	Оценка на благоприятното природозащитно състояние на местообитанията ..	67
11.2	Определяне на природозащитното състояние на популациите на видовете - предмет на опазване в зоната	68
11.2.1	Разпространение на видовете птици	68
11.2.2.	Законов статут на защита на гнездящите видове птици в защитената зона	74
11.2.3.	Природозащитно състояние на видовете предмет на опазване в зоната	75
11.2.4	Други групи от фауната с природозащитно значение	77
	Земноводни и влечуги	77
	Бозайници	78
Глава 4.	ОЦЕНКИ И ЗАПЛАХИ	82
12.	Определяне на заплахи	82
Глава 5.	УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	89
13.	Режим на управление	89
13.1	Цели на управлението	89
13.2	Зониране на територията	89
13.3	Определяне на режими и препоръки	90
13.4	Определяне на мерки за предотвратяване влошаването на състоянието на местообитанията и видовете	92
13.5	Препоръки, забрани и режими за начина на стопанисване и ползване на земеделски земи, гори или водни площи	95
13.6	Действия за постигане на целите, включително необходимост от поддържащи и/или възстановителни дейности	96
14.	Компенсаторни механизми	99
Глава 6:	ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА	105
15.	Определяне на прогнозни суми за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности, мерки и компенсаторни механизми за период 10 години;	105
Глава 7:	МОНИТОРИНГ	106
16.	Определяне на ключови местообитания или видове за наблюдение, периодичност и методика за мониторинг	106
17.	Мониторинг и оценка на постигането на целите, индикатори за успешното прилагане на плана	107
	Литература	109
	Списък на приложенията	112

Въведение

Планът за управление на Защитена зона за опазване на дивите птици „Кочериново“ BG0002099 е изготвен в рамките на проект № 5113123-2-687 „Разработване на планове за управление на защитени зони по Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици BG0002099 „Кочериново“ и BG0002101 „Мешица“, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г“.

Инвентаризация, мониторинг и картиране на видовете птици, предмет на опазване в ЗЗ „Мешица“ и ЗЗ „Кочериново“ и изготвяне на обобщена информация са извършени от БДЗП ЕООД – изпълнител на обществена поръчка, възложена от РИОСВ - Перник с подизпълнител Регионален екологичен център за ЦИЕ – клон България.

Събирането, обобщаването, анализирането на информация, даване на конкретни мерки и препоръки относно режима на дейностите и необходимите мерки за отпускане на финансова помощ за земеделските производители и собствениците на гори е извършено от Алфеус ЕООД – изпълнител на обществена поръчка, възложена от РИОСВ – Перник

Изготвянето на ГИС и цифров модел към Плана за управление е извършено от ДЗЗД „ГИС Перник“ - изпълнител на обществена поръчка, възложена от РИОСВ – Перник.

Планът, експертните доклади и картните материали към него са изготвени в резултат от трите горепосочени обществени поръчки от следния експертен състав:

Венцислав Василев – ръководител на екип

Ивайло Иванов – ръководител на полевите дейности по инвентаризацията

Николай Петков – експерт орнитофауна

Чавдар Гусев – експерт растителност и природни местообитания

Росен Цонев – експерт растителност и природни местообитания

Георги Попгеоргиев – експерт земноводни, влечуги и бази данни

Димитър Плачийски – експерт орнитофауна, бази данни и полевы формуляри

Николай Цанков – експерт земноводни и влечуги

Недко Недялков – експерт бозайници

Мирослава Зервудакис – експерт земеползване

Александър Бърдаров – експерт горско стопанство и стопански дейности

Стоян Недков – експерт физически и географски характеристики на зоните

Вяра Стефанова – експерт икономика и социално-икономическо развитие

Вангел Аврамов - общинска собственост и ползване на териториите

Иван Мяшков – цифров модел и ГИС

Благодарности

Екипът от експерти, работил по настоящия план за управление изразява своята благодарност на лицата и институциите, които предоставиха информация и данни, необходими за извършените анализи и по-специално на:

- Екипът на РИОСВ Перник за пълното съдействие и предоставяне на детайлна информация и насоки в работата
- РИОСВ Благоевград за предоставената информация за инвестиционни намерения в ЗЗ "Кочериново";
- Министерство на земеделието и храните за предоставяне на информация за баланс на територията и актуално ползване на земеделските земи;
- Изпълнителна агенция по горите за предоставените лесоустройствени проекти на територията.
- Община Кочериново за направените фактологични бележки по плана
- Кмет на община Рила за подробното описание на проблемите на местно ниво по отношение на управлението на ЗЗ "Кочериново".
- Дирекция Национална служба за защита на природата към МОСВ за коментарите и препоръките по отношение на мерките и режимите в защитената зона.

Резюме

Местоположение: Защитена зона „Кочериново“ с идентификационен код BG0002099 е разположена на територията на две области, като основната част се намира в област Кюстендил, а само малка част на югоизток попада на територията на област Благоевград. Най-голям дял от територията се пада на община Кочериново, която обхваща 2136.5 ха (87% от площта на зоната). На територията на община Рила попадат 279.6 ха (11.5%), разположени в североизточната част на зоната. На територията на област Благоевград зоната обхваща 23.1 ха (0.9%) от община Благоевград.

Целта на обявяване на Защитена зона „Кочериново“ е:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване, за постигане на тяхното състояние на сигурност;
- Възстановяване на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване в защитената зона.

Предмет на опазване са следните видове птици по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие: Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*) и Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

Законов статут: Защитена зона „Кочериново“ с идентификационен код BG0002099, обявена съгласно Заповед No РД-780 от 28 октомври 2008 г. (ДВ бр. 102 /2008 г.). Защитената зона е обявена на основание на следните нормативни документи:

- Закона за биологичното разнообразие, чл. 12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4;
- Решение No 122 от 2007 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 21 от 2007 г.)
- Директива за птиците 2009/147/ЕС.

Собственост и ползване на земите: По данни от Кадастъра на възстановената собственост (2010 г.) земеделските земи обхващат 57% от територията на имотите, попадащи в зоната, а горите - 20%. Преобладават нивите (31%), следвани от ливадите (16%) и пасищата (5%).

Инвентаризацията на местообитанията в защитена зона BG0002099 Кочериново включва 18 фитоценологични описания, направени в типични и представителни участъци за растителността. За целите на проучването и картирането на местообитанията беше използвана класификацията на EUNIS, която освен местообитанията защитени от Директива 92/43/ЕЕС и ЗБР обхваща по-широк набор природни местообитания, включително полуестествени и антропогенни.

Видовете птици установени в хода на реализираното проучване, по литературни данни като потенциални за района са общо 133 вида. В хода на полевите проучвания на територията на защитена зона „Кочериново“ са установени 88 вида птици през гнездовия сезон. 15 вида са включени в Червената книга на България, 29 вида са от Европейско природозащитно значение (SPEC 1-3), 73 вида са включени в Приложение 3 към Закона за биологичното разнообразие, а 15 вида са включени и в Приложение 2. От установените видове 75 попадат Приложения 2 и 3 на Бернската конвенция като, от тях 57 са от приложение 2, които се нуждаят от строга защита. Други 24 вида са от приложение 2 към Бонската конвенция.

Природозащитното значение на защитената зона се определя най-вече от установеното присъствие на застрашения от изчезване на вид Ливаден дърдавец (*Crex crex*), който гнезди тук, както и от голямата численост на Белия щъркел. Популацията на ливадния дърдавец показва постоянна численост в сравнение с

данните от 2006 г. – установени са 33 токуващи мъжки. В същото време обаче популацията е заплашена от площно намаляване на гнездовите местообитания и други ясно дефинирани заплахи. Белият щъркел се характеризира с постоянна численост. При картирането са установени 33 гнезда на вида, като 5 от тях не са били заети през 2013 г. Мястото е също така от значение за Червеногърбата сврачка (*Lanius collurio*) поради значителните площи заети от нейните типични местообитания - хълмистите части и земите с храсти и ниски дървета около обработваемите земи са запазили подходящи условия за вида.

Заплахите за популациите на видовете птици, обект на опазване и техните местообитания на зоната включват на първо място е разораването на пасищата и ливадите и превръщането им в обработваеми земи. Сериозна заплаха е и косенето на ливадите през гнездовия период на ливадния дърдавец. Осъществяването на екстензивна паша е от ключово значение за поддържане на тревните местообитания. Други идентифицирани заплахи са: случаен отстрел и браконьерство; съприкосновение с небезопасени електрически стълбове и жици, безпокойство на птиците. Констатирани са недостатъчна информираност на населението за предмета и целите на опазване, ограниченията, режимите, ползите и възможностите за финансиране.

Зониране: Планът за управление определя три функционални зони:

- Зона I за поддържане и възстановяване на местообитанията на видовете предмет на опазване. В нея се включват влажните ливади и други тревни съобщества които са местообитания на Ливадния дърдавец.
- Зона II за устойчиво стопанисване. В нея се включват всички останали горски, тревни местообитания и обработваеми земи, които са местообитания или потенциални местообитания на видовете предмет на опазване.
- Зона III на населените места: ЗЗ „Кочериново“ включва и населени места, които следва да се обособят като отделна зона поради специфичния си облик и ползване.

Режими, въведени със заповедта за обявяване на ЗЗ: в границите на защитената зона се забранява:

- Премахване на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
- Залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения.
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.
- Косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра.
- Изграждането на нови МВЕЦ с изключение на такива, които към датата на обнародване на заповедта са съгласувани по реда на действащата нормативна уредба по околната среда.

Режими, произтичащи от действащото законодателство и въведени с Плана за управление на ЗЗ включват:

Забрани:

- Култивиране на чужди бързорастящи растителни видове;
- Пресушаване на ливадите чрез изграждане на нови дренажни съоръжения;
- Практикуването на моторни (off-road) спортове в ливадите.

Препоръки:

- Възстановяването на традиционното ползване на пасищата и ливадите;

- Превръщане на трайно изоставени и пустеещи ниви в ливади и пасища чрез доброволна промяната в начина на трайно ползване;
- Използване на щадящи техники за косене, както и разпределяне на косенето мозаично и оставянето на неокосени участъци;
- Опазване и поддържане на елементи на ландшафта, които имат свързващи функции и предоставят укрития на птиците (синори, канавки, ивици с естествена растителност, живи плетове и др.)
- Паша на домашни животни в пасища съгласно КВС с препоръчителна гъстота до 0,2 Же/ха, съобразена с вида домашни животни съгласно нормативната уредба;
- Обезопасяване на електропроводите срещу съприкосновение на оголени жици с птиците.

Мерките, предложени в Плана за управление включват:

- Осигуряване на достатъчни по площ и качество местообитания на Ливадния дърдавец и съпътстващите защитени видове, които обитават тревните площи: Недопускане на по-нататъшна загуба на местообитания поради разораване на пасища, ливади и други участъци с тревна растителност; Осигуряване на подходящ воден режим на влажните ливади и избягване на прекомерно осушаване или продължително преовлажняване;
- Осигуряване на достатъчни по площ и качество местообитания на Червеногърбата сврачка чрез поддържане и възстановяване на елементи на ландшафта, които имат свързващи функции и предоставят укрития на птиците (синори, канавки, ивици с естествена растителност и др.);
- Предотвратяване на директни рискове и заплахи за екземплярите на защитените видове от отравяне с пестициди, изкуствени торове или други токсични субстанции (директно или по хранителната верига) чрез контролни и превантивни дейности, и информационни дейности със земеделските стопани;
- Предотвратяване на безпокойство на птиците през гнездовия период;
- Обезопасяване на електрически стълбове и други съоръжения, които се използват за гнездене на белия щъркел. Включва укрепване и повдигане на рисково гнезда върху изработени за целта платформи;
- Подпомагане на гнезденето на белия щъркел чрез обезопасяване и укрепване на рискови гнезда върху постройки и електрически стълбове.

Действията за постигане на целите на плана включват:

- Управление на защитената зона чрез осигуряване на административен и технически капацитет за прилагане на мерките от плана, установяване на управителен/ консултативен орган за защитената зона, и подобрена координация между компетентните институции и местните власти за прилагане на режимите, забраните и мерките;
- Поддържащи и възстановителни действия, включително възстановяване на ливади и пасища чрез доброволна промяната в начина на трайно ползване на пустеещи ниви, възстановяване и поддържане на синори, канавки, ивици от естествена растителност и единични дървета, управление на пашата за постигане на равномерно натоварване на пасищата и др.
- Въвличане на заинтересованите страни в устойчивото управление на територията
- Екологично образование, обучение и информационни дейности
- Мониторинг на състоянието на видовете, предмет на опазване, както и на цялостното изпълнение на плана;

Описание на използваните съкращения

ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ДВ	Държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ЕС	Европейски съюз
ЕО	Екологична оценка
ЕРП -	Електроразпределително предприятие
ЗБР	Закона за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗС	Земеделски стопани
ЗЛОД	Закон за лова и опазване на дивеча
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
КВС	Кадастър на възстановената собственост
ЛУП	Лесоустройствен проект
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МС	Министерски съвет
НЕМ	Национална екологична мрежа
НПО	Неправителствена организация
НПРД	Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000
НСИ	Национален статистически институт
НСМБР	Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие
НТП	Начин на трайно ползване
ОВМ	Орнитологично важно място
ОВОС	Оценка на въздействието върху околна среда
ОПОС	Оперативна програма околна среда
ОПР	Общински планове за развитие
ОС	Оценка за съвместимост
ОСП	Обща селскостопанска политика
ПД	План за действие
ПП	Природен парк
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПС	Природозащитен статус

ПУ	План за управление
ПУРБ	План за управление на речните басейни
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СИЗП	Системата за идентификация на земеделските парцел

Глава 1. ОПИСАНИЕ НА ЗОНАТА

1. Наименование на защитената зона

Защитена зона „Кочериново” с идентификационен код BG0002099

2. Местоположение на защитената зона

2.1 Местоположение според физикогеографското райониране на Република България

Според Физикогеографското райониране разработено от Мишев и др. (1989) територията на зоната попада в Кюстендилско-Благоевградския район на Среднострумската подобласт, която е част от Рило-Родопската област на Южнобългарската провинция. Според физикогеографската регионализация на България (Велев и др. 2002) зоната попада в Кюстендилско-Благоевградска подобласт на Среднострумската област.

Според физикогеографското райониране на ландшафтна основа разработено от Велчев и др. (2011) територията на зоната попада в Кочериновския район на Среднострумския окръг. Той от своя страна е част от Среднобългарската област, която се включва в Среднобалканската подпровинция на Източносредиземноморската провинция.

2.2 Местоположение спрямо административното деление на Република България

Общата площ на защитена зона „Кочериново” по заповедта за нейното обявяване е 2 434, 84 ха. По отношение на административното деление на страната тя е разположена на територията на две области, като основната част се намира в област Кюстендил, а само малка част на югоизток (0,9 % от площта на зоната) попада на територията на област Благоевград (табл. 2.2). На територията на област Кюстендил зоната попада в две общини – Кочериново и Рила. Най-голям дял от територията се пада на община Кочериново, която обхваща 2136,5 ха (87% от площта на зоната). На територията на община Рила попадат 279,6 ха (11,5%), разположени в североизточната част на зоната. На територията на област Благоевград зоната обхваща 23,1 ха (0,9%) от община Благоевград.

Таблица 2.1 Разпределение на територията на защитена зона “Кочериново” по области и общини

Област	Община	Площ (ха)	%
Кюстендил	Рила	279,6	11,5%
	Кочериново	2136,5	87,6%
Благоевград	Благоевград	23,1	0,9%

Територията на зоната попада в рамките на шест землища, като четири от тях са в община Кочериново, едно в община Рила и едно в община Благоевград. Най-голям дял се пада на землищата на село Пороминово (840,4 ха) и град Кочериново (596,4 ха), които заемат около половината от площта на зоната. Повече от 60% от землището на село Пороминово попада в обхвата на зоната, докато при град Кочериново този дял е около 35% (табл. 2.2). Освен тях с голям дял на землището в рамките на зоната се отличава и село Бараково (33%). Около 18% от землището на

село Стоб попадат в зоната, докато при другите две селища този дял е доста по-малък.

Община	Землище	Площ (ха)	% от площта на зоната	% от площта на землището
Рила	Рила	279,6	11,5%	4,7%
Кочериново	Бараково	327,8	13,4%	33,6%
	Пороминово	840,4	34,5%	61,7%
	Стоб	371,9	15,2%	18,2%
	Кочериново	596,4	24,5%	35,3%
Благоевград	Дъбрава	23,1	0,9%	1,7%

Таблица 2.2 Разпределение на територията на защитена зона “Кочериново” по землища

Фигура 2.1 Разположение на защитена зона “Кочериново” спрямо административното деление на местно ниво

2.3 Населени места около и в границите на защитената зона

На територията на зоната са разположени три населени места, град Кочериново и селата Бараково и Пороминово. Кочериново се намира в източната ѝ част непосредствено до границата, като част от застроената площ се вдава в южна посока почти до коритото на Рилска река, а квартал Левски е разположен извън зоната непосредствено до югозападната ѝ граница. Село Бараково е разположено в близост до южната граница, а Пороминово до източната граница на зоната. На североизток от външната страна на границата на зоната е разположен град Рила, а в южна посока в непосредствена близост се намира село Дъбрава. Най-голямото населено място в

близост до зоната е град Благоевград, чийто северни квартали се намират на около 1,5 км от южната ѝ граница. В същото направление са разположени и селата Рилци (1,5 км), Бяло поле (2 км) и Делвино (3,5 км). На изток е разположено само едно населено място – Бистрица, което се намира на около 5 км от границата на зоната. В северозападна посока на около 3 км е разположено село Смочево, а на запад са селата Мурсалево (3 км), Драгодан (4 км), Боровец (3 км), Бураново (3 км) и Крумово (1,5 км).

3. Граници на защитената зона

Защитена зона “Кочериново” е разположена по долината на река Струма в обсега на Кочериновското долинно разширение. Формата ѝ върху картата наподобява триъгълник с добри оформени южна и северозападна страна и силно изрязана източна страна. Общата дължина на границата е около 46 км като на южната граница се падат 12 км, на източната 21 км и на северозападната 13 км. Южната граница започва на около километър и половина източно от вливането на река Рилска в Струма. Първоначално има североизточна посока, но след около един километър се насочва на изток заобикаляйки от юг село Бараково. Изкачва се по западния склон на Рила до възвишението Барите (571,9 м) след което следи вододелния рид между два от малките леви притоци на река Рилска в продължение на 2 км и се спуска към коритото на река Телкьовски дол. Следи течението на тази река в продължение на около един километър, след което се насочва на североизток и преминава в източната граница на зоната. Тази граница първоначално се изкачва по рида между Телкьовски дол и долината на север от него, пресича въпросната долина и след поредица от промени на посоката достига до село Пороминово. След него се насочва на североизток и в продължение на 2 км следва левия бряг на Рилска река. Заобикаля село Стоб от запад като по този начин двукратно пресича коритото на Рилска река, след което отново се насочва на североизток следвайки левия бряг на реката, за да завърши в околностите на град Рила. Оттам границата прави остър завой и се насочва на югозапад пресичайки Рилска река и навлиза в Кочериновското поле. След около 5 км заобикаля от изток град Кочериново и постепенно променя посоката си към юг. Преминава източно от квартал Левски, пресича Рилска река и завършва на около 1 км южно от нея.

	Географска ширина	Географска дължина
Изток	N 42° 3' 57.86"	E 23° 7' 44.35"
Запад	N 42° 4' 2.25"	E 23° 2' 15.46"
Север	N 42° 7' 17.59"	E 23° 7' 17.59"
Юг	N 42° 3' 19.54"	E 23° 2' 50.59"

Таблица 3.1 Географски координати на защитена зона “Кочериново” (проекция UTM, геодезическа основа WGS84, зона 35N)

4. Цели на обявяване на 33 и предмет на опазване.

Съгласно Заповед No РД-770 от 28 Октомври 2008 г. защитена зона „Кочериново” е обявена с цел:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване, за постигане на тяхното състояние на сигурност;
- Възстановяване на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване в защитената зона.

Предмет на опазване са следните видове птици по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие: Бял щъркел (*Ciconia ciconia*) Ливаден дърдавец (*Crex crex*) и Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

5. Правен статут, включително въведени режими

5.1. Правен статут

Защитена зона „Кочериново“ с идентификационен код BG0002099, обявена съгласно Заповед No РД-780 от 28 октомври 2008 г. (ДВ бр. 102 /2008 г.). Защитената зона е обявена на основание на следните нормативни документи:

- Закона за биологичното разнообразие, чл. 12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4;
- Решение No 122 от 2007 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 21 от 2007 г.)
- Директива за птиците 2009/147/ЕС.

5.2. Режими и ограничения

Съгласно горепосочената заповед за обявяване, в границите на защитената зона се забранява:

- Премахване на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
- Залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра;
- Изграждането на нови МВЕЦ с изключение на такива, които към датата на обнародване на заповедта са съгласувани по реда на действащата нормативна уредба по околната среда.

Тези общи режими и ограничения, произтичащи от Закона за биологичното разнообразие и Заповедта за обявяване, следва да бъдат допълнени и разработени много по-детайлно от настоящия план за управление в зависимост от конкретните данни за природозащитното състояние на видовете предмет на опазване и техните местообитания.

5.3. Териториално припокриване на защитена зона със защитени територии

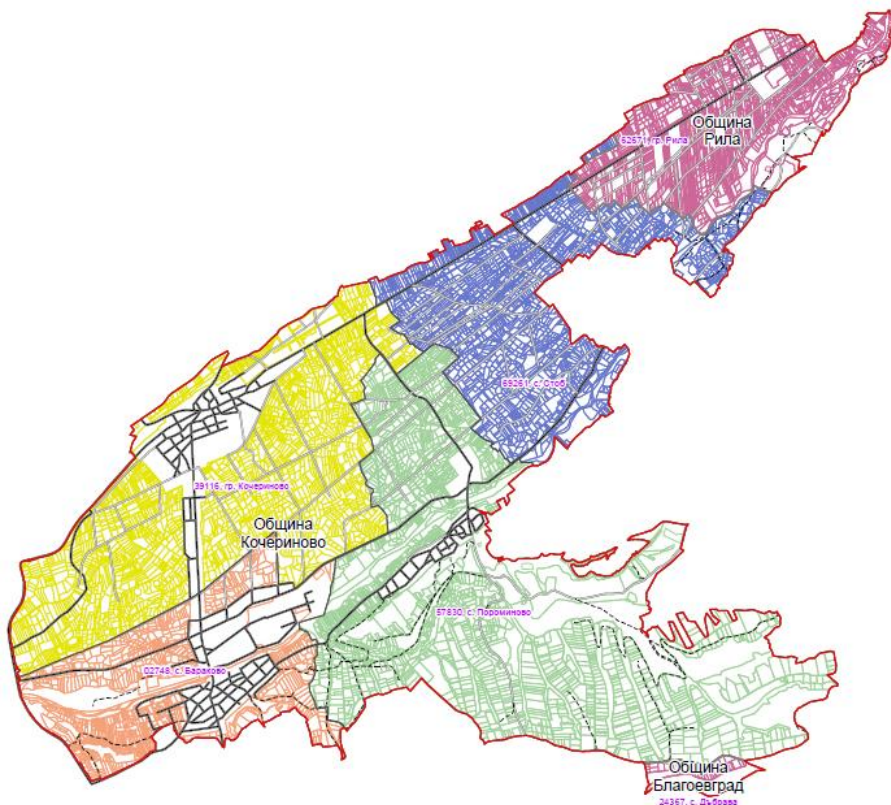
Границите на защитена зона „Кочериново“ BG0002099 не се припокриват със защитени територии, обявени съгл. ЗЗТ. В близост до защитената зона се намира ПЗ „Стобски пирамиди“.

Според регистъра на защитените територии към План за управление на речните басейни на Западно-беломорски район за управление на водите, Защитената зона „Кочериново“ не се припокрива със зони за защита на водите, включително санитарно-охранителни зони за питейни води.

6. Собственост и управление на земите, горите и водните площи

6.1. Анализ на видовете собственост и начин на трайно ползване на цялата територия на защитените зони

По данни от Кадастъра на възстановената собственост (2012 г.) земеделските земи обхващат 57% от територията на имотите, попадащи в зоната, а горите - 20%. Преобладават нивите (31%), следвани от ливадите (16%) и пасищата (5%). (Фигура 6.2 и таблица 6.1).

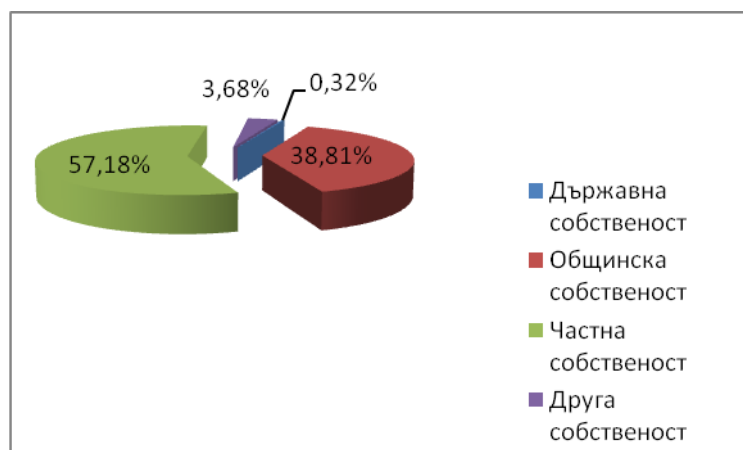
Код община	Екатте	Землище	Ниви	Трайни насажд.	Ливади	Пасища и мери	Гори	Други	Общо
KNL27	39116	Кочериново	270,5	11,4	175,5	1,1		154	612,5
KNL27	57830	Пороминово	419	9,5	74,3	107,4	301,7	172,5	1084,4
KNL27	2748	Бараково	75,4	10,7	80,7	38	0	140	344,8
KNL27	69261	Стоб	182,6	31,6	122	13	211,6	136,8	697,6
KNL38	62671	Рила	83,1	83	80,4	0,8	145,2	158	550,5
BGL03	24367	Дъбрава	10,5	0	0	11,2	0	5,2	26,9
Общо			1041,1	146,2	532,9	171,5	658,5	766,5	3316,7*

- Общата площ надвишава площта на зоната, тъй като са показани целите гранични имоти, а не само частите от тях, попадащи в зоната. Мерките за опазване би трябвало да се прилагат на целите имоти.

Таблица 6.1 - Данни КВС за зона Кочериново по землища (ха)

По данни на стандартния формуляр за Натура 2000 11% от земите в зоната са държавна собственост, 44% са общинска собственост, а 45% са частна собственост.

Предоставените данни от МЗХ обхващат територията на целите землища, върху които е разположена зоната. По тези данни формата на собственост върху земеделските земи е както следва: 57% - частна собственост; 38,81 % -общинска собственост; 0,32% - държавна собственост. 76,6% от обработваемите земи са частна собственост, докато пасищата и мерите са предимно общинска собственост(95,5%). Копия от кореспонденцията за предоставяне на официални данни от МЗХ е предоставена в Приложение 1 към доклада.

Фиг.6.3. Разпределение на земеделските земи в землищата, върху които е разположена защитена зона „Кочериново“ по форма на собственост (%)

	Държавна собственост	Общинска собственост	Частна собственост	Други	Общо
Обработваеми земи общо	18,5	865,8	3558,9	200,52	4643,67
Пасище, мера	1,78	1559,8	40,57	31,01	1633,19
Храсти	0	17,75	0,31	0	18,06
Земеделски	20,3	2443,4	35998	231,53	6294,95

земи общо					
-----------	--	--	--	--	--

Таблица 6.2. Форма на собственост на земеделските земи в землищата, върху които е разположена защитена зона „Кочериново“ (ха)

6.2 Информация за реалното ползване на земеделските земи и горите.

6.2.1. Земеделски земи

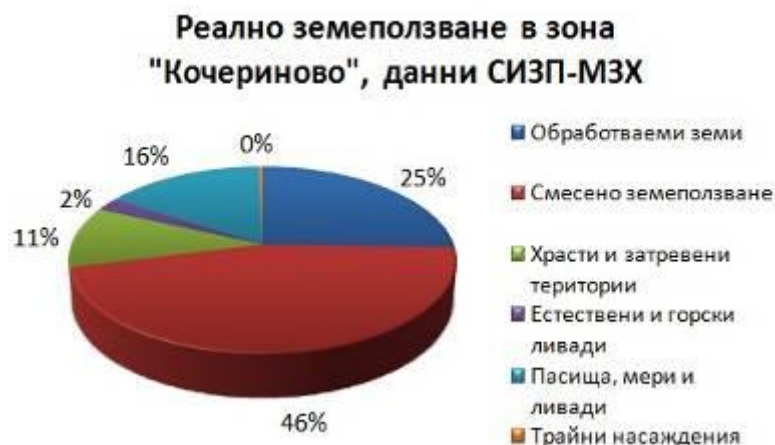
Земеделските земи в зона „Кочериново“ са 1842,4 ха (данни от СИЗП-2012г.), което представлява 75,6% от общата територия на зоната и 27% от общата територия на землищата, в които е разположена. Землищата с най-много земеделски земи в зоната са с.Пороминово (620,4 ха), с. Кочериново (445,2 ха) и с. Стоб (325,3 ха).

Землище	Земеделски земи (ЗЗ) в зона „Кочериново“							ЗЗ в землище	
	Обра б. земи	Смесен земеползване	Пасища, мери, ливади	Ест.и горски ливади	Храсти и затревен и територии	Трайни насаждения	Общо	Ха	%
Кочериново	126,1	229,75	62,54	14,54	6,76	5,46	445,2	1291,5	34
Пороминово	197,6	196,49	95,54		130,2	0,58	620,4	839	74
Бараково	28,6	99,12	28,33		13,22	1,15	170,4	810,8	21
Стоб	78,8	189,6	35,29	11,02	10,6		325,3	778,7	42
Рила	33,1	124,7	59,93	17,05	34,32		259,1	2267,7	11
Дъбрава	5,7		4,69		11,5		21,9	777,6	3
Общо	470	840	286	43	197	7,0	1842,4	6765,3	27

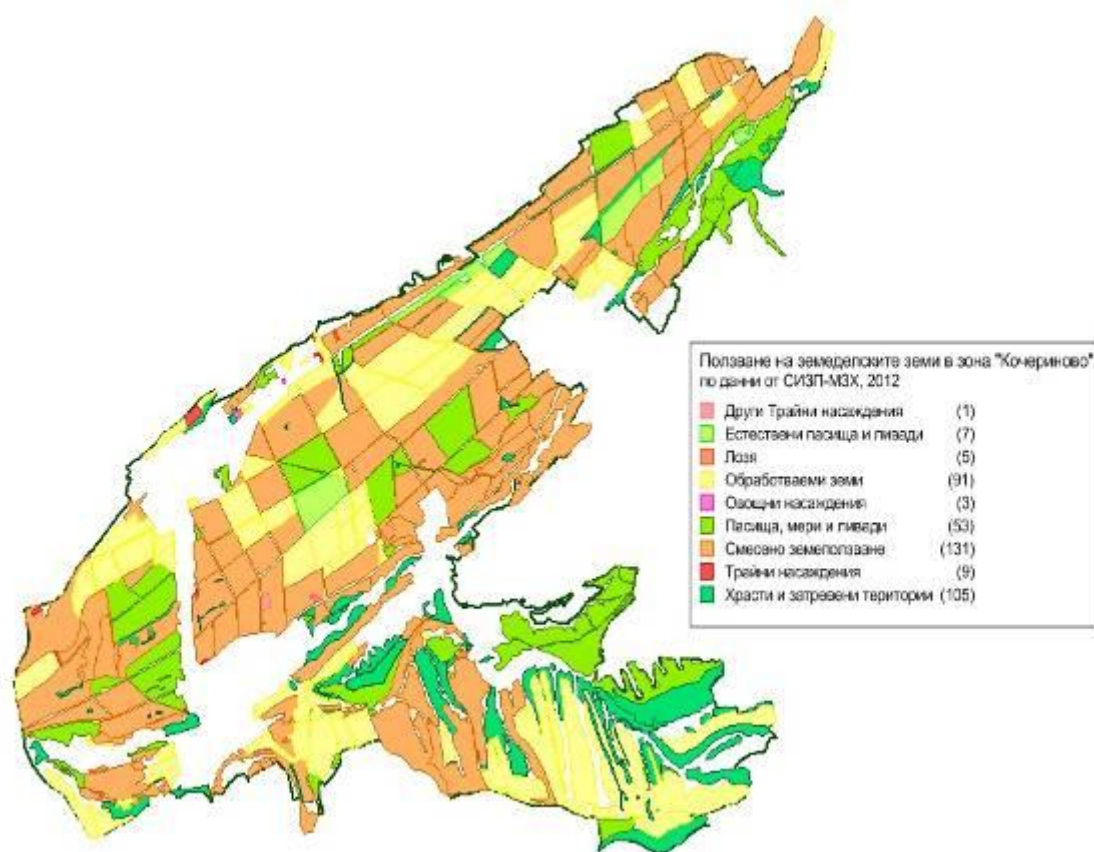
Таблица 6.3. Ползване на земеделските земи по землища в зона „Кочериново“, данни от СИЗП-МЗХ, 2012г. (ха)

Данните за реалното ползване на земеделските земи¹ през 2012г. за зона „Кочериново“ сочат, че обработваемите земи обхващат 470 ха, а земите със смесено земеползване заемат най-голяма площ с 840 ха. Пасищата и мерите са 286 ха, докато затревените територии и храсти са 197 ха. Естествените ливади и горски ливади са едва 43 ха.

¹ Реалното земеползване на земеделските земи се регистрира от Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП), създадена и поддържана от МЗХ. Данните за земеделските земи в нея се различават от данните в кадастралния регистър, като СИЗП отразява реалното ползване в съответната година, докато кадастъра отразява начина на трайно предназначение на земите.

Фиг. 6.4. Реално земеползване в зона „Кочериново“

Фиг. 6.5 Ползване на земеделските земи по данни от СИЗП-МЗХ 2012 г.

Сравнявайки данните за земеползването от системата на кадастъра и от СИЗП, впечатление прави доминирането на земите в смесено земеползване (46% или почти половината от всички земеделски земи в зоната). Това са предимно малки по площ фамилни стопанства като продукцията от тях е предимно за собствено потребление в семейството. По тази причина, земите от смесено земеползване много рядко биват заявявани за подпомагане и съответно информацията, която се събира за тях е силно ограничена.

Тревните земеделски площи съвкупно обхващат 29% от земеделските земи, като площите в добро земеделско и екологично състояние са 18%. Към настоящия момент

е идентифициран следния проблем: категория „храсти и затревени територии“, които са 11%, се считат за неземеделска площ от гледна точка на схемите за подпомагане на земеделските производители в България, което означава че тези площи са недопустими за подпомагане. По този начин, земеделските производители и животновъди, които ползват тези площи не могат да получават подпомагане за тях. Нещо повече, ако тези площи бъдат заявени за подпомагане, земеделските производители ще подлежат на санкции от страна на ДФ „Земеделие“.

Единственото изключение е направено в мерките за опазване на околната среда в Програмата за развитие на селските райони 2007-2013г. – мярка 213 „Подпомагане в Натура 2000“ и мярка 214 „Агроекологични плащания“, схемата за земи с висока природна стойност. Поради недопустимостта на площите за подпомагане голяма част от стопаните преминават към масово почистване на храстите без оглед на значението на някои видове храсти за биоразнообразието в района.

От друга страна, при прекалено силно захрастяване има стопани, които решават да прекратят изцяло ползването им, което може да доведе до пълно захрастяване на площите.

6.2.2. Гори

Обща характеристика на горите

Съгласно *Класификационната схема на типовете горски месторастения в Република България (2011)*, територията на 33 „Кочериново“ попада в Тракийската горскорастителна област - подобласт Рила. Във вертикално отношение, горите в зоната са разположени в диапазона 350 - 650 м н.в. т.е. има слабо изразено поясно деление. Обхващат се части само от един растителен пояс и три подпояса:

Т-I Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори /0-700 м н.в./

Т-I-1 Подпояс на крайречните и лонгозни гори /0-700 м н.в./

Т-I-2 Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори /0-500 м н.в./

Т-I-3 Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори /500-700 м н.в./

Формирани са 9 типа горски месторастения, 3 от които са с интразонално разпространение. Над 56 % от територията е заета от месторастение МТЮ-II В-1,12,2 (много бедно до бедно, сухо).

Характеристиката на горскодървесната растителност е направена въз основа на данните от лесоустройствения проект (ЛУП) на ТП ДГС "Дупница" (от 2011 г.). Площта на защитената зона обхваща 9 отдела - цели или части от тях.

Таксираната горска площ в защитената зона е 266,2 ха, което съставлява 10,93 % от зоната. Над 76 % от ГФ са залесени територии. Налице е несъответствие между данните по лесоустройствен проект и КВС. Следва да се отчетат и процесите на самозалесяване на земеделски територии (най-вече пасища), които се третират по силата на чл. 83 и чл. 84 от Закона за горите.

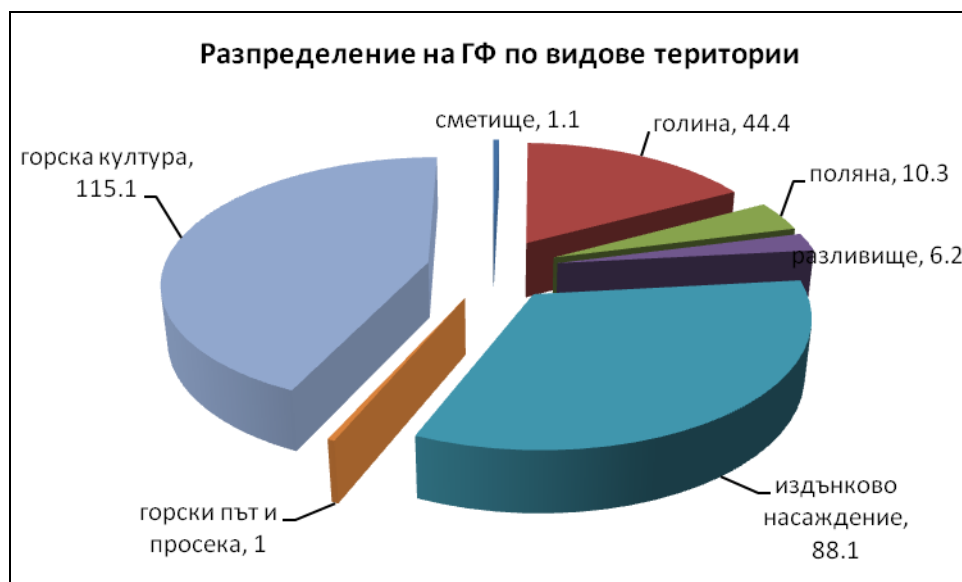
Разпределението на ГФ по землища е както следва:

Землище	Горски фонд, ха
гр. Рила	21,1
гр. Кочериново	-

с. Стоб	19,0
с. Пороминово	201,5
с. Бараково	24,6
с. Дъбрава	-

Таблица 6.4 Разпределение на ГФ в защитената зона по землища

По своето предназначение земите и горите от горския фонд имат основно дървопроизводствена и средообразуваща функция, а съвсем малка част (под 1%) изпълняват ролята на защитна ивица около шосе и противоерозионна функция. Разпределението на ГФ по видове територии е отразено на следната графика.

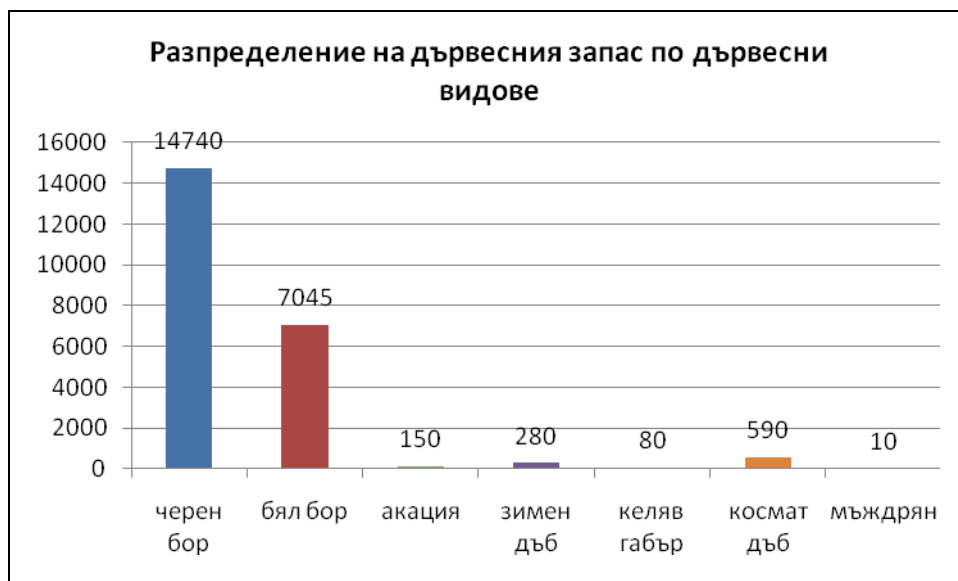

Фиг. 6.6 Разпределение на ГФ по видове територии

От графиката е видно, че обликът на горско-дървесната растителност в зоната е силно повлиян от човешката дейност. В залесената площ преобладават горските култури (56,6 % дял) в т.ч. от нетипични за района видове, а останалата част се пада на издънковите насаждения (43,4 %). В защитената зона липсват насаждения с естествен семенен произход.

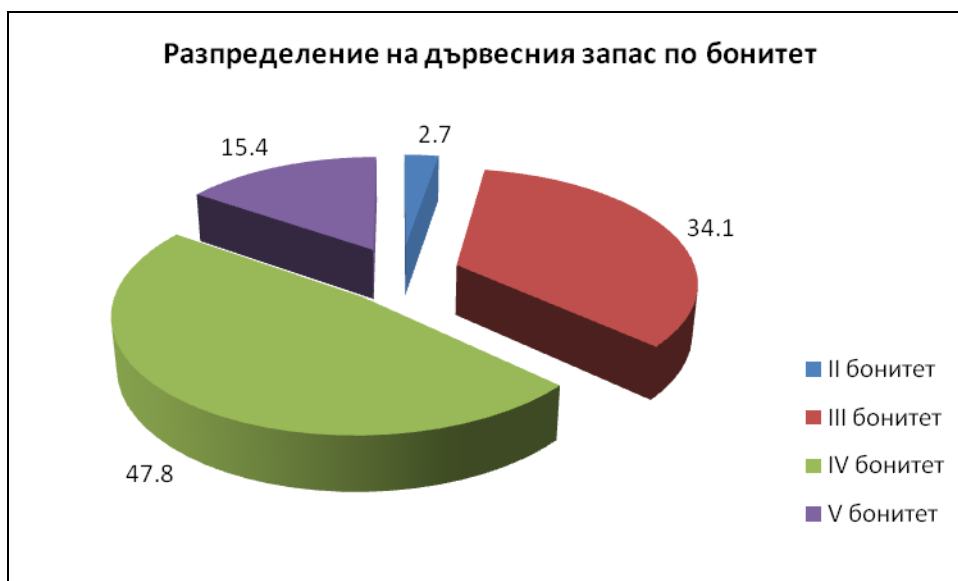
Средната възраст на насажденията е 33 г., средната пълнота - 0,6 (макар и да преобладават насажденията с пълнота 0,7), а средният диаметър 15,1 см. Общият запас на основните насаждения възлиза на 22 895 куб. м.

Територията на защитената зона се характеризира с не особено голямо видово разнообразие на горскодървесната растителност. Срещат се над 11 вида, като следва да се има в предвид, че два от тях характеризират облика на горите са нехарактерни за района - бял бор и акация. Спорно е дали към тези два вида може да се причисли и черния бор, като има вероятност в миналото той да е съществувал и като местен вид и в последствие е отстранен. От местните видове, най-значимо участие имат мъждрян, космат дъб, зимен дъб, клен, келяв габър, но се срещат и бреза, бряст, върба, джанка, орех. Всички местни видове следва да бъдат толерирани при бъдещото стопанисване на горите.

Фиг. 6.7 Разпределение на дървесния запас по видове

Средният бонитет на горите в защитената зона е 4 (4,1), а разпределението на дървесния запас по бонитети е нагледно илюстрирано на следната графика:

Фиг. 6.8 Разпределение на дървесния запас по бонитет

От важно значение за статуса на зоната са и таксационните показатели за състоянието на горските насаждения. Само около 5 % от насажденията са в добро общо състояние, 75 % в средно и само 20 % са в лошо състояние. Тези данни се потвърждават и от оценките за строежа на насажденията - само около 32 % от насажденията имат равномерен строеж, а останалите са с неравномерен. Що се касае до здравословното състояние и повредите по насажденията, проблеми се наблюдават върху около 6 % от насажденията, като тези проблеми се изразяват главно в съхнене. Като проблемни са регистрирани преди всичко бялборовите култури, което е обяснимо в предвид на нетипичните условия, в които е поставен видът. Все пак данните следва да се приемат с известна доза условност, тъй като до голяма степен зависят и от това до колко стриктно са водени лесопатологичните наблюдения.

Друг важен фактор за общия консервационен статус на зоната е ерозията на почвата. Именно действието на този фактор в миналото е бил до голяма степен причината за

създаването на бял боровите, черборовите и акациевите култури, които както бе отбелязано, дават облика на горскодървесната растителност в момента. Ерозията продължава да бъде заплаха за земите и горите от ГФ и днес. На такава в различна степен са подложени над 180 ха или близо 70 % от ГФ. Ерозия I степен се наблюдава върху 25,2 ха, II степен върху 136.9 ха и III степен върху 8.9 ха.

Земите и горите от ГФ в ЗЗ "Кочериново" са класифицирани с I клас на пожарна опасност. Това е важно предвид от една страна на голямата площ на обработваемите земеделските земи, паленето на които в последно време е основна причина за разпространението на пожарите и в горите, и от друга предвид на голямата площ на иглолистните горски култури.

Собственост и управление

Съгласно данните в действащите лесоустройствени проекти, картината на собствеността на земите и горите от ГФ е представена на следната графика:

Фиг. 6.9 Собственост на земите и горите от ГФ в ЗЗ „Кочериново“

Държавните гори в защитената зона, се стопанисват от ТП ДГС „Дупница“, което е териториално поделение на Държавно югозападно предприятие - гр. Благоевград, структура към Министерството за земеделието и храните (МЗХ), създадени с новия *Закон за горите* от 2011 г. Към момента на разработване на Плана, са налице вътрешни разпоредби на МЗХ за възстановяване на бившето ДГС „Рилски манастир“ от 1.05.2014 г., което се очаква да управлява и горите попадащи в защитената зона.

Общинските, частните и горите на обществените организации се управляват от техните собственици въз основа на *Закона за горите*. Всички дейности по стопанисване на държавните и общинските гори се осъществяват на база разпоредбите на *Наредбата за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горските територии - държавна и общинска собственост, и за ползването на дървесина и недървесни горски продукти* (приета с ПМС № 316 от 24.11.2011 г., обн., ДВ, бр. 96 от 6.12.2011 г.).

Контролът по стопанисване на горите, без значение от тяхната собственост се осъществява от Регионална дирекция по горите - Кюстендил, както и от Изпълнителната агенция по горите.

Основен инструмент за управление на горите в защитената зона е 10-годишен горскостопански план (Лесоустройствен проект), като актуалния такъв е от 2011 г.

В действащият план за горите със стопанско предназначение са обособени следните стопански класове:

Стопански класове	Площ, ха
Бялборови култури	8,0
Черборови култури	42,6
Черборов средни и нискобонитетен	47,7
Акациев противоерозионен	4,3
Широколистен	18,4
Зимендъбов	39,3
Нискостъблен	6,5
Смесен средно и ниско бонитетен за превръщане	21,4
Дъбов за производство на корк	15,0

Таблица 6.5 – Стопански класове гори

За периода на действие на ЛУП (2011-2021) предвиденото ползване от ГФ в рамките на защитената зона е 2395 куб. м. Има предвидено и залесяване - на площ около 2,6 ха в три подотдела след гола сеч в иглолистни култури.

7. Общество и обществени процеси

7.1 Анализ на Общински планове за развитие

7.1.1. Анализ на икономическото развитие

Анализ на състоянието на селското стопанство и земеползването

В исторически план земеделието и растениевъдството са основна част от препитанието на хората в района на зоната. Процесът на възстановяване на земята в реални граници води до забавяне на темповете на развитие на аграрния сектор, а на места дори и до преустановяване на земеделската дейност. Периодът след 2007 г. се характеризира с ново развитие на сектора, в резултат на субсидиите от ЕС – част от населението се занимава със земеделие и растениевъдство за самозадоволяване и подпомагане на издръжката на семейството, но част от населението започва да се занимава и професионално със земеделска дейност.

Съгласно данните от преброяването на земеделските стопанства през 2010 г. постоянно заетите в земеделието в двете общини са 985 ГРЕ.

Община	Общо	Постоянно заета работна сила (ГРЕ)			Сезонна работна сила	Сезонна работна сила - човекодни
		Общо	Семейна работна сила	Несемейна работна сила		
Кочериново	774	725	680	45	49	11 412
Рила	211	202	187	15	9	2 086

Таблица 7.1. Постоянно заета работна сила в земеделието в общини Кочериново и Рила през 2010 г.

Данните от преброяването на земеделските стопанства (2010 г.) показват, че земеделските стопанства на територията на двете основни общини, в които попада зоната (Рила и Кочериново) са 937, като основната част от стопанствата (74%) са за самозадоволяване. Броят на стопанствата спрямо 2003 намалява, но нарастват използваните земеделски площи и съответно средният размер на стопанствата.

Община	Общо	< 2 000 EUR	>= 2 000 < 4 000 EUR	>= 4 000 < 8 000 EUR	>= 8 000 < 15 000 EUR	>= 15 000 < 25 000 EUR	>= 25 000 < 50 000 EUR	>= 50 000 < 100 000 EUR	>= 100 000 < 250 000 EUR	>= 250 000 EUR
Кочериново	711	536	111	29	11	9	5	9	1	-
Рила	226	160	30	15	8	8	4	1	-	-

Таблица 7.2. Икономически размер на стопанствата (2010)

Община	Стопанства		ИЗП по местонахождение на стопанството		Среден размер на стопанствата	
	(брой)		ха		ха	
	2003	2010	2003	2010	2003	2010
Кочериново	1 726	711	1 313,0	1 977,0	0,76	2,8
Рила	565	226	392,0	1 265,0	0,69	5,6

Таблица 7.3. Стопанства и използвана земеделска площ в общини Кочериново и Рила

Съгласно преброяването на земеделските стопанства (2010 г.) в зоната преобладават смесените стопанства и стопанствата за тревопасни животни.

Община	Общо	Специализирани стопанства за полски култури	Специализирани стопанства за градинарство	Специализирани стопанства за трайни насаждения	Специализирани стопанства за тревопасни животни	Специализирани стопанства за зърноядни животни	Смесени и култури	Стопанства със смесено животновъдство	Смесени култури и животновъдство	Некласифицирани стопанства
Кочериново	711	54	45	51	192	31	52	82	203	1
Рила	226	18	1	6	65	12	8	63	51	2

Таблица 7.4. Разпределение на стопанствата по специализация (2010 г.)

На територията на зоната се отглеждат основно зърнено-житни култури със слята повърхност като пшеница, ечемик, овес и тритикале. Увеличава се и броят на площите, заети със зеленчукови култури и картофи. Основна предпоставка за това е високият дял на поливните площи и съществуващата система за гравитачно напояване. (46,60% от обработваемите площи за община Кочериново²). Овощарството е традиционен отрасъл, като в района има новозасадени и възстановени овощни градини с череши, круши, вишни, както и стари черупчести видове като орехи, бадеми и лешници.

² Общински план за развитие на община Кочериново за периода 2007 -2013 г.

Животновъдството е структуроопределящ отрасъл в района на зоната и по данни на общините броят на отглежданите крави и овце непрекъснато се увеличава. Рязък спад се наблюдава при отглеждането на козите. По-голяма част от говедовъдните ферми в общините Кочериново и Рила са 3-та категория.

Населено място	Говеда		Биволи		Овце		Кози		Еднокопитни	
	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013
Кочериново	372	547		10	1000	1296	700	48		5
Пороминово	52	37			320	39	400			
Бараково	58	41			270	543	150	2		4
Стоб	85	156			315	716	500	9		6
Рила		258		62		246		243		79
Дъбрава										
Общо		1039		72		2840		302		94

Таблица 7.5. Животни в землищата, в които е разположена зона "Кочериново" по данни на общините

Анализ на икономическото развитие на малките и средните предприятия

По данни на общинските планове за развитие на общини Рила и Кочериново районът се характеризира с недостатъчно развити икономически структури в областта на преработвателната промишленост. Наблюдава се тенденция на спад в икономическата активност на населението, респективно на инвестициите в предприемаческа дейност. Към 2014 г. в община Кочериново функционират осем частни производствени цеха, в които работят около 177 души. Основните производствени дейности в тях са свързани с преработка на мляко и месо (2 цеха), производство на облекло (2 шивашки цеха), дървообработване (2 предприятия), брикети (1 цех) и фурнирни плоскости (1 цех). На територията на община Рила има 1 цех за шивашка дейност, 2 предприятия за дърводобив и дървопреработка, 1 предприятие за метални изделия, ВЕЦ „Група Рила“ и 2 предприятия за транспортна дейност и превози. Създадени са 42 ха млади лозя от Меди-вали в с. Смочево.

Изградени и потенциални съоръжения за производство на ел. енергия от възобновяеми енергоизточници

На територията на 33 „Кочериново“ няма изградени съоръжения за производство на ел. енергия от ВЕИ. При все това, електроенергийната система е добре развита, като почти всички населени места в зоната (с изкл. на с. Дъбрава) се захранват от ВЕИ – ВЕЦ от каскада „Рила“ (извън зоната), част от която са:

- ВЕЦ „Калин“, с мощност 4000 kw/h, изравнител с обем 39 000м³;
- ВЕЦ „Каменица“ – мощност 3200 kw/h, изравнител – 40 000 м³;
- ВЕЦ „Пастра“ – мощност 5400 kw/h, изравнител – 44 300 м³;
- ВЕЦ „Рила“ – мощност 10 400 kw/h, изравнител – 63 000 м³.

На 19.04.2013 г. в Община Кочериново е постъпило уведомление за инвестиционно предложение, свързано с изграждане на фотоволтаична централа 30 kW в землището на с. Стоб, община Кочериново, област Кюстендил. В

уведомлението също се упоменава, че инвестицията не се очаква да засегне защитени територии както и обекти на културното наследство

Други одобрени проекти, както и инвестиционни предложения за изграждане на ВЕИ в зоните не са констатирани. Потенциално обект на такива, при благоприятна конюнктура, може да бъде единствено изграждането на други соларни паркове.

7.1.2. Анализ на инфраструктурната изграденост

Характеристика на пътно-транспортните комуникации

Пътната инфраструктура в границите на защитената зона и в непосредствено прилежащите територии е добре развита. На запад граница на зоната достига до основен международен автомобилен път Е79, като към момента на разработване на ПУ се изгражда автомагистрала „Струма“. По цялата дължина на ЗЗ в направление югозапад-североизток преминава и единственият път за гр. Рила и Рилския манастир. Пътят е сравнително натоварен.

В защитената са разположени град Кочериново и селата Бараково и Пороминово. През зоната преминават няколко пътни отсечки от общинската пътна мрежа свързващи населените места.

Водоснабдяване и канализация

Всички населени места са водоснабдени. Основната част от водопреносната мрежа е амортизирана и се нуждае от реконструкции, което е валидно и за повечето региони на страната. В последните години са реализирани следните подобрения:

- Изграждане на водопровод “Каменица – Рила – Кочериново” /
- Реконструкция на водоснабдителната мрежа в с. Пороминово и допълнително водоснабдяване на селото чрез свързване на водоснабдителната мрежа с извор, находящ се на около километър североизточно от с. Пороминово.

Канализационна мрежа - главен колектор - има изградена само в гр. Кочериново. Тя е включена в пречиствателната станция. Същата може да поеме отпадните води на двете общини - Рила и Кочериново. В останалите населени места в зоната няма изградена канализация.

Електроснабдяване

Електроенергийна система е добре развита. Всички населени места са електрифицирани и се захранват от ВЕЦ “Рила”, система “Рилска река” и “Вапцаров”. Осигурено е и улично осветление, като има изградени необходимите трафопостове. Пуснати са в експлоатация и два нови трафопоста - в гр. Кочериново и с. Бараково, които осигурят необходимата мощност

Телекомуникации и съобщения

Развитието на съобщителната инфраструктура е на относително добро равнище. Всички населени места са свързани към телефонната мрежа и към интернет доставчици. Покритието на мобилните мрежи в зоната е 100%.

7.1.3. Анализ на състоянието и развитието на социалната сфера

Основни сектори на социалната сфера и демографската структура на населението

Общият брой на населението в населените места, свързани със ЗЗ „Кочериново“ към 1.02.2011 г. по данни на НСИ е **6591** жители, разпределени както следва:

Населено място	Брой жители
гр. Рила	2368
гр. Кочериново	2362
с. Стоб	756
с. Пороминово	497
с. Бараково	505
с. Дъбрава	103

Таблица 7.6 Брой на населението в населените места свързани със ЗЗ „Кочериново“

Основната част от населението е съсредоточена в двата града – Рила и Кочериново, с над 70 % от жителите. От гледна точка на въздействието върху зоната, следва да се има предвид и близостта на областния център Благоевград с население от 70 881 души. В продължение на десетилетия той е бил притегателен център за населението в и около защитената зона и една от причините за неговата миграция (вж. таблиците по-долу) с оглед на по-големите възможности, които предлага. При все това, предвид близостта, връзката остава непрекъсната и голям брой хора ползват обработваеми земи, или дори само вили, без да се водят с постоянно местожителство в нито едно от местата, директно свързани със зоната. Така през почивните дни и лятото населението може да нарасне с до 50%, какъвто е случаят със с. Дъбрава.

Съгласно посочените данни, **гъстотата на населението** се определя на около 170 д/км² (изключвайки населението на гр. Рила и с. Дъбрава, което считаме, че има по-малка релевантност към зоната), което е над 2,5 пъти по-високо от средното за страната (66,35д/км²). Разбира се, цифрите следва да се приемат с известна доза условност предвид на това, че самите урбанизирани територии са извън зоната, но така или иначе говорят за сравнително гъсто населена територия.

Анализът на **динамиката на населението** показва силно изразена тенденция на намаляване за периода 1992-2011 г. - с близо 30% (или 2669 души). Особено негативна тя е за периода 1992-2002 г., както и за периода 2010-2011 г. Територията се характеризира със спад, както на естествения, така и на механичния прираст.

Населено място	1992	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
гр. Рила	3423	3094	3080	3118	3090	3066	3021	2999	2954	2886	2807	2368
гр. Кочериново	3040	2799	2653	2661	2657	2645	2658	2675	2634	2599	2542	2362
с. Стоб	1248	1084	1013	975	950	930	905	937	907	880	836	756

с. Пороминово	671	586	552	533	531	518	519	585	561	554	549	497
с. Бараково	650	620	591	597	609	635	621	719	709	698	668	505
с. Дъбрава	228	239	255	270	266	258	243	233	233	216	214	103
общо	9260	8422	8144	8154	8103	8052	7967	8148	7998	7833	7616	6591

Таблица 7.7 Динамика на населението за периода 1992-2011 г., НСИ

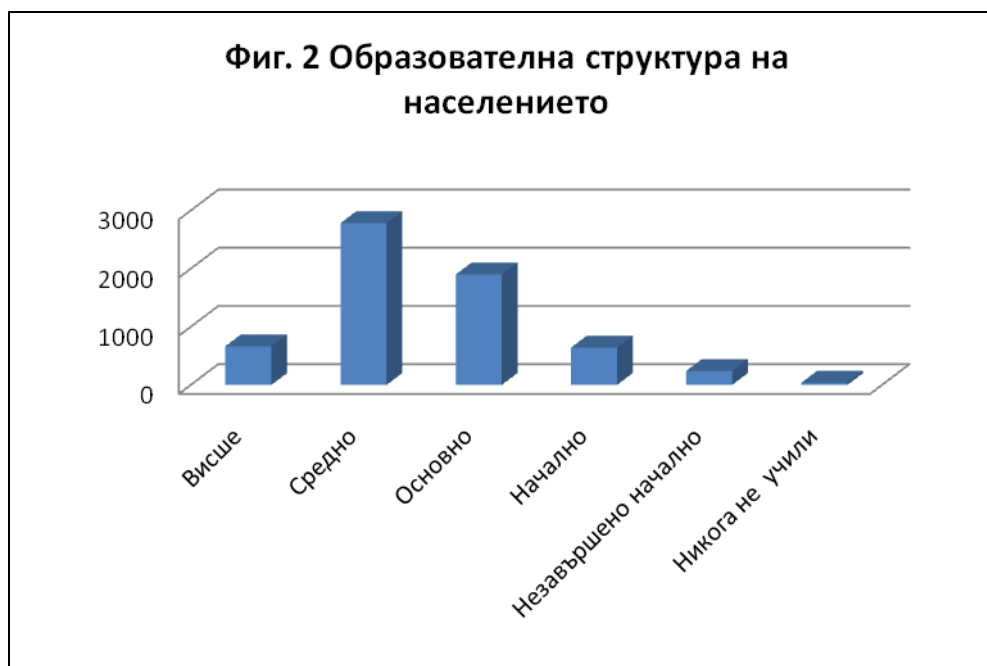
По данни от ОПР 2014-2020, тенденциите за намаляване на населението продължават и през периода 2011-2014 г., като намалението е с нови 134 души в населените места от Община Кочериново и с като най-силно изразени са тенденциите за Кочериново, Стоб и Пороминово.

Възрастовата структура на населението също е неблагоприятна, като делът на населението над трудоспособна възраст (над 60 г. за жените и над 63 г. за мъжете е над 33% и е значително по висок от средния за страната (18,5 %). Макар и в по-малка степен, същото се отнася и за населението в работоспособна възраст.

Характерно за демографските процеси в 33, е че смъртността се характеризира със значително по-високи стойности от раждаемостта. Така например по данни за 2010 г. коефициента на смъртност е 27,9‰ като цяло за община Кочериново.

Предвид на демографските тенденции и влошаващата се възрастова структура, може да се очаква намаляващ антропогенен натиск върху зоната в дългосрочен аспект от една страна, а от друга, влошаване на възможностите за поддържане на определени местообитания, пряко зависими от човешката дейност, което може да доведе до загуба на някои от тях.

Важен демографски показател е образователната структура на населението. Тя има отношение, както към безработицата (вж. по-долу), така и към възможностите за реализиране на определени екологични политики.

Фиг. 7.1 Образователна структура на населението

Образователната структура е сравнително неблагоприятна - преобладаващата част от населението (над 40 %) има средно образование, а хората с висше такова съставляват едва около 10 % от населението. Най-утежняващо значение има високият процент на хората с основно, начално или без образование, които са близо 45 %. Това може да окаже пагубно влияние за реализирането на поддържащи и консервационни мерки в зоната, както в краткосрочен, така и в дългосрочен аспект.

Така изложените данни говорят за слаба включеност на уязвимите социални групи и неефективност на образователната системата, макар и последната да е сравнително добре развита. По данни на ОПР 2014-2020, на територията на Община Кочериново, която има най-голямо влияние върху зоната, има 1 общинско училище СОУ „Хр. Ботев“ – гр. Кочериново) и 1 държавно помощно училище за деца с умствена изостаналост в с. Стоб. Екологично образование, в допълнение към основната учебна програма, в тези училища не е застъпено. След 2000 г., поради намаляване броя на учениците на територията на общината е налице прогресивна тенденция за намаляване на броя на учебните заведения. Закрити са основните училища в с. Стоб, с. Бараково и с. Пороминово, както държавното училище Професионална гимназия по селско стопанство – гр. Кочериново.

Въпреки, че едно от най-значимите разходни пера в Общинския бюджет е именно „образование“, поддръжката на материално-техническата база остава на сравнително ниско ниво.

Друг елемент от социалната сфера с потенциално значение за защитената зона е обществената ангажираност на населението, един от показателите за което е броят на действащите обществени организации. В населените места свързани със защитената зона функционират следните читалища:

- Читалище “Пробуда - 1919” – в гр. Кочериново
- Читалище “Самообразование - 1914” – в с. Стоб
- Читалище “Възраждане - 2001” – в с. Бараково
- Читалище “Просвета - 1925” – в с. Пороминово
- Читалище "Христо Ботев" - в гр. Рила.

Има действащи 1 библиотека и 1 музей.

В община Кочериново е регистрирана 1 организация с нестопанска цел – Сдружение „Заедно за успех“, с. Бараково с основна сфера на дейност: гражданско образование, права на жените, екология, култура, дейности и мероприятия с деца. На територията на общината са обособени и две неформални организации, които се занимават предимно с провеждане на срещи и дискусии по основни обществени проблеми. Към началото на 2005 г. дейност осъществяват Клуб на инвалида – гр. Кочериново, Клуб на инвалида - с. Бараково, 2 клуба на пенсионера и Клуб на жената – с. Стоб.

Тези организации могат да изиграят определена роля при прокарването на идеи или пък пряко да участват в управлението на защитената зона.

Заетост и безработица

Основните тенденции на пазара на труда са едни от ключовите показатели за социално-икономическото развитие на всяка регионална единица. Обект на годишно наблюдение от Националния статистически институт са няколко показателя, определящи тенденциите на пазара на труда, а именно: икономическа активност и работна сила, заетост, наети лица и брутна годишна работна заплата.

Икономически активното население обхваща всички лица на 15 и повече навършени години, които са заети или безработни. Данни (източник НСИ) за икономическата активност на населението, свързано със защитената зона са представени в следната таблица:

Населени места	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни
		общо	заети	безработни	
гр. Кочериново	2072	956	826	130	1116
с. Бараково	465	246	191	55	219
с. Пороминово	451	200	170	30	251
с. Стоб	696	302	256	46	394
с. Дъбрава	99	19	..	..	80
гр. Рила	2125	1080	905	175	1045

Таблица 7.8 Данни за икономическата активност на населението, НСИ

По данни на НСИ към 01.02.2011 г. икономически активни са около 47 % от населението, свързано със зоната, като малко повече от половината от тях са мъже. Икономически неактивната част от населението са предимно пенсионери - около 80 % от неактивните, учащи – 7 % и лица ангажирани само с домашни задължения – 4 %. По отношение на етническата принадлежност правят впечатление данните за над 60 % икономически неактивно ромско население.

По данни от ОПР 2014-2020, наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Кочериново през 2012 г. наброяват 616 души (общо за общината в т.ч. в населени места извън 33). Това са приблизително 10 % от населението на общината. През последните години не се наблюдава изразена тенденция в промяната на техния брой.

Също на база ОПР 2014-2020, През 2014 г. безработните лица в община Кочериново са 251 души. Делът на жените е малко по-малък от 50%. Лицата с висше образование съставляват 2,5% от общия брой безработни, най-голям брой попада във възрастовата граница над 55 години. С намалена работоспособност са 10 безработни лица в общината. Безработни младежи до 29 годишна възраст са 40 лица.

По данни от 2012 г., средната месечна работна заплата за Община Кочериново е около 384 лв. и е най-ниската за Област Кюстендил (средно 562 лв.). В частния сектор тя е около 491 лв.

Туризм (с акцент върху екотуризма), перспективи

Съгласно ОПР 2014-2020, развитието на селски, еко и културен туризъм е важен акцент както за община Кочериново, така и за община Рила. Това е един от отраслите с най-голям потенциал за развитие и същевременно с най-ниска степен на ефективно използване на възможностите за бизнес и предприемачество (особено за Кочериново).

Съчетанието на природни и културно-исторически дадености в и в близост до защитената зона може да бъде важен фактор за развитието на туризма, което от своя страна да повлияе положително и върху развитието на местната икономика. Климатът благоприятства развитието на целогодишен туризъм, като съобразно конкретния сезон се акцентира на специализирания туризъм (селски туризъм, познавателен туризъм и др.).

Сама по себе си на този етап защитената зона трудно би представлявала самостоятелен туристически продукт. Съчетаването ѝ обаче с други обекти от природното и културно-историческото наследство предоставя значително по-добри възможности.

На първо място и в пряка връзка със зоната това са „Стобските пирамиди“, посещенията на които се увеличават ежегодно. Положителна роля за това играе и изпълняваният проект на община Кочериново "Изграждане на екопътека Стобски пирамиди за хора в неравностойно положение и хора с увреждания", финансиран по програма ФАР, „Развитие на българския екотуризъм“. След финализирането на проекта, Стобските пирамиди стават достъпни за хора с увреждания, семейства с малки деца и възрастни хора. По проекта са изградени екопътека с фотоволтаично осветление, беседки, кътове за отдих, паркинг за автобуси и автомобили. В момента в с. Стоб по ПРСР се изграждат площад и парк. Неразработени на този етап в зоната са и някои други обекти като тракийски гробници и др.

Съществено предимство за развитието на туризма в защитената зона е близостта ѝ до утвърдени туристически обекти с национално значение, най-вече на територията на община Рила. През зоната преминава главният транспортен път до Рилския манастир (част от списъка на световното наследство на ЮНЕСКО) и Природен парк "Рилски манастир", което създава благоприятни фактори за привличане на туристически поток. Подобна е ролята и на по-малки обекти като: скалата „Кръста“ - местните жители свързват мястото с чудотвореца Св. Иван Рилски, преминал от тук, търсейки убежище в планината, но резултатите от проведените археологически проучвания показват, че в околността е имало древни светилища, датиращи от тракийската и римската епоха, които впоследствие са се превърнали в свети християнски места; метохът „Орлица“, в който е запазена средновековната църква „Свети Петър и Павел“, съхраняваща стенописи от 15 век; музейната сбирка в гр. Рила, която разполага с експонати на културно- историческо наследство на Рила, датиращи от античността до най – ново време; „Бабинската махала“, оброчища и др. Обединяването на тези обекти със защитената зона в общ туристически продукт би могло да даде значителни дивиденди.

В с. Стоб има изграден туристически център, който предоставя информационни брошури за района на български, английски, немски и китайски език, а също и разполага с водачи. В гр. Рила също има туристически център, от който може да бъде получена информацията относно местата за настаняване, заведенията за хранене, транспортните комуникации в района, да се осигурят преводачи, екскурзоводи и обучени планински водачи, а също и информация за събитията, свързани с културно-историческото наследство и местните традиции и обичаи.

Мрежата от места за настаняване е слабо развита, но на този етап отговаря на нуждите и търсенето. Към началото на 2014 г. в община Кочериново функциониращата туристическа база за настаняване е представена от един действащ хотел от семеен тип – хотел „Мишел“ с леглова база от 14 легла., а в гр. Рила има категоризирани 2 бр. хотели и стаи за гости в 6 бр. частни къщи (по данни на Общинска администрация - Рила).

В землищата на населените места попадащи в ЗЗ „Кочериново“ са регистрирани 23 археологически обекта, които в настоящия момент не са в процес на археологически разкопки (редовни и спасителни). Дейностите по изучаване и опазване на недвижими културни ценности – архитектурни, исторически, монументални не биха оказали негативно въздействие върху зоната.

7.1.4. Приоритети и секторни политики на общините

Приоритетите и секторните политики на общините, на чиито територии попада Защитена зона „Кочериново“ са формулирани основно в Общинските планове за развитие (ОПР) 2014-2020.

Най-голямо отношение към защитената зона имат приоритетите и секторните политики заложи в ОПР на Община Кочериново, тъй като обхваща най-големи територии. Частта от ОПР, правеща анализ на дейностите по опазване на околната среда е сравнително слабо развита, като 33 „Кочериново“ е упомената единствено в природо-географската характеристика на общината.

Визията за развитие на община Кочериново е *“Постигане на балансирано и устойчиво местно развитие на базата на ефективно използване на ресурсите на общината и нейните териториални и природни предимства за осигуряване на конкурентоспособност и заетост”*. От своя страна, главната цел на ОПР е насочена към *„активизиране на местния потенциал за постигане на устойчиво икономическо, социално, екологично и пространствено развитие на общината и по-добро качество на живот на местното население*. Документът формулира четири стратегически цели, насочени към развитие на конкурентоспособна икономика, балансирано териториално развитие, съхранение и развитие на човешкия капитал и създаване на по-добра институционална среда. Може да се приеме, че Цел 2 има директно отношение към зоната, тъй като визира опазване на природното богатство като елемент за постигане на балансирано териториално развитие. По подобен начин, релевантен е изведеният Приоритет 2 от ОПР, насочен към *„подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство”*. На основата на тези визия и приоритети е извършено цялостно планиране на дейността на община Кочериново за периода 2014-2020. Като имащи директно отношение към настоящият ПУ могат да бъдат причислени следните мерки от Приоритет 2, макар и да няма изрично упоменаване на защитената зона:

- Мярка 2.2.1: Комплексно планиране и устройство на територията – тук не се визира разработването на ПУ за защитените зони на територията на общината, а Разработване/Актуализиране на Програма за опазване на околната среда;
- Мярка 2.2.3: Укрепване и поддържане на общинските територии – подкрепена със следните релевантни за зоната дейности *„опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и почвите”* и *„информационна кампания във всички населени места за подобряване екологичната култура на населението”*.

Като важни от гледна точка поддържане на консервационния статус на целевите видове и местообитания в зоната, могат да бъдат определени и мерките и дейностите насочени към *„развитие на високоефективно селско стопанство”* в т.ч.:

- създаване на условия за развитие на изоставените земеделски и горски територии и спиране на негативната тенденция на увеличаване на необработваемите и пустеещи земи;
- стимулиране на отглеждането на традиционните за общината животни и увеличаване броя на животните;
- Стимулиране развитието на екологично съобразни селскостопански производства.

С индиректно отношение към 33 могат да бъдат причислени и дейностите насочени към развитие на туризма визиращи: развитие на интегриран туризъм, базиран на природно-ландшафните дадености и ресурси; изграждане на туристически, еко и вело алеи и пътеки; разнообразяване и подобряване на туристическата

инфраструктура, чрез изграждане на съоръжения и места за спорт, отдих и развлечение; развитие на интегриран селски туризъм и др.

Макар и сравнително малка, част от защитената зона попада в рамките на община Рила и от тази гледна точка може да се твърди, че ОПР за общината формулира определени приоритети и секторни политики с потенциално въздействие върху зоната. Последната, както и в ОПР за община Кочериново също не е разгледана и не е направена оценка за възможностите/ ограниченията които предоставя. Визията заложена в ОПР е:

„Община Рила – съвременен културен и туристически център, с подобрена жизнена среда и укрепен човешки ресурс при съхранено природно и културно наследство”

Както е видно от формулировката, два от основните акценти включени в нея са свързани с развитието на туризма и опазване на природното наследство. Заложените приоритети за развитие включват:

- Постигане на динамична и конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знанието, предприемачеството, развитието на малкия бизнес, туризма и селското стопанство.
- Осигуряване на благоприятна жизнена среда, подобряване на техническата инфраструктура и на социалните услуги;
- Развитие на човешките ресурси, създаване на условия за трудова заетост, развитие на пазара на труда и съхраняване на демографския потенциал на общината.
- Развитие и усъвършенстване на местното самоуправление, подобряване на административния капацитет на общината за работа по европейските фондове и програми.
- Опазване на околната среда, на биоразнообразието и природните богатства, като основа за балансирано и устойчиво развитие, предпоставка за високо качество на живот на гражданите на общината.
- Социализиране и популяризиране на историческото наследство, културното многообразие и алтернативните форми на туризъм, като религиозния, в това число и чрез трансгранично сътрудничество.

8. Стопанска дейност и антропогенни влияния

8.1. Анализ на планове и програми, касаещи ползването на територията и ресурсите на защитените зони и тяхното въздействие;

8.1.1. Планове и програми на национално ниво

Основният стратегически документ, в който се определят потребностите от финансиране и приоритетите за защитените зони от Натура 2000 на национално и регионално ниво за периода 2014-2020 г. е Национална приоритетна рамка за действие по НАТУРА 2000 (НПРД)³. Основната ѝ цел е да се улесни интеграцията на приоритетите на защитените зони от Натура 2000 в бъдещите програми за

³ Към момента на финализиране на Плана за управление на ЗЗ „Кочериново” НПРД е в процес на одобрение

финансиране от различните европейски финансови инструменти. НПРД посочва различни мерки и източниците им за финансиране.

За програмния период 2014-2020 г. се очаква основната част от приноса на ЕС към финансирането в областта на биологичното разнообразие да дойде от следните европейски фондове:

- Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионен фонд, насочени към преодоляване на основните дисбаланси в структурното развитие на регионално и национално ниво. Тези фондове могат да предоставят помощ за финансирането на мерки, свързани с опазването на биологичното разнообразие, НАТУРА 2000, опазването и възстановяването на услугите от екосистеми и изграждането/ развитието на зелена инфраструктура.
- Европейския социален фонд: средствата от него се очаква да допринесат за постигането на целите на биологичното разнообразие чрез подпомагане на реформата в образованието и системите на обучение, адаптиране на уменията и квалификациите, повишаване на уменията на работната сила и разкриване на нови работни места.
- Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР): фондът има ключова роля за финансиране на дейности в областта на биологичното разнообразие. Поради характера на финансирането от ЕЗФРСР инструментът може да подпомага щадящи биологичното разнообразие практики за управление на земите, като допълва осигурените чрез ЕФРР или КФ възможности за еднократни инвестиции.
- Европейския фонд за морско дело и рибарство: финансовата подкрепа от този фонд за нуждите на опазване на биологичното разнообразие е свързана с насърчаване на устойчив сектор на рибарството с ефективно използване на ресурсите чрез "намаляване на въздействието на риболова върху морската околна среда" и "опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и екосистеми, както и услугите, които предоставят те" и с насърчаване на сектор „аквакултури“ за прилагане на практики с високо ниво на опазване на околната среда".

Освен тези инструменти, в многогодишната рамкова програма 2014-2020 г. са предвидени и други важни възможности. Такива са финансовите ресурси на рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации Horizon 2020 и програма LIFE, като единственият и ключов инструмент на ЕС, посветен на околната среда.

Национална приоритетна рамка за действие по Натура 2000 има две основни цели:

- ✓ Да се определят приоритетите за действие за ефективно управление на Натура 2000 като цялостна мрежа от защитени зони и
- ✓ Да се осойностят разходите, необходими за управлението на мрежата.

Финансовите ресурси, необходими за Натура 2000 се разпределят в две основни групи дейности:

- ✓ За общото управление на национално и местно ниво, което предполага изграждането на капацитет, планирането на управлението, структурни и организационни нужди;

- ✓ За дейности, които запазват или подобряват природозащитното състояние на местообитанията и видовете, включени в приложенията на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците.

НПРД определя следните приоритети:

- Управленско планиране на защитените зони от мрежата НАТУРА 2000
- Устойчиво управление на защитените зони от мрежата НАТУРА 2000
- Устойчиво използване на екосистемните услуги за оптимални обществени ползи, както и други фактори за социално-икономическото развитие на регионите
- Изграждане, развитие и поддържане на споделена визия за екологичната мрежа НАТУРА 2000 в България
- Техническа помощ

За всеки от тези приоритети са предложени мерки, с които те да бъдат постигнати, както и фондовете и източниците за тяхното финансиране. Подробна информация може да бъде открита на електронната страница на МОСВ :

<http://natura2000.moew.government.bg/Home/Documents>

Както е посочено в НПРД за Натура 2000 един от основните инструменти, които касаят ползването на територията и ресурсите в защитените зони от Натура 2000, е Общата селскостопанска политика на ЕС. Земеделската дейност винаги е била връзката между човека и природата. Необходимо е да се прилага интегриран пакет за подпомагане на земеделските стопани в земите от Натура 2000, като първо се осигури икономическата жизнеспособност за екстензивните земеделските системи, от които зависят дейностите по управлението и след това се адресират тези специфични практики по управлението, които са необходими за опазването на местообитанията и видовете.

Първият приоритет е предотвратяването на изоставането или интензификацията чрез гарантиране (или възстановяване) на екстензивната земеделската дейност в земеделските земи. Целите включват и гарантиране на икономическата жизнеспособност и целенасочена подкрепа на повишаване на капацитета и инфраструктурата в стопанството, както и повишаване на доходите на земеделските стопани, за да могат те да постигнат тази цел.

Изготвянето на плана за управление на защитената зона „Кочериново“ съвпада с разработването на програмните документи за периода 2014 – 2020 г., поради което по-долу са представени мерките от ОСП (първи и втори стълб), които могат да окажат положителен ефект върху опазването на местообитанията и видовете защитената зона. Изборът на мерки е доста голям и зависи от стратегическите цели, характеристиките на зоната от Натура 2000, натиска върху тях и възможностите, които предлага местната икономика.

Цел	Първи стълб на ОСП		Втори стълб на ОСП	
Осигуряване на продължаването на земеделските дейности	Схема за основно плащане Зелени плащания Схема за дребните стопанства			
Подпомагане на	Годишни	национални	Годишни	национални

екстензивните земеделски системи	доплащания Плащания, обвързани с производството (чл.68)	доплащания Биологично земеделие
Изграждане на капацитет и добавяне на стойност	Схема за млади фермери	Системи за съвети в земеделието Трансфер на знания и действия за осведомяване Инвестиции във физически активи Развитие на стопанства и предприятия Създаване на групи производители Схеми за качество за селскостопански продукти и храни
Специфични консервационни мерки за местообитания и видове от Натура 2000		Агро-екология и климат Непродуктивни инвестиции Плащания по Натура 2000 Хуманно отношение към животните Превенция и възстановяване на вредите върху горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофални събития

Таблица 8.1. Потенциални мерки от ОСП 2014 - 2020, които могат да подпомогнат опазването на земеделските системи в Натура 2000 (мерките в **болд** са задължителни за държавите – членки)

Към момента на финализиране на плана за управление на защитената зона е разработен първият вариант на Програмата за развитие на селските райони в България за периода 2014 – 2020 г. Мерките, предвидени в нея, които пряко допринасят за опазването на биоразнообразието в нея са следните:

- **Мярка 1 „Трансфер на знания и действия за осведомяване”**
 - 1.1 „Професионално обучение и придобиване на умения
 - 1.3 „Краткосрочен обмен на опит в управлението на земеделски и горски стопанства и посещения на земеделски и горски стопанства“;
- **Мярка 2 „Консултантски услуги“**
 - 2.1 „Помощ за осигуряване на консултантски услуги“;
 - 2.3 „Подкрепа за обучение на консултанти“;
- **Мярка 4 „Инвестиции в материални активи“**
 - 4.1. „Помощ за инвестиции в стопанствата“;
 - 4.4 „Помощ за инвестиции в непроизводителни дейности с екологична цел/увеличаване на привлекателността на райони с ВПС“;
- **Мярка 8 „Инвестиции в развитие на горски площи и подобряване жизнеспособността на горите“**
 - 8.3 „Помощ за разходи за превенция на щети по горите и възстановяване“;
 - 8.4 „Помощ за инвестиции в екологичната стойност/устойчивост на горските екосистеми“;
- **Мярка 10 „Агроекология и климат“**
 - 10.1 „Плащане на поети задължения за агроекология и климат за ха земеделска площ“;
 - 10.2 „Помощ за опазване на генетични ресурси в земеделието“;

- *Мярка 12 "Плащания по Натура 2000 и Рамковата директива за водите"*
12.1 „Компенсаторни плащания на ха за земеделски площи в Натура 2000“;
12.2 „Компенсаторни плащания на ха за гори в Натура 2000“;
- *Мярка 13 "Плащания за райони с природни или други специфични ограничения"*
13.1 „Компенсаторни плащания на ха ИЗП в планински райони“;
13.2 „Компенсаторни плащания на ха ИЗП в други райони със съществени природни ограничения“;
- *Мярка 15 "Екологични услуги и услуги във връзка с климата в горското стопанство и опазване на горите"*
15.1 „Плащания за поети задължения за екологични услуги във връзка с горите за ха“;
- *Мярка 16 „Сътрудничество“*
16.1 „Подкрепа за сформирание и функциониране на оперативни групи на ЕПИ“

Разработва се и специална тематична подпрограма за малките стопанства, мерките от която могат да окажат положително влияние за опазване на биоразнообразието в защитените зони.

8.1.2. Планове и програми на регионално и местно ниво

- Общинските планове за развитие и общински секторни програми на общините Кочериново, Рила и Благоевград – разгледани по-подробно в т. 7.1.4
- Лесоустройствен проект на ТП „Държавно горско стопанство Дупница“ – урежда стопанисването на държавния горски фонд, включително горските терени, които попадат в територията на ЗЗ Кочериново. Лесоустройството може директно да повлияе горските местообитания, както и горско-храстови местообитания по границата на гората (вкл. местообитания на видове птици)

8.2. Анализ на съществуващите и потенциални икономически фактори и интереси и тяхното въздействие върху зоните.

Основните икономически сектори, които имат установено или потенциално въздействие върху защитената зона са:

- Селско стопанство
- Горско стопанство
- Транспорт
- Инвестиционни намерения
- Урбанизиране на територията

8.2.1. Основни заплахи от земеделската дейност

Най-съществената заплаха за популациите на видовете птици, обект на опазване и техните местообитания на зоната е разораването на пасищата и ливадите и превръщането им в обработваеми земи. Сериозна заплаха е и косенето на ливадите през гнездовия период на ливадния дърдавец. Осъществяването на екстензивна паша е от ключово значение за поддържане на тревните местообитания.

Забраните в зоната не се познават от земеделските стопани. Основна причина за това е, че ограниченията не са отразени в скиците на имотите и те не се спазват от тях. Необходимо е също така да се използва регионалният подход при определяне на

режимите за косене, тъй като сега съществуващите изисквания не са съобразени с местните условия и като цяло не се спазват от земеделските стопани.

8.2.2. Основни заплахи свързани с горското стопанство

От направената характеристика в т. 6.2.2 е видно, че обликът на горско-дървесната растителност в зоната е силно повлиян от човешката дейност. Преобладават горските култури от нетипични за района видове, а останалата част се пада на издънковите насаждения. В защитената зона липсват насаждения с естествен семенен произход, които принципно се характеризират с най-голяма устойчивост на неблагоприятни биотични и абиотични фактори в т.ч. и в резултат от измененията на климата. Продължаването на настоящите горскостопански практики свързани с използването на нетипичните за района видове, може да доведе до засилване на процесите свързани с деградиране на горите, симптомите за което са видни и към настоящият момент – влошено състояние, преобладаващ неравномерен строеж, съхнене, опасност от пожари. Съществува реална опасност от ерозия на почвата и опустиняване.

Близостта на населените места създава условия и за засилено нерегламентирано ползване, а разпокъсаността на недържавната собственост (за имоти с площ под 50 ха не се изискват Лесоустройствени проекти) и необходимостта от задоволяване на нуждите главно от дърва за горене са предпоставки за обезлесяване на територията в по-далечен хоризонт.

8.2.3. Основни заплахи свързани с транспорта

Както бе отбелязано, транспортната мрежа в зоната е добре развита, като граничен се явява силно натовареният международен автомобилен път Е79, а по цялата дължина на ЗЗ в преминава и единственият път за гр. Рила и Рилския манастир, който също е сравнително натоварен. Заплахите за популациите на видовете птици в това отношение са свързани с безпокойство и повишаване на замърсяването с вредни емисии, както и с инцидентно прегазване на птици от превозни средства.

Макар и да не се очаква допълнително развитие на пътната мрежа в зоната, а голяма част от трафика на път Е79 след 2015 г. да бъде поет от автомагистрала „Струма“, посочените заплахи ще продължат до оказват негативно влияние.

8.2.4. Заплахи свързани с инвестиционни намерения

По данни на Община Кочериново и РИОСВ-Благоевград, към датата на изготвяне на Плана актуални за ЗЗ са 2 инвестиционни намерения – посоченото в т. 7.1.1. намерение за изграждане на фотоволтаична централа в землището на с. Стоб, и инвестиционно предложение за *„Производство на строителни материали и изделия (варов център)“* в м. „Ганеви ниви“ в землището на гр. Кочериново. И двете намерения засягат ограничени площи – съответно 600 кв. м. и 4,124 дка (в досегашното ползване първото е в УПИ, а второто „нива“) и реализирането им не се очаква да доведе до унищожаване, увреждане и значително фрагментиране на местообитанията от зоните както и значими въздействия върху птиците обект на защита в ЗЗ.

По данни от РИОСВ-Перник през 2011 г. са постъпили следните инвестиционни намерения, които попадат в границите на ЗЗ:

- Неотложни укрепителни мероприятия-стоманобетонни подпорни стени за укрепване на южния скат на р. Рилска и Корекция на река Рилска от моста за с. Бараково до моста за с. Пороминово, внесени от Община Кочериново.
- Предложения за изграждане на еднофамилни жилищни сгради и ниско строителство в землищата на гр. Кочериново, с. Бараково и с. Пороминово от частни инвеститори
- Винарска изба в землището на с. Стоб.
- Овцеферма и торова площадка към нея в землището на гр. Кочериново
- Изграждане на рибарник в землището на гр. Кочериново
- Промяна начина на трайно ползване на поземлен имот с цел засаждане на зеленчукови култури

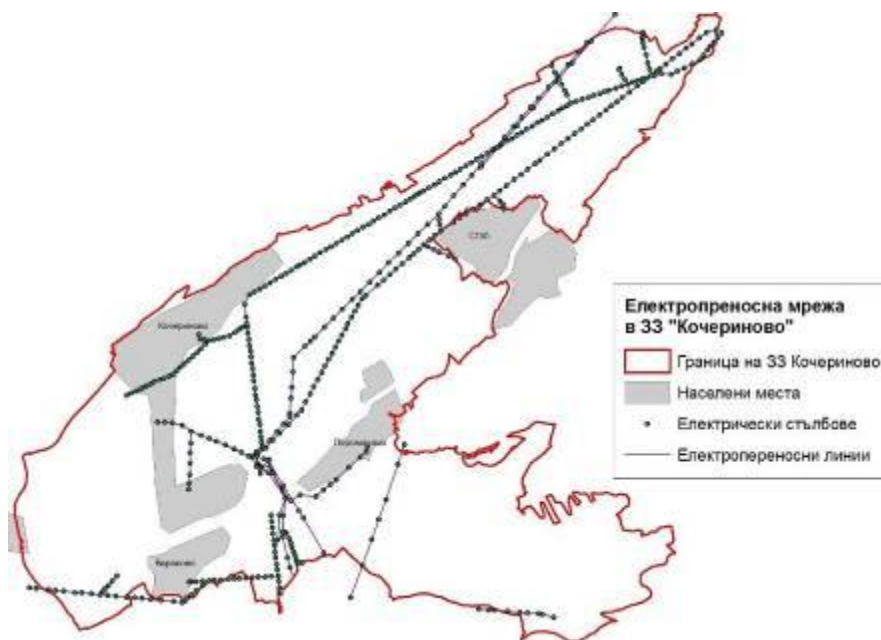
За срока на действие на настоящия План се очаква евентуалните бъдещи инвестиционни намерени в зоната да имат сходен характер – малки по площ и оказващи незначително въздействие сами по себе си. Основно предизвикателство за компетентните органи в случая ще бъде стриктното следене на кумулативния ефект от тези намерения особено при натрупването на няколко такива.

8.2.5. Заплахи свързани с урбанизиране на територията

По данни на РИОСВ – Благоевград за 2012 и 2013 г. са постъпили 3 предложения за изграждане на сграден фонд – съответно жилищна сграда, вилна сграда и хотел, като очакванията са в периода на настоящия План да постъпят и допълнителни такива. Както и инвестиционните предложения описани по-горе, сами по себе си те засягат ограничена площ, ползват съществуваща инфраструктура и няма да окажат значими отрицателни въздействия върху обектите на защита в зоната и техните местообитания. И тук е необходимо стриктно следене на кумулативния ефект от подобни намерения в бъдеще (включвайки и другите инвестиционни намерения), тъй като урбанизирането на територии е свързана с промяна на начина на трайно ползване, фрагментация и загуба на местообитания.

8.2.6. Заплахи свързани с енергетиката и електропреносната мрежа

През територията на 33 „Кочериново” преминават 57 км. междуселищни въздушни електропроводи.

Състоянието на въздушните електропроводи и електрическите стълбове е от особено значение за един от целевите видове за опазване в защитената зона – белия щъркел.

Предвид факта, че значителна част от щъркеловите гнезда се намират върху електрически стълбове, тяхното обезопасяване е от ключово значение за опазването на вида. Понастоящем повечето стълбове не са обезопасени.

9. Административни органи, свързани с управлението на защитените зони

Природозащитните цели на защитените зони, свързани с постигане и поддържане на състояние на сигурност на видовете могат да бъдат постигнати, единствено ако идентифицираните мерки за управление се изпълнят на практика. У нас все още няма опит и практика не само в изготвянето на планове за управление на ЗЗ, но и в административните аспекти на управлението им. Дори и в по-старите страни членки на ЕС не може да се каже че съществува уеднаквен подход при разпределението на ролите и отговорностите между заинтересованите страни.

При всички положения, статутът на Натура 2000 не променя собствеността върху земите и по тази причина собствениците и ползвателите на земи имат права и задължения върху техните терени в ЗЗ, които произтичат режимите и забраните. Първоначално тези режими и забрани се регламентират със заповедта за обявяване. След влизане в сила на План за управление, той ще установи по-подробни режими, мерки и зонирание.

Институционална рамка: роли и отговорности на институциите

- **Министерство на околната среда и водите (МОСВ)** е основният компетентен орган за управлението на околната среда и водите в изпълнителната власт на Република България. Министерството е отговорната институция за формирането и прилагането на националната природозащитна политика, включително и по отношение на влажните зони. МОСВ е компетентната

институция за съгласуването на инвестиционни проекти, които попадат на територията на 2 или повече РИОСВ.

- **Национална служба за защита на природата (НСЗП)** – специализирана дирекция на МОСВ за управление, контрол и опазване на биологичното разнообразие, защитените природни обекти и природните екосистеми. Службата има функциите да разработва и прилага националната политика в областта на опазване на биологичното разнообразие, редките и застрашени видове и защитените територии, да разработва стратегии, програми, планове и да изготвя нормативни актове за опазване на биологичното разнообразие и развитие на системата от защитени територии. На национално ниво НСЗП координира изграждането екологичната мрежа Натура 2000 и управлението на защитените зони
- **Министерство на земеделието и храните (МЗХ)** е институцията, отговорна за формулирането и прилагането на националната селскостопанска политика, както и прилагането на общата селскостопанска политика на ЕС. МЗХ поддържа бази данни за реалното ползване на земеделските земи по физически блокове, осигурява съответствие на земеделските субсидии с политиката за управление на
- **Изпълнителна агенция по горите (ИАГ)** и подчинените ѝ структури са отговорни за стопанисването и опазването на земите и биологичните ресурси в горския фонд, регламентирането на ползванията на горските ресурси, възобновяването на горите, управлението на природните паркове и превенцията на браконьерството.
- **Регионална инспекция по околната среда и водите - Благоевград (РИОСВ)** понастоящем е административната структура отговорна за управлението на ЗЗ „Кочериново“. РИОСВ - Благоевград разглежда инвестиционните намерения, които попадат в защитените зони и издава преценки, разрешителни и становища по съгласувателни процедури ЗООС и ЗБР.
- **Регионална инспекция по околната среда и водите - Перник (РИОСВ)** е административната структура отговорна за управлението на ЗЗ „Кочериново“ до 2011 г. РИОСВ – Перник е започнала процесът на инвентаризация и изготвяне на план за управление на защитената зона по проект финансиран по ОП Околна среда.
- **Басейнова дирекция за управление на водите Западнобеломорски район (БДЗБР)** е административна структура към Министъра на околната среда и водите, която осъществява управлението на водите на басейново териториално ниво. БДЗБР има задължение да интегрира управлението на защитените зони в Плана за управление на речните басейни чрез т.нар. Регистър на защитените зони.
- **Общински администрации на общините Кочериново, Рила и Благоевград:** Съгласно чл. 118 от ЗБР общините интегрират опазването на биологичното разнообразие и устойчивото управление на биологичните ресурси във всички планове, проекти, програми, политики и стратегии. Като собственици на горски територии, земи и водни площи в Националната екологична мрежа, общините осъществяват тяхното стопанисване и охрана.

Глава 2 ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗОНАТА

10. Физическа характеристика

10.1 Климат и води

10.1.1 Климат

Температура на въздуха

Режимът на температурите е разгледан на базата на информация за станциите Благоевград и Рила. Станция Благоевград се намира в близост до южната граница на зоната и представлява подходящ източник за климатична информация за южната част на зона Кочериново, станция Рила се намира непосредствено до северната граница и е представителна за северната част на зоната. Средногодишната температура в Благоевград е 12,4°C, а в Рила 11,7°C (табл. 10.1). Разликата от 0,7°C показва лекото понижаване на температурите в северна посока, което е предизвикано не толкова от разликата в географската ширина колкото от влиянието на планинския релеф. На базата на това може да се направи извода, че температурите в югозападната ѝ част са с около половин градус по-ниски от тези в североизточната. Максималните средно месечни температури са през юли: 22,2°C в Рила и 23,0°C в Благоевград, а минималните през януари съответно 0,1°C и 0,5°C. В района не се наблюдават отрицателни средно месечни температури.

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Благоевград	0,5	3,0	6,7	12,3	16,8	20,3	23,0	22,8	19,0	13,3	7,7	2,9	12,4
Рила	0,1	2,4	6,1	11,6	16,2	19,7	22,2	21,9	18,1	12,4	7,3	2,3	11,7

Таблица 10.1 Средна месечна и годишна температура на въздуха в °C.

Максималните месечни стойности на температурите превишават с около 6-7°C средните стойности. Най-високите от тях и при двете станции се наблюдават през юли (30.2 за Благоевград) и август (28.8 за Рила), като стойностите за тези два месеца и при двете станции са много близки. Средните месечни минимални температури са отрицателни през декември, януари и февруари, като най-ниските стойности достигат - 3.8°C.

Абсолютните минимални и максимални стойности на температурите са важен екологичен показател, защото в много случаи те се явяват лимитиращ фактор за развитието на определени видове организми. Абсолютните максимални температури достигат до 41,6°C като в Благоевград те са с почти 2,5°C по високи от тези в Рила. И в двете станции тези стойности са измерени през август. Абсолютните минимални температури показват, че само три месеца през годината (юни, юли и август) не се срещат отрицателни температури, а през май и септември се отбелязват стойности близки до 0°C. При абсолютните минимални температури разликата между Рила и Благоевград

Средногодишната температурна амплитуда е 11,7°C, като между данните за Рила и Благоевград почти няма различия (табл. 10.2). Най-големите средномесечни амплитуди се наблюдават през юли и август, като стойностите са почти два пъти по-високи в сравнение с декември когато се наблюдават минималните амплитуди.

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Благоевград	8,2	9,7	11,4	12,8	13,2	13,5	14,9	14,9	14,4	12,0	9,0	7,8	11,8
Рила	8,1	9,5	11,1	12,3	12,8	13,1	14,6	14,8	14,5	12,9	9,3	8,1	11,7

Таблица 10.2 Средна месечна и годишна температурна амплитуда в °C (по Климатичен справочник, 1983).

Валежи и облачност

Средната годишна облачност за територията на България е около 5,5 като тя се увеличава с нарастване на надморската височина. Данните за станциите около защитената зона показват, че стойностите за този показател са малко по-ниски от средните за страната – 4,8 за Благоевград и 5,1 за Рила. В рамките на зоната се наблюдават незначителни различия, като в годишната стойност разликата е 0.3 десети. В годишното разпределение най-високите стойности се наблюдават през месеците декември и януари. В Благоевград максимумът е през януари, а в Рила през декември, но и тук различията са минимални. Най-ниските стойности и при двете станции се отбелязват през август. Като цяло през месеците юли, август и септември облачността е значително по-ниска в сравнение с останалата част на годината.

Валежите са климатичен елемент, който се характеризира с голяма пространствена изменчивост дори в рамките на неголеми територии. Релефът играе много голяма роля за преразпределянето на валежните суми както с надморската си височина така и с разположението на планинските вериги спрямо преобладаващия пренос на въздушни маси. Както се вижда от таблица 10,3 годишните суми на валежите в станциите намиращи се в близост до зоната варира от 560 до 594 mm. Основната причина за тези различия е влиянието на планинския масив на Рила. Въпреки, че няма голяма разлика в надморската височина между град Рила и Благоевград, близостта до планината оказва своето влияние и количеството на валежите се увеличава. Режимът на валежите се характеризира с два максимума и два минимума, което е типично за преходната климатична зона. Първият максимум се отбелязва през май и юни, което е характерно за умереноконтиненталния режим, а втория през ноември и декември и е свързан с активната дейност на средиземноморските циклони. В Благоевград и Рила най-високите стойности са през юни, а в Кочериново през ноември. Минимумите са през февруари-март и септември-октомври.

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Рила	43	38	38	56	62	69	41	38	36	55	62	56	594
Кочериново	45	38	36	52	56	59	41	35	33	55	62	52	562
Благоевград	42	37	36	50	58	67	42	31	35	50	63	49	560

Таблица 10.3 Средна месечна и годишна сума на валежите

При максималните стойности на денонощните валежи се наблюдава същата особеност в разпределението с два ясно изразени максимума, като през есента периода започва малко по-рано – още през октомври. Максималния денонощен валеж достига до 26 mm, като и в двете налични станции (Рила и Благоевград) той е измерен през месец юни.

Средния брой на дните с валеж е около 95-100 mm. Най-голям брой дни с валеж се отчитат през май (11,2), а най-малко през август (5,3). При валежите с количество над 5 mm честотата е около 40 дни, а за тези над 25 mm около 3 дни.

В климатологията мъглата се разглежда като специфичен вид нисък валеж. Той се характеризира с голяма пространствена изменчивост и се влияе в много голяма степен от релефа. Данните за годишния брой на дните с мъгла за наличните климатични станции показват съществени различия, които варират от 5,6 за Рила до 11,7 за

Благоевград. Една от причините за тези разлики е влиянието на река Струма, около която особено в сутрешните часове по-често се образуват мъгли. Друга причина е в особеностите на релефа, тъй като обикновено честотата на мъглите е по-висока в по-ниските и централни части на котловините. При това положение за територията на зоната може да се направи извода, че броят на дните с мъгла е най-голям в югозападната част и намалява в посока североизток. Основната част от дните с мъгла са през зимното полугодие с максимум през декември. През летните месеци мъглата е рядко срещано явление в района на защитената зона. Максималният годишен брой на дните с мъгла в района варира от 20 (Благоевград) до 46 (Рила). Прави впечатление, че почти половината от дните с мъгла са през декември, а като цяло на зимните месеци се падат повече от 90% от случаите

Влажност на въздуха

Влажността на въздуха се определя от съдържанието на водна пара в него. За характеризирането ѝ в климатологията се използват величините пъргавина на водната пара, относителна влажност и дефицит на влажност. Пъргавината на водната пара дава представа за абсолютното ѝ количество във въздуха. Средната стойност на този показател за района на зоната варира между 10,2 и 9,7 hPa, като по-високите стойности се наблюдават в южните части. Най-високите стойности се наблюдават през летните месеци с максимум през юли, най-ниските през зимата с минимум през януари. Количеството на водната пара във въздуха не може да даде представа за неговата наситеност или "сухота", които имат значение за изпарението, транспирацията и други важни климатични и екологични процеси. Относителната влажност показва до каква степен въздухът е наситен с водни пари. Средногодишната стойност на този показател за района е около 68%, като в годишния ход се наблюдава ясно изразено намаляване през лятото и увеличаване през зимата (табл. 10,4). Средномесечните стойности са най-високи през декември (80-81%), през пролетта те намаляват до към 63%, след което се наблюдава леко покачване през май и юни, а през лятото падат до 56%. Минималните стойности се наблюдават през август, след което следва бързо нарастване. Относителната влажност през есента е малко по-висока в сравнение с пролетта. Годишната амплитуда е около 25%, което е близко до средните стойности за страната.

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Благоевград	79	74	67	63	65	64	58	56	60	70	76	80	68
Рила	80	75	69	63	63	62	57	56	60	69	77	81	68

Таблица 10.4 Средна месечна и годишна относителна влажност на въздуха в % (по Климатичен справочник, 1979).

Абсолютната минимална относителна влажност е важен показател, който дава възможност да се оценят лимитиращите фактори на средата по отношение на влажността и възможните периоди на засушаване. От данните представени в таблица 10,5 се вижда, че единствено през ноември-февруари относителната влажност не пада под 20%. През останалата част от годината абсолютните минимални стойности са под тази граница, а ясно изразени засушавания се наблюдават още през месец март.

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Благоевград	25	24	14	10	19	19	17	14	15	14	27	28	10
Рила	29	23	18	12	18	14	17	14	16	15	27	29	12

Таблица 10.5 Абсолютна минимална относителна влажност на въздуха в % (по Климатичен справочник, 1979).

Дефицитът на влажност на въздуха показва недостига на водна пара до пълното насищане на въздуха. Той е един от основните фактори за определяне на изпарението от различни видове постилаща повърхнина. Средногодишната стойност на този показател за района е около 6,2 – 6,5 hPa, като във височина той намалява. В годишния ход се наблюдава ясно изразен минимум през януари, след което стойностите постепенно нарастват за да достигнат максимум през август и след това отново намаляват.

Снежна покривка

Снежна покривка в района на зоната се образува сравнително рядко, през периода ноември - април. Най-ранната възможна дата на появяване на снежна покривка е през последната десетдневка на ноември, а най-късната през третата десетдневка на април. Най-близката станция с налична информация е в Благоевград, където най-ранната дата е 12 декември, а най-късната 20 април. Поради липса на данни за станция Рила, като база за сравнение е използвана станция Дупница, където тези дати са съответно 12 ноември и 20 април. Средната дата на появяване на снежна покривка е в средата на декември. За станция Благоевград тя е 15 декември, а за Дупница 17 декември. Средната дата на изчезване е в началото на март, като за Благоевград тя е 11 март, а за Дупница 12 март. Образуването на устойчива снежна покривка става рядко и то само през януари. За станция Благоевград само в 6% от зимите се образува устойчива снежна покривка. Данни за средната височина на снежната покривка има за станция Кочериново, според които устойчива снежна покривка с височина 3 см се образува само през втората десетдневка на януари. За Благоевград такъв период не е отбелязан.

Вятър

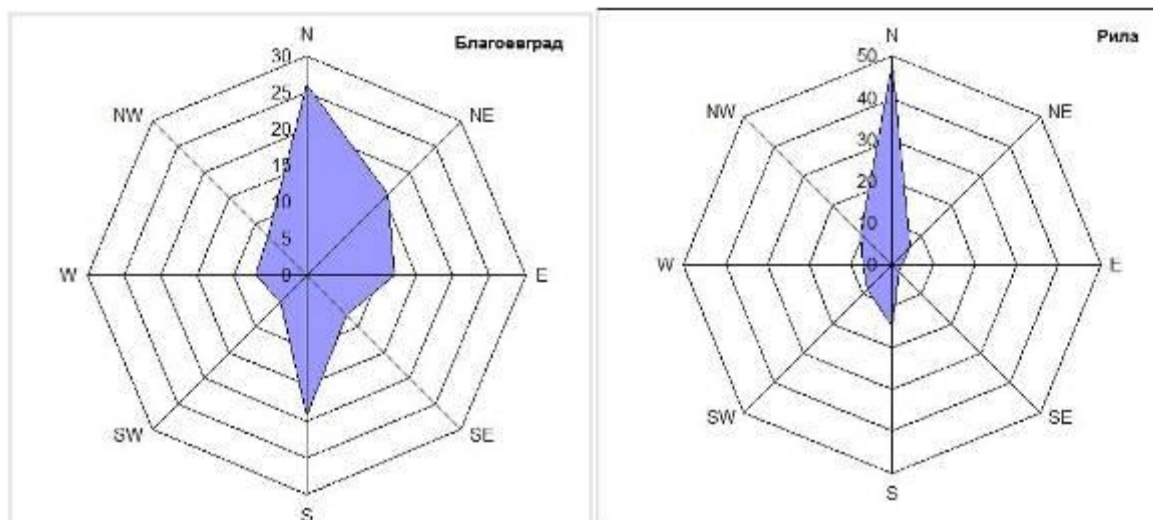
Скоростта и режима на вятъра зависят в голяма степен от атмосферната циркулация, но на местно ниво много важна роля играе релефа, тъй като движението на въздушните маси се преразпределя под влияние на земните форми. Наличните данни за вятъра от станции Благоевград и Рила дават добра представа за скоростта, режима и посоката на този метеорологичен елемент, тъй като и двете се намират в непосредствена близост до зоната и между тях няма значими релефни форми, които да променят съществено характера на вятъра на местно ниво. Средната скорост на вятъра се колебае между 1 и 2 м/сек, като в Рила тя е малко по-висока. Това се дължи на влиянието на планинския релеф, което означава, че в източните части на зоната силата на вятъра е малко по-висока.

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Благоевград	1,1	1,4	1,5	1,5	1,3	1,3	1,3	1,1	1,1	1	1	0,9	1
Рила	1,7	2	2,1	1,9	1,5	1,6	1,7	1,5	1,3	1,2	1,2	1,3	1,6

Таблица 10.6 Средно месечна и годишна скорост на вятъра в m/sec (по Климатичен справочник, 1982).

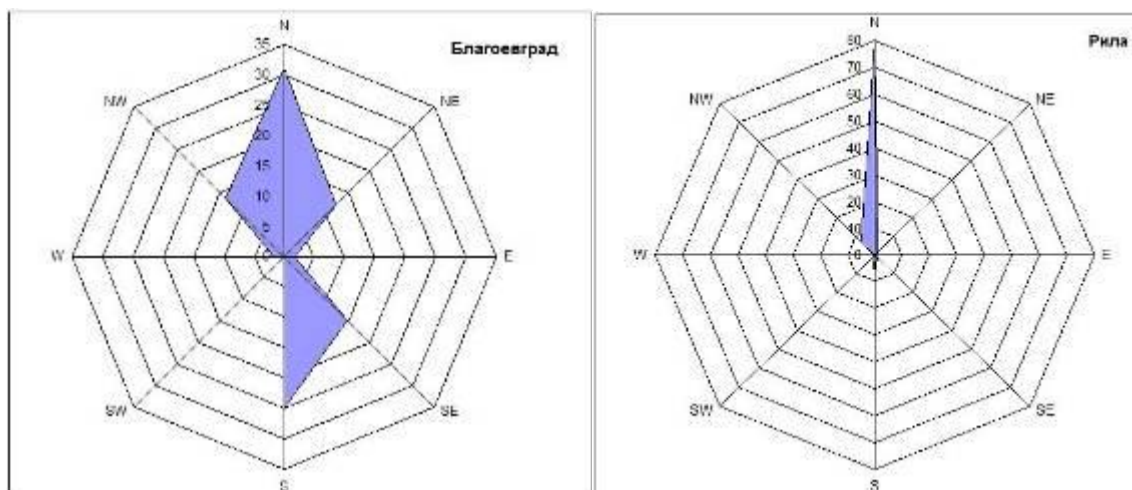
Най-висока средна скорост на вятъра се наблюдава през март, като за Благоевград тя е 1,5 м/сек, а в Рила 2,1 м/сек (табл. 10.6). През пролетта и лятото средната скорост постепенно намалява, за да достигне най-ниските си стойности през есента, след което отново се увеличава. Дните със силен вятър са най-много през зимните месеци с максимум през януари, а най-редки са през есента с минимум през септември.

Преобладаващата посока на ветровете е от север, което е свързано от една страна с влиянието на меридионално разположената долина на река Струма, която пренасочва движението на въздуха в приземната част на атмосферата и от друга с преобладаващия северозападен пренос на въздушни маси. Преобладаването на северните ветрове е по-силно изразено при Рила, докато в Благоевград североизточните и източните ветрове имат малко по-голям дял (фиг. 10.1).

Фигура 10.1 Годишно разпределение на честотата на вятъра (%) по посока в Благоевград и Рила.

Преобладаващата посока на силните ветрове е почти същата, като само при Благоевград се наблюдава известно увеличаване на дела на ветровете с южна компонента (фиг. 10.2).

Фигура 10.2 Годишно разпределение на честотата на силните ветрове (%) по посока в Благоевград и Рила.

Слънчево греене

Продължителността на слънчевото греене е важен фактор за регулиране на енергията върху земната повърхност и е от значение за радиационния режим и естественото осветление на дадена територия. То зависи в най-голяма степен от географската ширина на района и условията на овлажнявания в атмосферата

(облачност, мъгли). На базата на данните за станция Рила може да се каже, че общата продължителност на слънчевото греене в района на зоната е около 2170-2180 дни. Разликата в продължителността на слънчевото греене между месеца с най-ниски стойности (декември) и месеца с най-високи стойности (юли) е почти четири пъти, което се дължи както на различната продължителност на деня така и на състоянието на атмосферата (облачност, мъгли, валежи). Въпреки, че дните с най-голяма продължителност са през юни, максимума в продължителността на слънчевото греене е през юли и август поради по-ниската облачност и овлажняване през тези месеци в сравнение с юни. Сумарната слънчева радиация за района е около 5700 MJ/m^2 , а за периода с температури над 10°C тя е около 4500 MJ/m^2 . Годишния радиационен баланс е около 2200 MJ/m^2 , а за периода с температури на въздуха над 10°C е около 2000 MJ/m^2 (Климатът на България, 1991).

Вегетационен период

Периодът с устойчиво задържане на температурата над 10°C в района на зоната настъпва към края на месец март и началото на април и продължава до първите дни на ноември. За станция Благоевград средната дата на началото на този период е 3 април, а за Рила 27 март. Средната дата за края на периода е 2 ноември за Благоевград и 30 октомври за Рила. Поради преобладаващия равнинен характер на територията не се наблюдават съществени различия в рамките на зоната. Средната продължителност на периода с устойчиво задържане на температурите над 10°C е около 210-220 дни (Благоевград 212 дни, Рила 216 дни), температурната сума за този период е между 3700 и 3850 $^\circ\text{C}$.

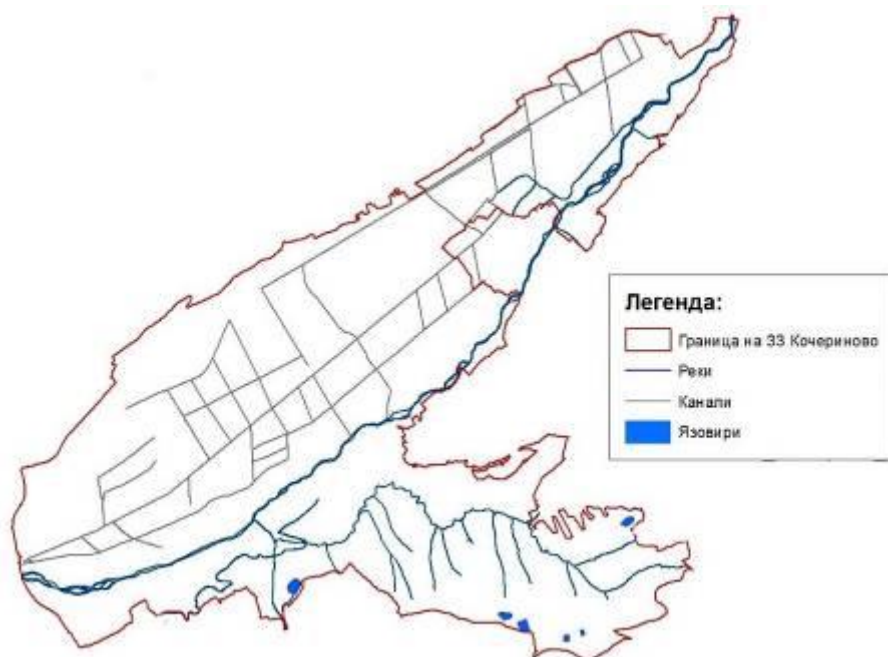
10.1.2 Води

Речната мрежа на територията на защитената зона се състои основно от река Рилска и част от нейните притоци. Дължината на река Рилска в обсега на зоната е 10,1 км, заедно с останалите реки общата дължина на естествените водни течения е 23,6 км. Почти цялата територия на зоната попада във водосбора на река Рилска, само малка на югоизток се дренира към водосбора на река Телкьовски дол. Оттока на река Рилска се формира от три основни източника на подхранване – дъждовно, снежно и подземно. Режимът на оттока на река Рилска се отличава с ясно изразен максимум през месец май, което се обуславя от една страна от голямото количество на валежите през този период, а от друга от активното снеготопене във високите части на водосбора. Средногодишният отток на реката е около $23 \text{ m}^3/\text{sec}$ като в периодите на високи води през май достига до $65 \text{ m}^3/\text{sec}$, а през периодите на маловодие през август и септември спада до $9 \text{ m}^3/\text{sec}$.

В района на защитената зона е изградена и сравнително гъста мрежа от напоителни канали. Те са разположени изцяло в равнинната източна част, като общата им дължина е около 27 км. Напоителните канали имат отношение към поддържането на подходящо ниво на почвена влага в природните местообитания от значение за видовете птици – предмет на опазване.

В границата на защитената зона няма естествени езера. В южната част на зоната в миналото са изградени 6 малки изкуствени язовири за напоителни цели, които обаче не поддържат постоянно водно ниво.

На Фиг. 10.3 е показана мрежата от водни обекти в границите на 33 „Кочериново“:

Фигура 10.3 - Водни обекти в границите на 33 „Кочериново”.

10.2 Геология и геоморфология

10.2.1 Геоложки строеж и морфоструктури

В морфоструктурно отношения територията на защитена зона “Кочериново” се намира в обсега на Рило-Родопски масив, който представлява обширна блоково-разломна област. В тази част на масива е формирана Струмската разломна зона, а като част от нея е Благоевградският грабен.

Литоложкият субстрат на територията на зоната и съставен предимно от седиментни скали с неозойска възраст. **Кватернерните седименти** заемат около 65% от площта ѝ. Те са представени от алувиални руслови образувания и акумулативен материал образуван от дейността на Рилска река и притоците ѝ. Изградени са от чакъли и валуни с песъклив запълнител, чиято дебелина достига до 12 м (Маринова, 1993). Това са най-младите по възраст (холоцен) наслаги, а площта, която те заемат е почти 40% от територията на зоната. Алувиалните образувания на надзаливните тераси са изградени от сходни по състав седименти, но те се характеризират с малко по-висока степен на споеност и се приема, че имат плейстоценска възраст. Разположени са основно по десния склон на долината на Рилска река и заемат около 24% от територията на зоната. Делувиално пролувиалните образувания с еоплейстоценска възраст имат ограничено разпространение (около 2% от площта) по източните граници на зоната. Те са обособени като наносни конуси, които са добре морфоложки изразени върху заливните тераси. Изградени са от заоблени и полузаоблени чакъли с песъклив или глинесто-песъклив запълнител, хоризонтално наслоение и дебелина до 5 м. В подножието на долинните склонове наносните конуси са изградени от ръбести късове, като песъкливия запълнител е почти напълно изнесен (Маринова 1993).

Неогенските седиментни скали са представени от скалния комплекс на Бараковската свита. Те се разкриват предимно в източната част на зоната и заемат около 32% от площта ѝ. Изградена е предимно от груботеригенни седименти с характерен жълтеникав цвят като конгломерати, брекчоконгломерати, и средно до грубо зърнести пясъчници. Конгломератите са дребнокъсови до гравийни с глинесто-

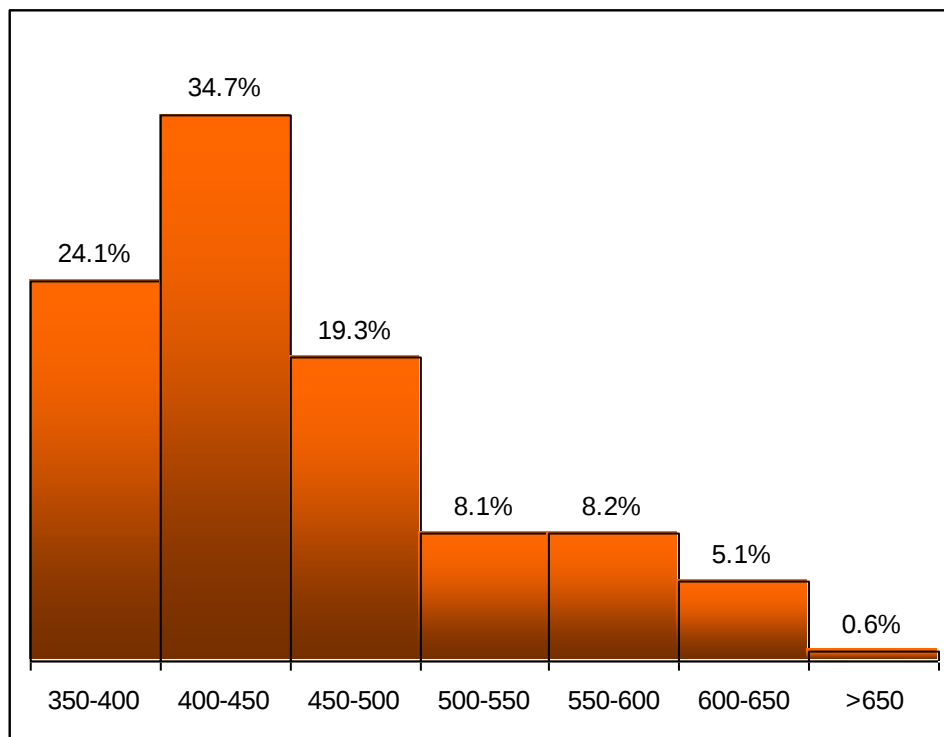
песъклива неравномерно разпределена спойка. Дебелината им варира от 100 до 200 м, а възрастта се приема за понтийска (Маринова, 1993).

Палеозойските магмени скали са представени от Струмската диоритова формация, която се разкрива на няколко петна в североизточната част на зоната заемащи около 1% от площта ѝ. Тя се състои от следнозърнести и масивни габродиорити изградени от амфибол, плагиоклаз, биотит, кварц, апатит и титанит. Формирани са през ранния палеозой – камбрий.

Допалеозойските метаморфни скали са представени от Гнайсово-мигматитовия комплекс, който се разкрива на отделни петна в югоизточната част на зоната заемащи около 2% от площта ѝ. Изградена е от двуслюдени и биотитови мигматити, небулити, птигматити и агматити със сложен вътрешен тектонски строеж.

10.2.2 Морфология на релефа

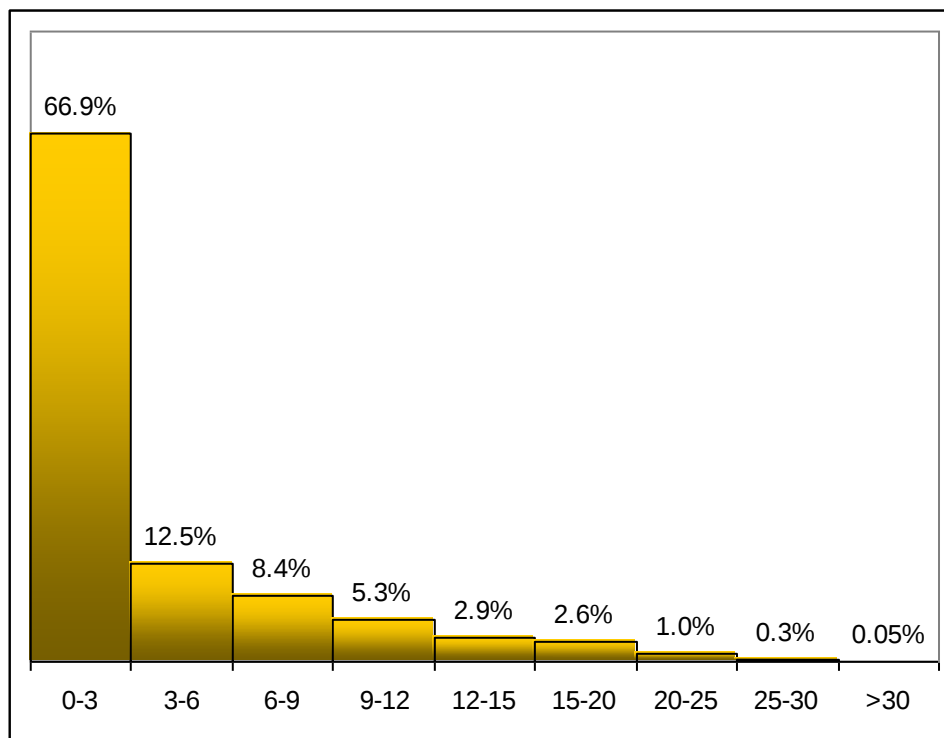
В морфоложко отношение територията на защитената зона попада в обхвата на долината на река Струма, и по-точно на Кочериновското долинно разширение, което е разположено между 360 и 620 м надморска височина. На югоизток в обхвата на зоната се включва малка част от склоновете на Рила.

Фигура 10.5 Разпределение на площите в защитена зона “Кочериново” по хипсометрични пояси

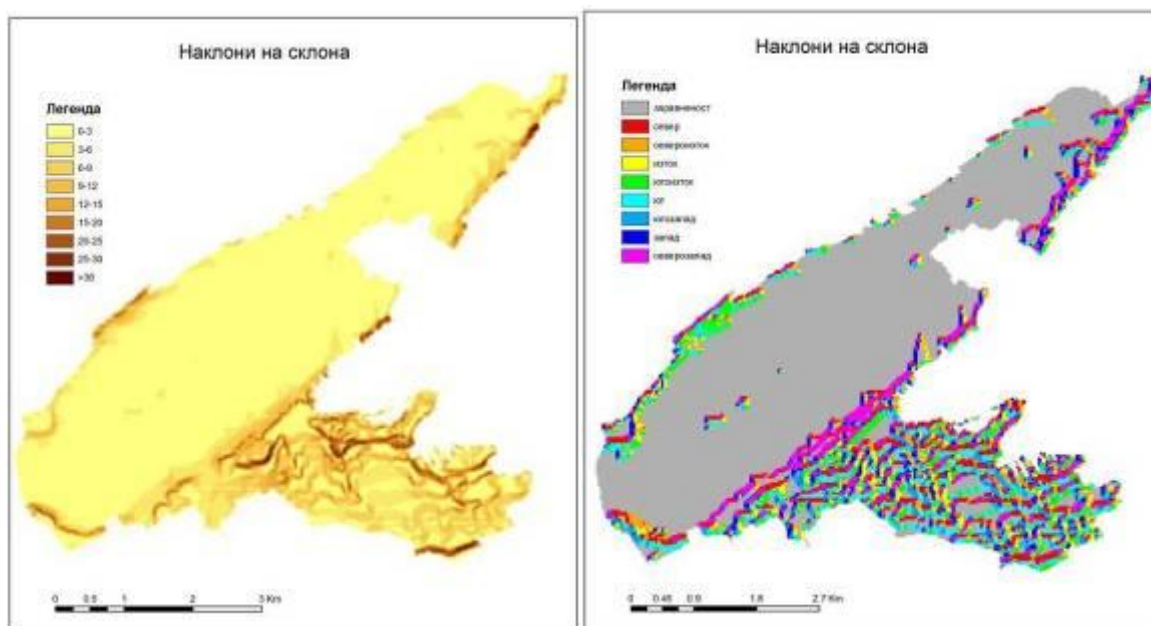
Морфометричните показатели за територията на защитената зона са генерирани на базата на пространствени анализи чрез използване на цифров модел на релефа с размер на растерната клетка 30. Средната надморска височина на зоната е 455 м. Най-ниската точка е с височина 360 м и се намира в най-югозападната ѝ част. В северна посока надморската височина се увеличава плавно и достига до 515 м в североизточната част. Най-високата част от зоната е в югоизточната ѝ част, където заема ограничена част от западния макросклон на Рила на височина до 668 м. Разпределението по хипсометрични пояси показва, че най-голям дял от територията попада между 400 и 450 м (фиг. 10.3) следван от пояса между 350 и 400 м. Сумарният дял на териториите под 500 м надморска височина е близо 80%, което показва, че в морфографско отношение това е една преобладаващо равнинна територия. На

хипсометричния пояс между 500 и 600 м се падат около 16% от територията, а над 600 се намират само 6%.

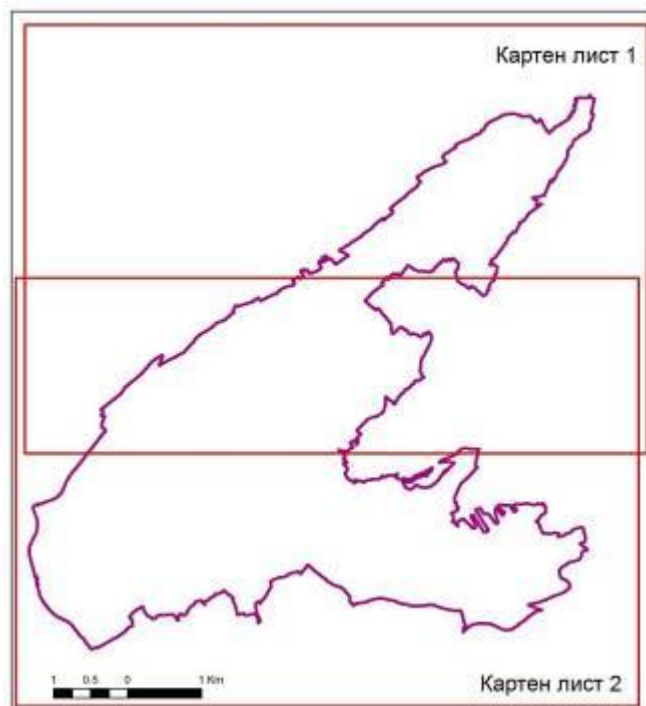
Фигура 10.6 Разпределение на площите в защитена зона “Кочериново” по наклони на склона

Наклонът на склона освен като важен морфометричен показател има значение и при планирането на редица дейности свързани със земеделието. Разработеният растерен слой с наклоните на склоновете на територията на защитената зона показва, че преобладават заравнените повърхнини с наклон до 6°, които заемат около 80% от площта на зоната. Слабо наклонените терени (6-9°) заемат около 8% от територията и са разположени основно северната и северозападната част. Полегатите склонове с наклони между 9 и 15° заемат също около 8% от зоната. Стръмните склонове с наклони между 15 и 25° заемат около 3% от територията и са разположени главно в югоизточната част на зоната. Склонове с наклони над 25° почти отсъстват. При това положение анализа на територията по експозиция показва преобладаване на заравнените територии, за които изложението е неутрално (фиг. 10.5). Тези територии заемат 60% от площта на зоната. Останалата част е разпределена сравнително равномерно между склоновете с различна експозиция. Най-голям относителен дял заемат експозициите със северна и южна посока (по 6%) следвани от северозападната и югоизточната (по 5%). Най-малък дял се пада на източната и североизточната експозиция (по 3%).

Фигура 10.7 Разпределение на площите в защитена зона “Кочериново” по наклон на склона и експозиция

За нагледно представяне на релефните особености на защитената зона е разработена карта в мащаб 1:10 000 (Приложение 2 към настоящия доклад). Поради едрия мащаб и големия териториален обхват тя е разделена на два картни листа, чието разположение е показано на фигура 10.6. Като основа за разработването на картите е използван пространствен модел на релефа с резолюция 30 м, който е преработен чрез пространствена интерполация до резолюция 5 м. Релефът на територията на зоната е представен чрез комбиниран способ на поясно оцветяване и светлосенки. За по-голяма яснота са добавени и хоризонтални (изолинии свързващи места с еднаква надморска височина) с честота на всеки 10 м, които са диференцирани на основни (през 50) и допълнителни (през 10м).

Фигура 10.7 Разположение на картните листове в мащаб 1:10000 на картата на релефа на защитена зона “Кочериново”

10.3 Почви

10.3.1 Разпространение и характеристика на почвите

Разпространението на типовете почви в защитената зона съгласно национално призната Класификация на почвите в България е приложено под формата на актуализирана почвена карта (*Приложение 3* към настоящия доклад). Използваната класификация на почвите е базирана на широко използваната и до днес у нас почвено-генетична класификация, разработена от Антипов, Каратаев, Герасимов (1947), в която значително внимание се отделя на взаимовръзката на почвообразуващите фактори и географското им разпределение. Основна систематична единица при нея е генетичния тип с неговите подразделения – подтип, род, вид и разновидност. Всеки от почвените типове е отнесен и към наложилата се в последните години профилно-генетична класификация, разработената от Световната организация за прехрана на населението FAO (1990, 2003) и въведената през 1994 година Международна справочна база за почвите (WRBSR). При нея почвите се класифицират на ордери, типове и подтипове.

Особеностите на почвената покривка в района на 33 „Кочериново“ са определени в голяма степен от съвременните биоклиматични условия и характера на релефа, както и свързаните с него изменения на микроклимата и растителността. Литоложката основа също влияе в голяма степен на пространствената диференциация на механичния състав на почвите, дълбочината на техният профил и водно-въздушния им режим. Срещат се зонални и азонални почвени типове.

Зонални почви в долния равнино-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори са канелените почви (Chromic cambisols по класификацията на FAO). Те се срещат предимно в източната нископланинска част на зоната, като заемат около 29% от площта ѝ. Те се отличават с относително лек механичен състав, леко до средно песъкливо глинести. Повечето от тях се отнасят към подтип излужени, които се разделят на девет разновидности в зависимост от механичния състав и степента на развитие на ерозионните процеси. Като цяло повечето от канелените почви на територията на зоната са средно до силно еродирани, а част от тях се отнасят към разновидност недоразвити плитки силно еродирани и скали. Последните според класификацията на FAO се отнасят към типа на плитките почви (Leptosols, LP) подтип ранкери (umbric, LPu).

Азоналните почви на територията на зоната са представени от алувиално ливадни (Fluvisols) и делувиални (Colluviosols). Алувиално-ливадните са млади почви, които се образуват от съвременните речни наноси. Решаващо значение при формирането им оказват повишеното ниво (от 1 до 3 cm дълбочина) на почвените води, както и различното им обрастване с растителност. Поради периодичното отлагане на нови материали наносните почви имат само един слабо или по-добре изразен хумусен хоризонт, под който в дълбочина се редуват различни по песъчливост и химичен състав пластове наслоявания на речните наноси. Разпространени по заливните тераси на реките, които са най-силно изразени около река Рилска, и заемат около 32% от площта на зоната. Срещат се под формата на две разновидности – алувиални средно мощни и алувиално-делувиални средно мощни. Делувиалните почви са образувани в резултат на свличането, движението и натрупването на разнообразен теригенен материал в подножието на склоновете, както и на хълмовете и в дъната на долините. Състоят се преди всичко от слабо обработени и несортирани чакълища. Те са бедни на хранителни вещества, но имат благоприятни физични и топлинни свойства, както и добър дренаж. Разпространени са основно в североизточната част на зоната в надзаливните морфоложки елементи на дъното на Кочериновската котловина, като заемат около 30% от площта ѝ.

В част от територията на зоната (около 9% от площта ѝ) почвена покривка практически липсва. Това са предимно местата с постоянно или периодично течащи води, където почвообразователните процеси са възпрепятствани от действието на течащите води. На почвената карта тези територии са означени като пясъци и чакъли, и дерета. Ерозионните процеси на територията на зоната са най-силно изразени в източната ѝ планинска част. Около 8% от общата ѝ площ е заета от силно ерозиран почви. Делът на средно ерозираните почви е около 13%, докато слабо ерозираните и неерозирани почви заемат около 70% от площта на зоната.

Глава 3. ОБОБЩАВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА ОТ ИНВЕНТАРИЗАЦИЯТА НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

11.1 Характеристики и разпространение на природните местообитания и местообитания на видове, включени в Приложения № 1, 2 и 3 към ЗБР.

При инвентаризацията на местообитанията защитена зона BG0002099 Кочериново бяха направени 18 фитоценологични описания в типични и представителни участъци за растителността. Тези описания са представени, като част от характеристиките на природните местообитания.

За целите на проучването и картирането на местообитанията беше използвана класификацията на EUNIS, която освен местообитанията защитени от Директива 92/43/ЕЕС и ЗБР обхваща по-широк набор природни местообитания, включително полуестествени и антропогенни. (<http://eunis.eea.europa.eu/habitats.jsp>). Тази методика е използвана за да се обхване пълния набор от местообитания на видовете птици, предмет на опазване. Природните местообитания, които съответстват на категории от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие са изрично упоменати.

Изготвена е карта на местообитанията в защитената зона в М 1:10000.

В рамките на инвентаризацията на ЗЗ е изготвен *Експертен доклад за характеристики и разпространение на природните местообитания и местообитания на видовете, предмет на опазване в защитена зона BG0002099 Кочериново*, който представя информация за следните характеристики на природните местообитания:

- Разпространение в защитената зона (карта на местообитанията в защитената зона и информация за заеманата площ в зоната към Приложение 4 – Цифров модел и тематични карти);
- Доминиращи и типични видове растения – само за такива местообитания, които са на основата на растителни съобщества;
- Основни екологични характеристики – етажност, мозаичност, височинен диапазон, почвени типове, преобладаваща експозиция и наклон на терена в градуси;
- Установени заплахи, както от различни видове на антропогенно въздействие, така и естествени сукцесионни промени, които водят до промяна на типичната структура на местообитанията;
- Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие;
- Целеви видове птици, които са свързани със съответното местообитание.

11.1.1. Установените местообитания и техните площи в защитената зона

В Таблица 1 са представени установените местообитания и техните площи в защитената зона. Същите са представени и като тематични карти.

Код EUNIS	Наименование	Площ ha
C2.2	Естествени реки	21,04

Код EUNIS	Наименование	Площ ha
E1.4344	Андропогонидни сухи тревни съобщества	138,71
E1.55	Субмедитерански петрофитни степ	35,67
E1.61	Средиземноморски субнитрофилни тревни съобщества	151,35
E2.252	Низинни и котловинни сенокосни ливади	492,71
E2.7	Тревни съобщества в етапи на формиране	111,58
F3.24	Широколистни храсталаци	182,00
FB.41	Традиционно обработвани лозя	2,55
G1.11	Крайречни върбови гори	57,22
G1.7371	Тракийски гори на космат дъб и келяв габър	5,81
G1.762	Смесени дъбови гори доминирани от благун	25,63
G1.C1	Тополови плантации	21,66
G1.C3	Плантации на бяла акация	3,84
G1.D	Овощни градини	7,37
G3.F12	Иглолистни плантации	22,40
G5.7	Млади горски плантации	0,06
I1	Обработваеми площи	763,01
J1	Сгради на градове и села	225,11
J2	Вилни зони и други места със сгради с ниска плътност	50,28
J4	Транспортни мрежи и друга инфраструктура	92,62
J5.4	Канали и други изкуствени съоръжения с течаща вода	28,09
J6	Сметища	0,47

11.1.2 Приоритетни местообитания на видовете – предмет на опазване

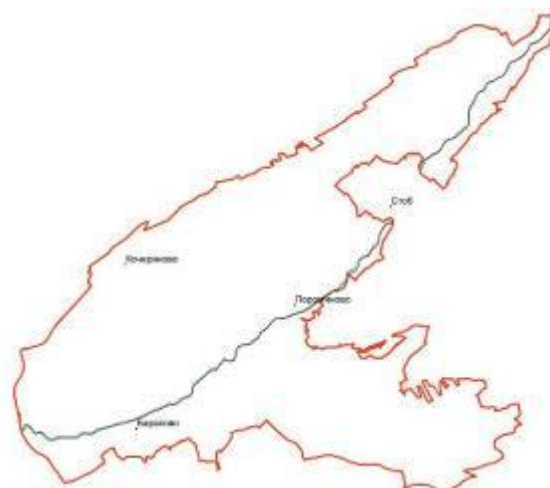
Естествени реки - C2.2 Permanent non-tidal, fast, turbulent watercourses

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Това природно местообитание представлява основно поречието на река Рилска, която протича през защитената зона. Тя заема площ 17.49 ха.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Река Рилска е ляв приток на Струма, която отводнява южните склонове на Северозападния, северните склонове на Югозападния и западните склонове на Централния дял на Рила. При гр. Кочериново, в обхвата на защитената зона, реката е с бързо течение, с каменисто дъно, с богати на кислород води и сравнително пълноводна през цялата година.

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Реката е с бързо течение и каменисто дъно и е практически лишена от висша водна растителност.

Установени заплахи

1. Използване на водите за напояване
2. Модификация на речното течение и вкопаване на реката
3. Унищожаване на крайречната растителност
4. Замърсяване с отпадъци от селищата в Кочериновската котловина
5. Мащабното хидротехническо строителство в горното ѝ течение.

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие”

Няма. Към природно местообитание 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculon fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*, се отнасят реките с макрофитни съобщества, каквито в река Рилска няма.

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Реката не е гнездово местообитание на целеви видове птици, но е хранително местообитание на белия щъркел. Също така гнездовите местообитания на белия щъркел и на ливадния дърдавец са свързани с режима на оводняване на ливадите в котловината, който зависи от реката.

Препоръки за подобряване на местообитанието

За поддържане на екологичните качества на реките е препоръчително поддържането на ивици от естествена крайречна растителност по бреговете, както и прилагането на мерките Плана за управление на речните басейни изготвен от Басейнова Дирекция Западно Беломорски басейн. Такива мерки за р. Рилска (водно тяло BG4ST500R043) съгл. ПУРБ са изграждане на ПСОВ на гр. Рила и гр. Кочериново, но такива мерки не са в обхвата на ПУ на защитената зона.

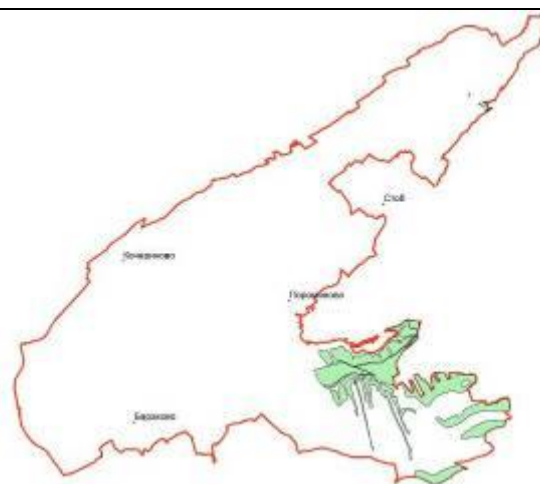
Андропогонидни сухи тревни съобщества - E1.4344 Helleno-Balkanic andropogonid grass steppes

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Тези тревни съобщества се срещат само в най-високата част на защитената зона на хълмовете над село Пороминово. Заема площ 138.71 ха, което ги прави едно от основните естествени тревни съобщества в района.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Природното местообитание представлява ксеротермни тревни съобщества, които се срещат на места с добре развити, слабо ерозирани горски почви, по склоновете на хълмовете. Проективното покритие е около 60-70%, склоновете са най-често с южно и

югозападно изложение. Съобществата са едноетажни. Височината на тревостоя е около 0.4-0.5 м. Използват се основно, като пасища.	
---	--

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Основни доминиращи и типични видове растения са многогодишните житни и по-малко – бобовите растения (вж. Таблица 2 в Приложението). Това са *Dichanthium ischaemum*, *Astragalus onobrychis* subsp. *chlorocarpus*, *Festuca valesiaca*. Фитоценотична роля, като константни видове имат още *Thymus atticus*, *Teucrium polium*, *Poa bulbosa*.

Установени заплахи

1. Изпасване до голо от домашните животни и нитрификация на почвата.
2. Вероятно разораване, макар че не беше установено на терена.
3. Залесяване с нетипични видове – иглолистни, в миналото

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие

6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco Brometalia*).

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Нито един от целевите видове не е пряко свързан с това местообитание. Червеногърбата сврачка гнезди в околните храсталаци, а белият щъркел понякога се храни със скакалци в сухите ливади.

Препоръки за подобряване на местообитанието

Местообитанието е в сравнително стабилно състояние и не се нуждае от специални мерки по възстановяване, а само по опазване. Не трябва да се допуска намаляване на площта на местообитанието в зоната.

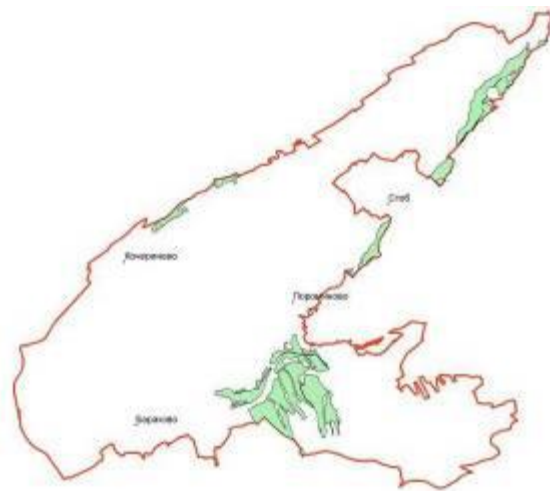
Средиземноморски субнитрофилни тревни съобщества - E1.61 Mediterranean subnitrophilous grass communities

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Тези тревни съобщества се по хълмовете в защитената зона над селата Пороминово и Стоб. Заемат площ 151.35 ха и са най-разпространените от сухите тревни съобщества.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Природното местообитание представлява деградирани и нитрифицирани поради активната паша, ксеротермни тревни съобщества, които се срещат на места с развити, но ерозирани горски почви, по склоновете на хълмовете. Проективното покритие е сравнително голямо – около 70%.

Съобществата заемат равни терени или такива с малък наклон. Може да се предполага, че повечето са произлезли от тревни съобщества с доминиране на многогодишни житни треви, но в резултат на пашата вторично са започнали да преобладават едногодишни видове, рудерали и нитрофили.	
---	--

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Характерно е доминирането на много едногодишни видове (вж. Таблица 2 в Приложението). Това са *Poa bulbosa*, *Dasypirum villosum*, *Aegilops geniculata*, *Trifolium echinatum*.

Установени заплахи

Природното местообитание представлява етап на деградация на ксеротермните тревни съобщества. Основни заплахи са активната паша и разораванията. В миналото вероятно част от тези терени са терасирани и залесявани с иглолистни култури. Поради общото намаляване на домашните животни навсякъде в страната, може да се предположи, че интензивността на този негативен фактор е намалял вкл. и в зоната.

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие.

Непълно съответства на природно местообитание 6220 ПСЕВДОСТЕПИ с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Нито един от целевите видове в зоната не е пряко свързан с това местообитание. Червеногърбата сврачка гнезди в околните храсталаци и намира насекоми в природното местообитание. Макар и рядко, белият щъркел също се храни в природното местообитание.

Препоръки за подобряване на местообитанието

Единствена мярка е контрол на пашата. Във връзка с общата ситуация в страната, може да се предположи че има общонационален процес на намаляване на домашните животни и оттам на активността на пашата. Поддържането на местообитанието в добро състояние няма пряко отношение към опазването на целевите видове в зоната.

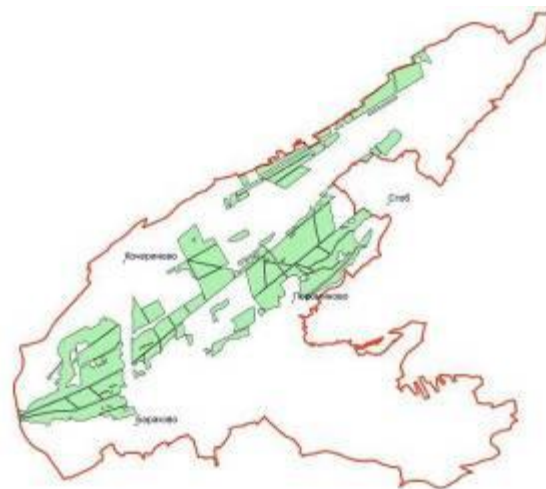
Низинни и котловинни сенокосни ливади - E2.252 Moeso-Thracian mesophile hay meadows

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Това е основното природно местообитание – обект на опазване на защитената зона. Заема площ 476.54 ха, което го прави най-разпространеното от естествените и полуестествени природни местообитания в защитената зона.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Природното местообитание представлява мезофилни ливади, които се развиват върху влажни алувиално ливадни почви в Кочериновската котловина. Характерна са с полидоминантна структура и височина на тревостоя средно 0.8-1 м. Проективното покритие е високо – над 80%. Терените са равни, понякога с микропонижения, в които се появяват съобщества доминирани от тръстика. Низинните ливади са ценен фуражен ресурс. Ежегодно се окосяват, а на места и се напояват със система от напоителни канали. Те са важно местообитание за птици и други видове животни. Зависими са от дейности по управление и ползване. При осушаване или преовлажняване бързо сукцесионно се променят съответно в ксерофитни, често рудерализирани съобщества, или в съобщества на високи хелофити – напр. тръстика.

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Природното местообитание представлява мезофитни ливади доминирани от многогодишни житни треви (вж. Таблица 3 от Приложението). Такива са *Festuca pratensis*, *Holcus mollis*, *Anthoxanthum odoratum*, *Cynosurus cristatus*. Константни видове са *Alopecurus pratensis*, *Lotus corniculatus*, *Ranunculus acris*, *Plantago lanceolata*, *Trifolium pratense*.

Установени заплахи

1. Разораване на ливади и пасища
2. Неправилно управление на ливадите, поради раздробената частна собственост вкл. и промяна в сроковете на окосяване (например окосяване преди 01.07)
3. Залесяване с нетипични видове напр. топови култури
4. Изоставяне на традиционните земеделски практики, като косене
5. Разрастване на селищната инфраструктура и застрояване на пасища и мери

6. Промяна на хидрологичния режим на водозависимите тревни и горски съобщества. Това включва както осушаване, така и преовлажняване.
7. Използване на изкуствени торове и хербициди в естествените ливади и пасища

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие

6510 Низинни сенокосни ливади

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Това е основното местообитание на видове – предмет на опазване на защитената зона. Ливадният дърдавец се размножава в това местообитание и то е ключово за опазването му в зоната. Белият щъркел много често се храни във влажните ливади и те са най-важното му хранително местообитание в зоната.

Препоръки за подобряване на местообитанието

Препоръчителните мерки за подобряване на влажните ливади са разгледани по-подробно в *Глава 5 – Управление на защитената зона*. Тук накратко са посочени основните препоръки: 1. Поддържане на оптимален воден режим - предотвратяване на преовлажняването и засушаването. 2. Косене съобразено с размножителния период на видовете птици – предмет на опазване. 3. Мерки по възстановяване на влажните ливади в ниско-продуктивни обработваеми земи. 4. Субсидиране на традиционните дейности в ливадите, каквато е косенето.

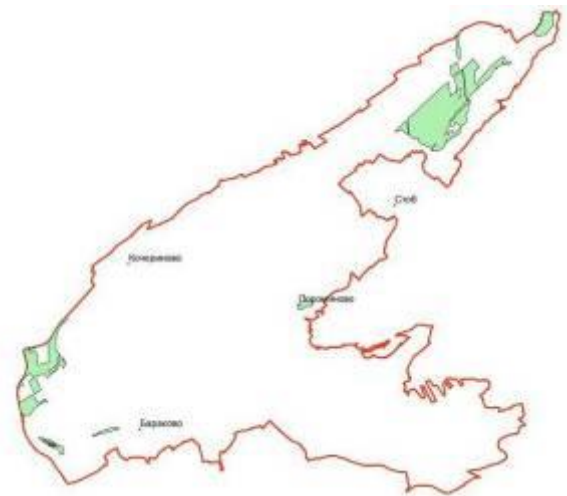
Тревни съобщества в етапи на формиране - E2.7 Unmanaged mesic grassland

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Природното местообитание заема площ от 111.58 ха. То е разпространено основно в ниските части на Кочериновската котловина и представлява процеса на възстановяване на естествените ливади на мястото на изоставени обработваеми площи.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Природното местообитание представлява изоставени обработваеми площи (овощни градини, люцернови ниви), в които се наблюдава процес на демулация на мезофилните ливади. Характерно е доминирането на много пластични видове и рудерали. Видовият състав на ливадите е разнообразен и зависи от напредването на етапа на демулация. Основната характеристика, е че се приближават по видов състав до мезофилните ливади и заема сходни местообитания – равни терени и влажни алувиално-ливадни почви.

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Доминиращите видове са основно мезофилни полурудерални и рудерални видове (вж. Таблица 3 в Приложението). Такива са *Bromus mollis*, *Trifolium pratense*, *Linaria vulgaris*.

Установени заплахи

Основна заплаха е промяна на начина на трайно ползване и използването на тези територии, като ниви и други такива обработваеми площи.

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие”

Няма. При напредване на демутационните процеси се приближава по екологичните си характеристики до природно местообитание 6510 Низинни сенокосни ливади.

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Ливадният дърдавец макар и рядко навлиза в това местообитание, но не го обитава трайно. Белият щъркел понякога се храни и в рудерализираните влажни ливади.

Препоръки за подобряване на местообитанието

Тези ливади трябва да се разглеждат съвместно с типичните мезофилни ливади, като етап на възстановяването им. Резултатите от картирането могат да се използват, за да се набележат административни мерки за ограничаване или спиране на промяната на начина на трайно ползване на тези съобщества и те да се разглеждат, като процес на възстановяване на типичните мезофилни ливади.

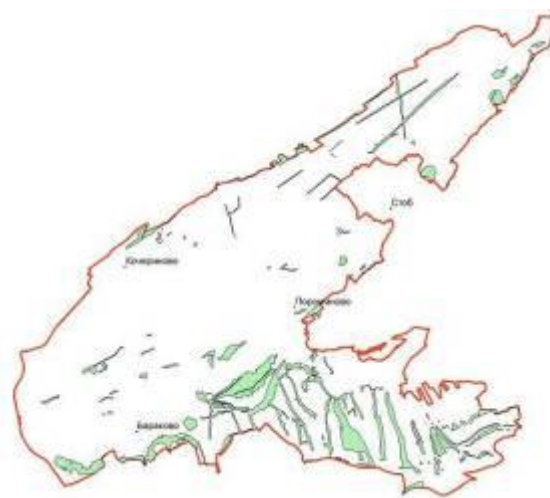
Широколистни храсталаци - F3.24 Subcontinental and continental deciduous thickets

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Това е природно местообитание е широко-разпространено в цялата защитена зона и заема площ от 182 ха.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Природното местообитание представлява широколистни храсталаци доминирани основно от видове от семейство Розоцветни (*Rosaceae*). Срещат се на най-разнообразни терени – по склонове, равни терени, на хълмовете и в низината. Те са етап на възстановяване на горската растителност на изоставени обработваеми площи, пасища и ливади, в които няма паша и не се косят и мн.др. Проективното покритие на храстовия етаж много варира, много разнообразен е и видовият състав на тревистите видове – от типични за пасищата и ливадите, до рудерали,

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Характерни доминиращи за местообитанието видове са глог (*Crataegus monogyna*), трънка (*Prunus spinosa*), драка (*Paliurus spina-christi*) и шипка (*Rosa canina* gr.).

Установени заплахи

Тези съобщества са в експанзия, заради това то не са заплашени.

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие

Няма.

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Храсталаците са основно гнездово местообитание на Червеногърбата сврачка.

Препоръки за подобряване на местообитанието

Не се нуждае от препоръки за подобряване, доколкото то увеличава покритието и площта си в зоната.

Традиционно обработвани лозя - FB.41 Traditional vineyards

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Местообитанието е с антропогенен произход и заема само 2.55 ха основно по хълмовете над с. Пороминово.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Лозята са екстензивно обработвани, а на много места изоставени и в различен етап на възстановяване на ксеротермна тревиста и храстова растителност.

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Типичен вид е лозата (*Vitis vinifera*).

Установени заплахи

Местообитанието е с антропогенен произход.

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие

Няма.

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Храсталаците в изоставените лозя са основно гнездово местообитание на червеногърбата сврачка.

Препоръки за подобряване на местообитанието

Не се нуждае от препоръки за подобряване, защото е антропогенно по произход. Най-често при изоставяне на лозята, те се заемат от широколистни храсталаци.

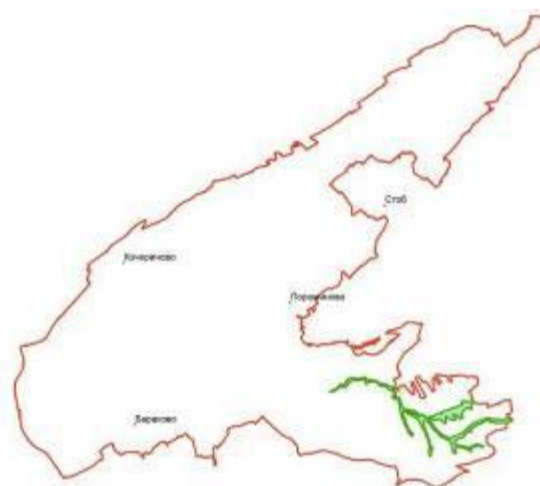
Смесени дъбови гори доминирани от благун - G1.762 Helleno-Moesian [*Quercus frainetto*] forests

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Местообитанието е доста рядко в защитената зона и заема само 25.63 ха площ.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Местообитанието представлява просветлени дъбови гори с разнообразен дървесен, храстов и тревен етаж. Териториите, които заема са по склоновете на хълмовете с наклон до 20 градуса и с различно изложение (най-често северно), върху силно каменливи, излужени канелени почви.

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Основен доминиращ вид е блягуна (*Quercus frainetto*), но се среща често още космат дъб (*Quercus pubescens*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), полски клен (*Acer campestre*) и др.

Установени заплахи

Основна заплаха са неправилно провежданите горско-стопански мероприятия, случайните пожари, а в миналото – и реконструкцията с иглолистни видове, следи от които има и в момента, в някои от подотделите заети от това местообитание. Проблем представлява и пашата особено на кози в горите, както и ползването на дъбовите гори за листников фураж, характерно за тази част на страната.

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Само червеногърбата сврачка гнезди най-често в периферията на дъбовите гори, в храсталаците.

Препоръки за подобряване на местообитанието

Местообитанието не е пряко свързано с целевите видове в защитена зона „Кочериново“ и не са предвидени специфични мерки за неговото подобряване.

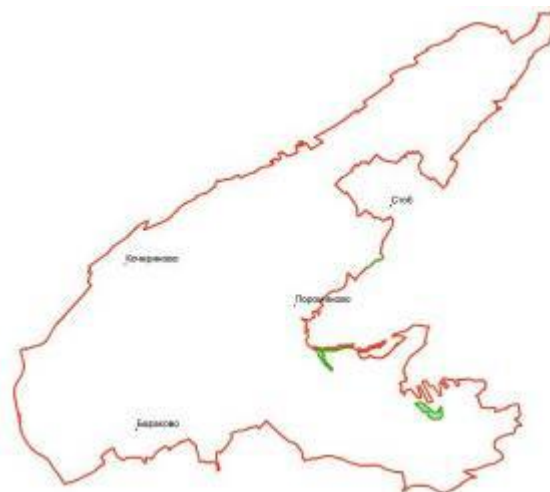
Тракийски гори на космат дъб и келяв габър - G1.7371 Thracian White oak–Oriental hornbeam woods

Разпространение и площ в 33 Кочериново:

Местообитанието е още по-рядко и с подобно разпространение от предишното и заема само 5.81 ха площ.

Основни екологични характеристики на местообитанието.

Местообитанието представлява силно осветени и деградирани дъбови гори с разнообразен дървесен, храстов и тревен етаж. Териториите, които заема са по склоновете на хълмовете с наклон около 30 градуса и с различно изложение (най-често южно) , върху силно каменисти и сухи, ерозирани излужени канелени почви.

Доминиращи и типични видове растения в местообитанието

Основен доминиращ вид е косматия дъб (*Quercus pubescens*), но се срещат често още келявия габър (*Carpinus orientalis*), благуна (*Quercus frainetto*), и др.

Установени заплахи

Основна заплаха са неправилно провежданите горско-стопански мероприятия, случайните пожари, а в миналото – и реконструкцията с иглолистни видове и акация, следи от които има и в момента, в някои от подотделите заети от това местообитание. Проблем представлява и пашата особено на кози в горите.

Съответстваща категория от Приложение 1 към Директивата за хабитатите и от Приложение 1 към Закона за биологичното разнообразие

91AA Източни гори от космат *ДЪБ*

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Само червеногърбата сврачка гнезди най-често в храсталаците по периферията на дъбовите гори.

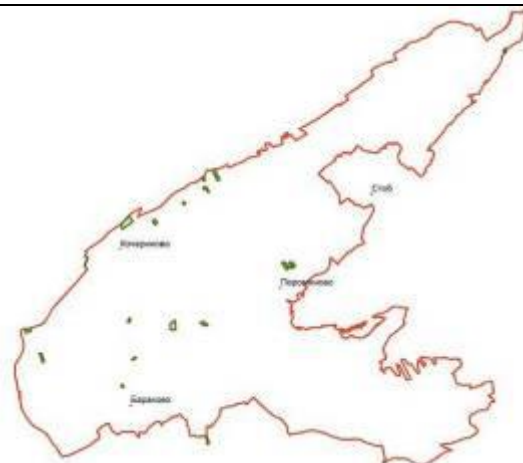
Препоръки за подобряване на местообитанието

Местообитанието не е пряко свързано с целевите видове в защитена зона „Кочериново“ и не са предвидени специфични мерки за неговото подобряване..

Овощни градини - G1.D Fruit and nut tree orchards

Разпространение, характеристики и площ в 33 Кочериново:

Овощните градини са изцяло антропогенно създадено местообитание. В защитена зона Кочериново понастоящем заемат площ от 7.37 ха. В миналото са били много повече, вкл. и голяма овощна градина е имало между Кочериново и гр. Рила. Повечето са изоставени и в тях протичат процеси на възстановяване на храстова (F3.24) и тревиста растителност (E2.7). Има и интензивно обработвани, но по-малко.

Целеви видове птици, които са свързани с местообитанието

Нито един от трите целеви вида не е свързан с овощните градини. Тези обаче с екстензивна обработка и с процеси на охростяване са гнездово местообитание на червеногърбата сврачка.

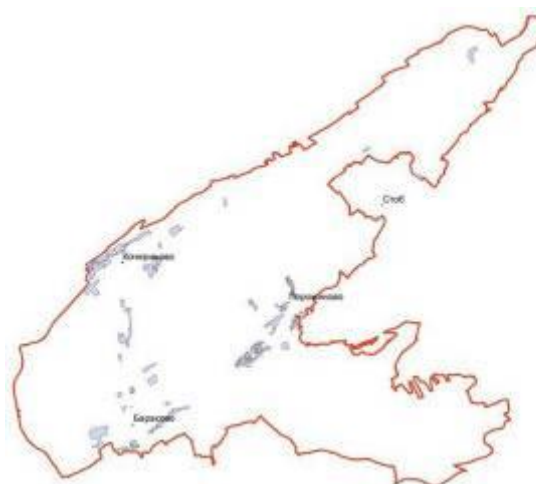
Препоръки за подобряване на местообитанието

Местообитанието не е пряко свързано с целевите видове в защитена зона „Кочериново“ и не са предвидени специфични мерки за неговото подобряване..

Вилни зони и други места със сгради с ниска плътност - J2 Low density buildings

Разпространение, площ и характеристика на местообитанието в 33 Кочериново:

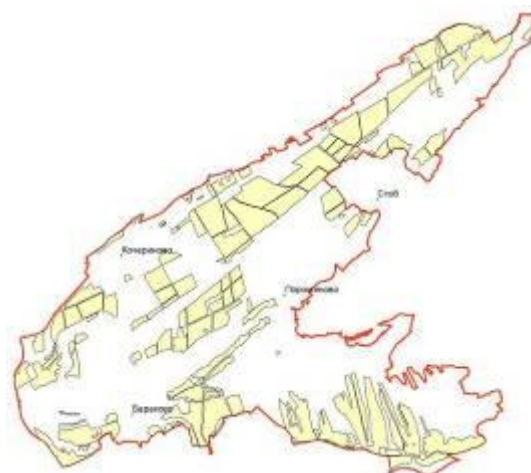
Вилните зони, сградите с големи дворове и с дървета, лозя и др. заемат 50.28 ха в защитената зона в околностите на селищата. Антропогенен хабитат. От трите целеви вида, червеногърбата сврачка понякога гнезди в такива места.

Обработваеми площи - I1 Arable land and market gardens

Разпространение, площ и характеристика на местообитанието в 33 Кочериново:

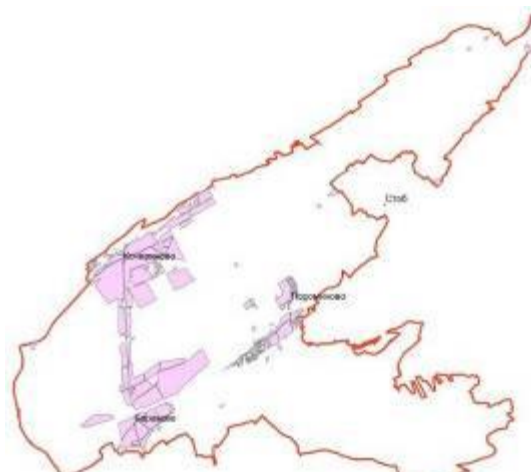
Обработваемите площи (нивите) заемат 763.01 ха в защитената зона и са местообитанието с най-голяма площ. Отглеждат се пшеница, царевица, слънчоглед и др. Агроекосистемите не са местообитание на трите целеви вида в зоната. Все пак са важни за белия щъркел, който ги посещава временно за хранене при оран или след жътва.

Сгради на градове и села - J1 Buildings of cities, towns and villages

Разпространение, площ и характеристика на местообитанието в 33 Кочериново:

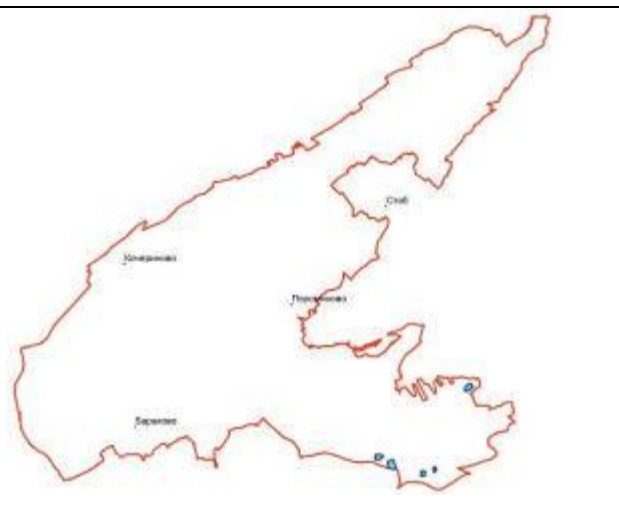
В обхвата на защитената зона попада гр. Кочериново и селата Пороминово и Бараково. Общата площ на селищната инфраструктура е 225.14 ха. Селищата са гнездово местообитание на белия щъркел – един от трите целеви вида за опазване в зоната.

Изкуствени стоящи водоеми (язовири) - J5.3 Highly artificial non-saline standing waters

Разпространение, площ и характеристика на местообитанието в 33 Кочериново:

В защитената зона това местообитание заема площ от 3.55 ха. Белите щъркели често се хранят по бреговете на изкуствените водоеми.

11.1.3 Оценка на благоприятното природозащитно състояние на местообитанията

В защитена зона Кочериново не се опазват природни местообитания от Директива 92/43/ЕЕС, така че критериите и параметрите заложиени в Ръководството за БПС не са директно приложими. В защитените зони по Директивата за птиците местообитанията се опазват и управляват доколкото те са местообитания на целеви видове от орнитофауната в зоната.

11.2 Определяне на природозащитното състояние на популациите на видовете - предмет на опазване в зоната

11.2.1 Разпространение на видовете птици

Видовете птици установени в хода на реализираното проучване, по литературни данни като потенциални за района са общо 133 вида. В хода на проучванията на територията на защитена зона „Кочериново“ са установени 88 вида птици през гнездовия сезон. Потенциалните за района на изследването птици са определени на база данните от Атлас на гнездящите птици в България - (Янков, 2007).

В таблица 11.1 са представени основните популационни характеристики на видовете птици, установени в ЗЗ „Кочериново“:

Вид (латинско наименование)	Българско наименование	Средно обилие - инд./1км2	-95%	+95%	Средна честота в брой квадрати	Обща численост	Std. Dev.	обилие мин	обилие макс.
<i>Accipiter gentilis</i>	Голям ястреб	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Accipiter nisus</i>	Малък ястреб	1,00			2	2,00	0,00	1,00	1,00
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Тръстиково шаварче	10,45	3,99	16,92	11	115,00	9,63	1,00	35,00
<i>Acrocephalus palustris</i>	Храстово шаварче	1,67	0,58	2,75	6	10,00	1,03	1,00	3,00
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Блатно шаварче	2,00			1	2,00	0,00	2,00	2,00
<i>Alauda arvensis</i>	Полска чучулига	8,62	4,88	12,35	13	112,00	6,19	1,00	19,00
<i>Anthus campestris</i>	Полска бърбрия	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Apus pallidus</i>	Блед бързолет	4,00			1	4,00	0,00	4,00	4,00
<i>Ardea cinerea</i>	Сива чапла	4,00			1	4,00	0,00	4,00	4,00
<i>Buteo buteo</i>	Обикновен мишелов	1,57	0,84	2,30	7	11,00	0,79	1,00	3,00
<i>Carduelis cannabina</i>	Обикновено конопарче	5,00	-5,83	15,83	3	15,00	4,36	2,00	10,00
<i>Carduelis carduelis</i>	Кадънка	9,70	-1,01	20,41	10	97,00	14,97	2,00	51,00
<i>Chloris chloris</i>	Зеленика	5,00	0,78	9,22	12	60,00	6,65	1,00	24,00
<i>Cettia cetti</i>	Свилено шаварче	3,83	1,40	6,26	6	23,00	2,32	1,00	8,00
<i>Charadrius dubius</i>	Речен дъждосвирец	1,50	-4,85	7,85	2	3,00	0,71	1,00	2,00
<i>Ciconia ciconia</i>	Бял щъркел	2,59	1,82	3,36	17	44,00	1,50	1,00	5,00
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Черешарка	2,50	-3,85	8,85	2	5,00	0,71	2,00	3,00

<i>Columba livia</i>	Скален гълъб	2,00			1	2,00	0,00	2,00	2,00
<i>Columba palumbus</i>	Гривяк	1,50	0,58	2,42	4	6,00	0,58	1,00	2,00
<i>Corvus corax</i>	Гарван	1,57	0,84	2,30	7	11,00	0,79	1,00	3,00
<i>Corvus corone</i>	Сива врана	3,00	-5,61	11,61	3	9,00	3,46	1,00	7,00
<i>Coturnix coturnix</i>	Пъдпъдък	1,50	0,93	2,07	6	9,00	0,55	1,00	2,00
<i>Crex crex</i>	Пивава дърдавец	6,60	-2,12	15,32	5	33,00	7,02	2,00	19,00
<i>Cuculus canorus</i>	Кукувица	2,42	1,46	3,37	12	29,00	1,51	1,00	5,00
<i>Delichon urbicum</i>	Градска лястовица	45,94	17,11	74,77	16	735,00	54,11	3,00	200,00
<i>Dendrocopos minor</i>	Малък пъстър кълвач	1,00			2	2,00	0,00	1,00	1,00
<i>Dendrocopos syriacus</i>	Сирийски кълвач	1,50	0,21	2,79	6	9,00	1,22	1,00	4,00
<i>Emberiza cirrus</i>	Западна овесарка	5,33	-3,39	14,06	3	16,00	3,51	2,00	9,00
<i>Emberiza citrinella</i>	Жълта овесарка	2,00	-1,18	5,18	4	8,00	2,00	1,00	5,00
<i>Emberiza hortulana</i>	Галийска овесарка	6,40	0,28	12,52	5	32,00	4,93	1,00	13,00
<i>Emberiza melanocephala</i>	Черноглава овесарка	3,83	2,38	5,29	12	46,00	2,29	1,00	9,00
<i>Emberiza calandra</i>	Сива овесарка	20,96	13,05	28,86	23	482,00	18,28	1,00	69,00
<i>Falco subbuteo</i>	Сокол орко	1,50	-4,85	7,85	2	3,00	0,71	1,00	2,00
<i>Falco tinnunculus</i>	Черношип ветрушка	1,25	0,45	2,05	4	5,00	0,50	1,00	2,00
<i>Fringilla coelebs</i>	Чинка	4,20	-2,68	11,08	5	21,00	5,54	1,00	14,00
<i>Galerida cristata</i>	Качулата чукулига	2,75	-0,78	6,28	4	11,00	2,22	1,00	6,00
<i>Gallinula chloropus</i>	Зеленоножка	2,00			1	2,00	0,00	2,00	2,00
<i>Garrulus glandarius</i>	Сойка	4,13	1,62	6,63	8	33,00	3,00	1,00	10,00
<i>Hippolais icterina</i>	Галийски присмехулик	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Hippolais pallida</i>	Малък масличов присмехулик	2,00	0,66	3,34	8	16,00	1,60	1,00	5,00
<i>Hirundo daurica</i>	Цепреникът лястовица	8,40	-2,05	18,85	10	84,00	14,62	1,00	49,00
<i>Hirundo rustica</i>	Галска лястовица	33,62	18,48	48,76	21	706,00	33,27	2,00	140,00
<i>Jynx torquilla</i>	Въртошилка	1,00			2	2,00	0,00	1,00	1,00
<i>Lanius collurio</i>	Цепреникът сврачка	5,28	3,11	7,44	18	95,00	4,35	1,00	18,00
<i>Lanius minor</i>	Цепреника сврачка	1,56	1,15	1,96	9	14,00	0,53	1,00	2,00
<i>Lanius senator</i>	Червеноглава сврачка	4,14	2,26	6,03	7	29,00	2,04	3,00	8,00

<i>Larus melanocephalus</i>	Малка черноглава чайка	2,50	-16,56	21,56	2	5,00	2,12	1,00	4,00
<i>Locustella fluviatilis</i>	Речен цвъркач	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Lullula arborea</i>	Горска чучулига	4,60	-2,12	11,32	5	23,00	5,41	1,00	14,00
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Южен славей	12,25	4,85	19,65	20	245,00	15,82	1,00	62,00
<i>Melanocorypha calandra</i>	Дебелоклюна чучулига	7,57	1,51	13,63	7	53,00	6,55	2,00	20,00
<i>Merops apiaster</i>	Обикновен пчелояд	8,00	2,11	13,89	9	72,00	7,66	2,00	23,00
<i>Motacilla alba</i>	Бяла стърчиопашка	4,00	1,52	6,48	3	12,00	1,00	3,00	5,00
<i>Motacilla flava</i>	Жълта стърчиопашка	15,50	9,88	21,12	10	155,00	7,85	2,00	30,00
<i>Muscicapa striata</i>	Сива мухоловка	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Oriolus oriolus</i>	Авлига	3,76	2,50	5,02	21	79,00	2,77	1,00	10,00
<i>Parus caeruleus</i>	Син синигер	1,00			2	2,00	0,00	1,00	1,00
<i>Poecile lugubris</i>	Жалобен синигер	2,00	-10,71	14,71	2	4,00	1,41	1,00	3,00
<i>Parus major</i>	Голям синигер	3,50	1,93	5,07	12	42,00	2,47	1,00	9,00
<i>Poecile montanus</i>	Матавоглав синигер	6,20	1,95	10,45	5	31,00	3,42	1,00	10,00
<i>Passer domesticus</i>	Полски врабче	33,54	9,04	58,03	13	436,00	40,54	1,00	130,00
<i>Passer hispaniolensis</i>	Испанско врабче	39,60	-47,15	126,35	5	198,00	69,87	3,00	164,00
<i>Passer montanus</i>	Полско врабче	43,00	14,05	71,95	8	344,00	34,63	5,00	100,00
<i>Perdix perdix</i>	Яребица	1,50	-4,85	7,85	2	3,00	0,71	1,00	2,00
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Голям корморан	19,67	-26,43	65,76	3	59,00	18,56	2,00	39,00
<i>Phasianus colchicus</i>	Колхидски фазан	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Phylloscopus collybita</i>	Елов пе	1,83	0,80	2,87	6	11,00	0,98	1,00	3,00
<i>Pica pica</i>	Сврака	2,50	1,58	3,42	12	30,00	1,45	1,00	6,00
<i>Picus canus</i>	Сив кълвач	3,00			1	3,00	0,00	3,00	3,00
<i>Picus viridis</i>	Зелен кълвач	1,75	-0,64	4,14	4	7,00	1,50	1,00	4,00
<i>Saxicola rubetra</i>	Ръждивогушо ливадарче	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Saxicola torquata</i>	Черногушо ливадарче	3,11	1,46	4,76	9	28,00	2,15	1,00	7,00
<i>Streptopelia decaocto</i>	Гугутка	16,00	-13,25	45,25	4	64,00	18,38	3,00	42,00

<i>Streptopelia turtur</i>	Гургулица	2,88	0,96	4,79	8	23,00	2,30	1,00	8,00
<i>Sturnus vulgaris</i>	Обикновен скорец	30,65	7,28	54,02	20	613,00	49,92	1,00	215,00
<i>Sylvia atricapilla</i>	Голямо черноглаво коприварче	2,14	1,50	2,78	7	15,00	0,69	1,00	3,00
<i>Sylvia borin</i>	Градинско коприварче	1,50	-4,85	7,85	2	3,00	0,71	1,00	2,00
<i>Sylvia communis</i>	Голямо белогушо коприварче	3,79	2,46	5,11	14	53,00	2,29	1,00	9,00
<i>Sylvia curruca</i>	Малко белогушо коприварче	1,00			2	2,00	0,00	1,00	1,00
<i>Sylvia hortensis</i>	Орфеево коприварче	3,50	-2,85	9,85	2	7,00	0,71	3,00	4,00
<i>Sylvia nisoria</i>	Ястебогушо коприварче	3,63	1,26	5,99	8	29,00	2,83	1,00	10,00
<i>Turdus merula</i>	Кос	11,52	6,39	16,66	21	242,00	11,28	1,00	48,00
<i>Turdus philomelos</i>	Поен дрозд	3,14	0,98	5,31	7	22,00	2,34	1,00	7,00
<i>Turdus sp.</i>	Дрозд	1,00			1	1,00	0,00	1,00	1,00
<i>Turdus viscivorus</i>	Имелов дрозд	2,00			1	2,00	0,00	2,00	2,00
<i>Upupa epops</i>	Папуняк	2,33	1,06	3,60	6	14,00	1,21	1,00	4,00

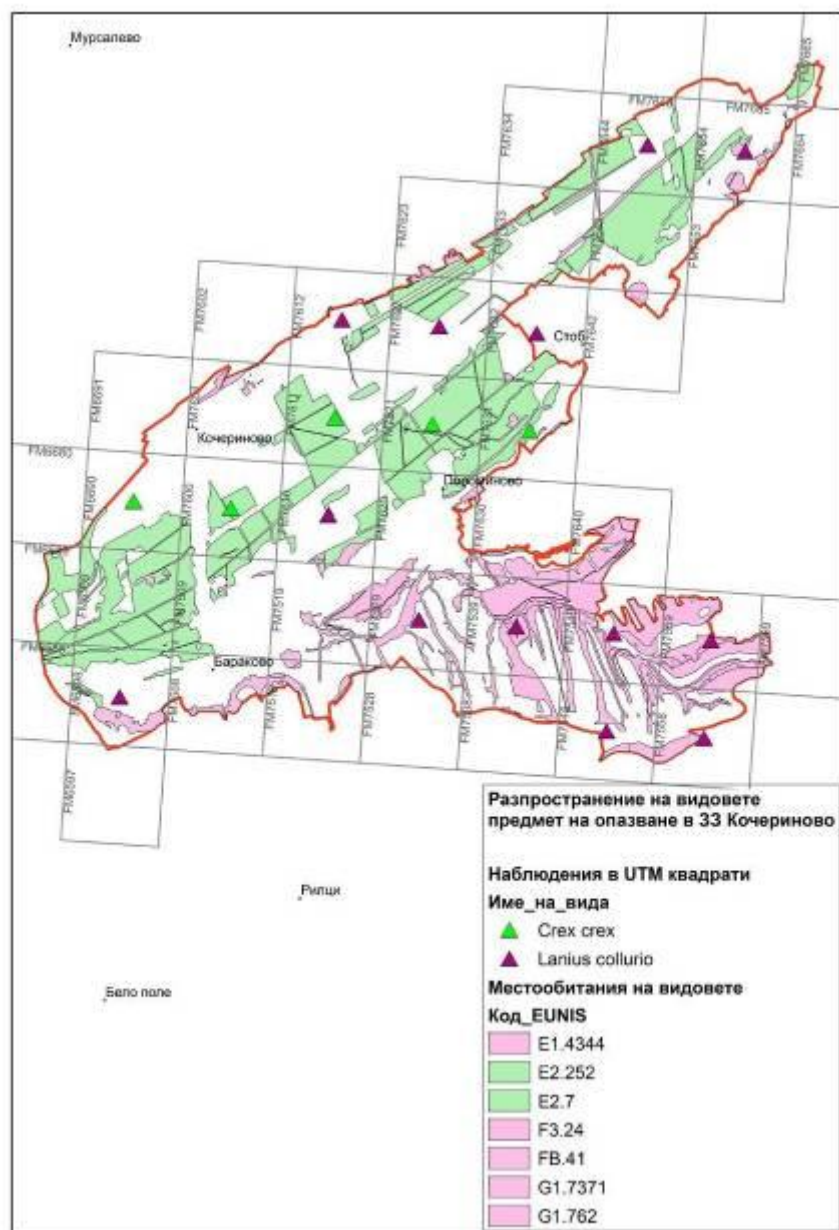
Таблица 11.1 – Популационни характеристики на видовете птици, установени в 33

Разпространението на видовете, предмет на опазване в защитената зона е установено при няколкократно полеви наблюдения и регистрация на установените птици по УТМ квадрати. Разпространението на видовете и взаимовръзката с установените им характерни местообитания е представено във Фиг 11.1. и 11.2 по-долу.

За зоната са посочени 3 вида предмет на опазване при обявяването ѝ – ливаден дърдавец, бял щъркел и червеногърба сврачка.

Според данни от Стандартния Натура 2000 формуляр 33 „Кочериново“ към момента на обявяването си е поддържала между 20 и 30 дв. **бял щъркел**. По данни от други източници, тази численост е била дори по-висока. При картирането са установени 33 гнезда на вида, като 5 от тях не са били заети през 2013 г. (Фиг. 11.2) Това кореспондира с данните към момента на обявяване на зоната. Поради краткия период на изследването нямаше възможност да се оцени гнездовия успех при вида. Като цяло зоната е запазила значението си за вида. Относително високия процент напуснати гнезда е обезпокоителен цели 15%, но за по пълна оценка на състоянието на зоната е необходимо да се отчетат излюпените и излетели малки, което би позволило оценка на състоянието на хранителните местообитания на вида в зоната. Данните показват, че в 3 от гнездата е имало само възрастни неразмножаващи се птици, а в едно от тях е била само една птица. Въпреки, че общия брой на гнездата се запазва, има индикации за проблеми в гнездовата популация в зоната, които е възможно да произтичат от влошени хранителни местообитания или други причини. През следващата година предстои следващото международно преброяване на вида и ще могат да се съберат допълнителни данни за състоянието на белия щъркел в зоната.

Последният целеви вид, посочен в стандартния формуляр – **Червеногърбата сврачка** (*Lanius collurio*) е представен в относително добро обилие от 5,28 екз./км² и общо 95 екз за цялата територия. Тези стойности са нормални и близки до средните установени в страната в рамките на Схемата за Мониторинг на обикновените видове птици (МОВП), които варират през годините от 2,86 до 5,70 екз./км². Хълмистите части и земите с храсти и ниски дървета около обработваемите земи все още предлагат подходящи условия за вида. Трябва да се отбележи, че установеното обилие е значително по-високо от регистрираната в стандартния формуляр, като вероятно това се дължи основно на факта, че до момента изследванията са били фокусирани основно на първите два целеви вида. Картата на разпространение (Фиг. 11.2) показва относително ясно разграничаване от зоните, които са обитавани от ливадния дърдавец – основно преовалжнени терени.

Фиг. 11.2 – Разпространение на ливадния дърдавец и червеногърбата сврачка в 33 Кочериново

Ястребоподобни Accipiteriformes

По време на изследването са установени само 5 вида грабливи птици. Всичките видове са с относително широко и дисперсно разпространение на територията на страната и зоната няма съществено значение за опазването на тези видове като цяло, освен важноста за конкретните двойки, които обитават зоната. Възможно е да се намерят и други видове, които не са били регистрирани по време на изследването, но са твърде вероятни и са регистрирани в съседни райони. Сред тях са скалния орел, сокола скитник и късопръстия ястреб, които гнездят в съседни територии и са наблюдавани в района да се хранят. Като цяло регистрираната плътност на хищни птици е извънредно ниска – от порядъка на 1-2 двойки на широко разпространени видове.

Совоподбни *Strigiformes*

Не е провеждано целенасочено проучване за наличието на видове от този разред поради ограниченото разпространение на подходящи за гнездене местообитания и следователно маргиналното значение на зоната за тази група видове. От нощните грабливи птици е по данни от атласа на гнездящите видове се срещат 3 вида – Обикновената кукумявка (*Athene noctua*), Чухъл (*Otus scops*) и Горска ушата сова (*Asio otus*), които са твърде вероятни да се намерят в този район. Зоната е посещавана в подходящ за регистрирането им период от годината и денонощието, но не са установени. Зоната като цяло, не е от значимост за опазване на представители на разред Совоподобни.

Други видове посочени в стандартния формуляр

От посочените допълнително 9 вида птици в стандартния формуляр за 33 „Кочериново“ са регистрирани всички, като е налице пълна количествена информация за техните популации. Като обща численост за зоната данните са близки до средните стойности за страната установени в рамките на схемата за МОВП. Пъдпъдъка (*Coturnix coturnix*) е регистриран с по-висока численост от тази посочена в стандартния формуляр за Натура 2000. При обявяването са посочени 5 мъжки, а сега са регистрирани 9 токуващи. При сравнение с данните от схемата за МОВП на БДЗП, които са представителни на национално ниво, се вижда, че зоната поддържа плътност близка до долните стойности, които варират между 1,34 до 3,27 инд/км² при това с негативна тенденция (1,93 инд/км² за 2012г) по данни от МОВП. Полската чучулига (*Alauda arvensis*) е с обилие почти два пъти по-ниско от националните данни от МОВП показващи численост от 12,27 до 20, 23 инд/км². Останалите видове като коса (*Turdus merula*), зелениката (*Chloris chloris*), качулатата чучулига (*Galerida cristata*), въртошийката (*Jynx torquilla*), славея (*Luscinia megarhynchos*) и други показват средно обилие близко до средните стойности за страната.

Високо е относителното обилие на Градинската овесарка (*Emberiza hortulana*), която отбелязва негативна тенденция в страната и Европа. В 33 „Кочериново“ тя е регистрирана с относително обилие от 6,4 инд/км².

Други видове регистрирани по време на изследването

Доколкото това е първа пълна инвентаризация на зоната са регистрирани и други видове с природозащитно значение. Сред тях са Сивия кълвач (*Picus canus*), който е включен в националната червена книга като „Застрашен“ и Дебелоклюната чучулига (*Melanocorypha calandra*). Останалите видове с относителното средно обилие на кв.км. и доверителни интервали, с максимуми и минимуми е посочено в Табл.2. От тях 13 вида са сред тези с негативна тенденция в страната, обитаващи най-вече разнообразен тип селскостопански местообитания.

11.2.2. Законов статут на защита на гнездящите видове птици в защитената зона

От общо 88 вида птици регистрирани по време на теренните изследвания в ЗЗ „Кочериново“ 15 вида са включени в Червената книга на България, 29 вида са от Европейско природозащитно значение (SPEC 1-3), 73 вида са включени в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие, а 15 вида са включени и в Приложение 2. От установените видове 75 попадат Приложения 2 и 3 на Бернската конвенция като, от тях 57 са от приложение 2, които се нуждаят от строга защита. Други 24 вида са от приложение 2 на Бонската конвенция.

Това е първа пълна инвентаризация на орнитофауната на ЗЗ „Кочериново“ ето защо за повечето видове е трудно да се прави оценка на състоянието на гнездовите популации.

11.2.3. Природозащитно състояние на видовете предмет на опазване в зоната

Насоките на Европейската комисия за проследяване напредъка към цел 1 на Стратегията за биологичното разнообразие (Април 2014 г.) посочват критерии за определяне на следните категории природозащитно състояние на птиците на европейско ниво: „сигурно“, „несигурно“, „застрашено“ и „неизвестно“. В допълнение се определя и категорията „подобро“ състояние за видове, които са определени в „несигурно“ състояние, но увеличават своята численост.

Състоянието на европейско ниво ще бъде определено през 2015 г. след анализ на националните доклади от страните-членки съгл. чл. 12 на Директива за птиците. Като базова стойност се приемат резултатите от проучването „Птиците на ЕС: оценка на състоянието през 2004 г.“ на BirdLife International.

Към настоящия момент можем да приемем, че трите вида предмет на опазване в ЗЗ „Кочериново“ ще попаднат в категорията „несигурно“ състояние на европейско ниво.

Актуалното природозащитно състояние на трите вида предмет на опазване, на национално и европейско ниво е обобщено в таблицата по-долу. Използвани са данни от Червена книга на България (2011 г.), Червения списък на IUCN и най-актуалните публикувани данни на BirdLife International.

Българско име	Латинско име	Степен на заплаха според Червена книга, 2011	Степен на заплаха според Червен списък на IUCN	Тенденция в числеността BirdLife
Ливаден дърдавец	<i>Crex crex</i>	VU	LC	Стабилна
Бял щъркел	<i>Ciconia ciconia</i>	VU	LC	Нараства
Червеногърба сврачка	<i>Lanius collurio</i>	LC	LC	Намалява

Списък на категориите:

EX – Изчезнали

EW – Изчезнали в див вид

VU – Уязвими

EN – Застрашени

CR – Критично застрашени

NT – Почти застрашени

LC – Слабо засегнати

DD – Липсващи данни

За целите на настоящия план, могат да се използват и подходите, предложени от BirdLife International за определяне на състоянието на популациите на птици, предмет

на опазване в зоните от Натура 2000. Единият е да се възприема първоначалната популация на основата, на която е обявена зоната; Друг подход е ако съществуват исторически данни и публикации, че зоната е поддържала по-високи числености на дадения вид, а към момента на обявяване той вече е бил повлиян негативно то трябва да се възприема като базова стойност тази стара, по-висока стойност. Като референтни стойности за числеността на птиците в защитена зона „Кочериново“ могат да се използват единствено стойностите посочени в стандартния формуляр на зоната. Оценката за състоянието на видовете обаче трябва да вземе предвид както тяхната численост спрямо първоначалното обявяване на зоната така и състоянието на основните местообитания на вида.

Ливаден дърдавец

Сравнявайки данните, получени при полевите проучвания с базовите данни, описани в Стандартния Натура 2000 формуляр, към настоящият момент видът запазва гнездовата си численост от 33 токуващи мъжки.

По време на теренните изследвания обаче са установени значителни заплахи за основното местообитание на вида . преовлажнените и мезофилни сенокосни ливади. Това води до пряко унищожаване на местообитанието на целевия вид обект на защита в зоната, както и до влошаване качеството на местообитанието му. Към момента състоянието на популацията на вида може да се определи като несигурно поради негативни тенденции по отношение на гнездовото местообитание и общото намаляване на числеността в страната.

С оглед на установеното унищожаване на местообитанията на вида през последните 4-6 години в Западна и Югозападна България, Подбалкана и др. това е важен аспект от опазването на вида в страната. Някои оценки показват, че общата численост на вида вероятно е намаляла с 20% до 40% от 2007г. насам. Необходимо е запазването на целостта и площта на местообитанието на територията на зоната. Регистрираните заплахи за местообитанието неминуемо ще рефлектират върху числеността и разпространението на ливадния дърдавец.

Бял щъркел

Видът е предмет на опазване за зоната и картирането на гнездовата популация показва добро състояние на популацията. Гнездовото местообитание на вида обхваща основно урбанизираната територия на зоната - селата и градовете, като само част от гнездата са на дървета и то отново в рамките на населените места. Въпреки това гнездовата популация е изцяло зависима от наличието на подходящи хранителни местообитания в близост до гнездата - основно ливади и пасища. На практика видът използва като хранителна станция и гнездовото местообитание на предходния вид.

Основните заплахи за вида в национален мащаб са загуба на подходящи места за гнездене на белия щъркел и влошаване на гнездовия субстрат и загуба на хранителни местообитания. Загубата на подходящи места за гнездене включва намаляване или изчезване на стари дървета, пропадане на гнезда върху дървета и сгради, което принуждава птиците да преместват гнездата си върху електрически стълбове и свързаните с това рискове от съприкосновение с жиците.

Обезпокоително е че 15% от гнездата не са заети, а други 5 гнезда двойките или не са пристъпили към гнездене или са заети само от едно гнездо. В този аспект трябва да се разглежда в този аспект и от гледна точка рисковия характер на гнездата. При

националното преброяване на щъркела през 2005-2006г. 13 от гнездата в Кочериново са оценени като рискови и нуждаещи се от обезопасяване. Въз основа на това състоянието на популацията на вида може да се определи като благоприятна по отношение на гнездовата численост, но остава нуждата от грижи за подпомагане на гнезденето.

По отношение на обхвата на местообитанието - гнездово и хранително се наблюдават негативни тенденции, които могат да доведат и до влошаване на гнездовата численост на вида. Въпреки положителната тенденция в гнездовата численост на този вид на национално ниво, в Кюстендилска област в периода 1984- 2005г. видът е с негативна тенденция и е намалял с около 15% (Христов и Петков, 2007).

Червеногърба сврачка

Видът е посочен в стандартния формуляр за Натура 2000 зоните с численост от 10дв. На територията на зона „Кочериново“. В рамките на настоящото изследване е установено средно обилие от 5,28 екз./км², което е в рамките на средните стойности за страната регистрирани при МОВП. Основното гнездово и хранително местообитание на вида са естествените затревени терени с разпръснати мозаечно храсти и ниски дървета и крайнини на гори. Този тип местообитание е с широко разпространение в зоната и предоставя необходимите условия за вида. Въз основа на установената плътност и площта на местообитанията може да се заключи, че популацията на вида е в добро състояние. Въпреки това трябва да се провежда регулярен мониторинг на популацията, тъй като на национално ниво червеногърбата сврачка запазва негативната си тенденция в числеността. Същевременно някои предварителни оценки на данни от МОВП показват, че видът се повлиява положително от прилагането на агро-екологични мерки в подходящите за него територии. Такива мерки са приложими за защитената зона, за да се осигури поддържане на местообитанието на вида.

11.2.4 Други групи от фауната с природозащитно значение

Земноводни и влечуги

В 33 „Кочериново“ са установени 10 вида земноводни и 16 вида влечуги. Видовият състав и консервационния статус на бозайниците е представен в Таблица 3:

Вид	ЗБР	92/43	Bern	ЧК	IUCN	CITES
Клас Земноводни (Amphibia)						
Южен гребенест тритон (<i>Triturus ivanbureschi</i>)	II, III	II, IV	II	-	LC	-
Обикновен тритон (<i>Lisotriton vulgaris</i>)	III	-	III	-	LC	-
Дъждовник (<i>Salamandra salamandra</i>)	III	-	III	-	LC	-
Жълтокоремна бумка (<i>Bombina variegata</i>)	II, III	II, IV	II	-	LC	-
Голяма крастава жаба (<i>Bufo bufo</i>)	III	-	III	-	LC	-
Зелена крастава жаба (<i>Pseudepidalea viridis</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Жаба дървесница (<i>Hyla arborea</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Голяма водна жаба (<i>Pelophylax ridibundus</i>)	IV	V	III	-	LC	-
Гръцка дългокрака жаба (<i>Rana graeca</i>)	III	IV	III	-	LC	-
Горска дългокрака жаба (<i>Rana dalmatina</i>)	-	IV	II	-	LC	-
Клас Влечуги (Reptilia)						
Обикновена блатна костенурка (<i>Emys orbicularis</i>)	II, III	II, IV	II	-	NT	-
Шипоопашата костенурка (<i>Eurotestudo hermanni</i>)	II, III	II, IV	II	EN	VU	II

Шипобедрена костенурка (<i>Testudo graeca</i>)	II, III	II, IV	II	EN	NT	II
Късокрак гушер (<i>Ablepharus kitaibelii</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Слепок (<i>Anguis fragilis</i>)	III	-	III	-	-	-
Зелен гушер (<i>Lacerta viridis</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Кримски гушер (<i>Podarcis tauricus</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Стенен гушер (<i>Podarcis muralis</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Македонски гушер (<i>Podarcis erhardii</i>)	-	IV	II	-	LC	-
Медянка (<i>Coronella austriaca</i>)	III	IV	II	-	-	-
Голям стрелец (<i>Dolichophis caspius</i>)	III	IV	II	-	-	-
Обикновена водна змия (<i>Natrix natrix</i>)	-	-	III	-	LC	-
Сива водна змия (<i>Natrix tessellata</i>)	III	IV	II	-	-	-
Тънък стрелец (<i>Platyceps najadum</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Смок мишкар (<i>Zamenis longissimus</i>)	III	IV	II	-	LC	-
Пепелянка (<i>Vipera ammodytes</i>)	III	IV	II	-	LC	-

По-подробна информация, както и оценка на природозащитния статус са поместени в приложения **Експертен доклад „Характеристики и разпространение на земноводните и влечугите в 33 за опазване на дивите птици „Кочериново“ BG0002099”**.

Бозайници

В 33 „Кочериново“ са установени 38 вида бозайници. Видовият състав и консервационния статус на бозайниците е представен в Таблица 4. Установени са 4 вида от приложение 2 към ЗБР - лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*), пъстър пор (*Vormela peregusna*), видра (*Lutra lutra*) и вълк (*Canis lupus*). Пет от установените видове са включени в Червената книга Р България (2011), в категория уязвим (VU) - , пъстър пор (*Vormela peregusna*), видра (*Lutra lutra*) и вълк (*Canis lupus*); в категория застрашен (EN) – златка (*Martes martes*) и дива котка (*Felis silvestris*).

№	Българско име	Латинско име	ЗРБ	ЗЛ	ЧК	IUCN	БЕРН	92/43	CITES
1	Белогръд таралеж*	<i>Erinaceus roumanicus</i>	III						
2	Къртица	<i>Talpa europea</i>							
3	Голяма кафявозъбка*	<i>Sorex araneus</i>					III		
4	Малка кафявозъбка*	<i>Sorex minutus</i>					III		
5	Голяма водна земеровка*	<i>Neomys fodiens</i>					III		
6	Малка водна земеровка*	<i>Neomys anomalus</i>					III		
7	Голяма белозъбка*	<i>Crocidura leucodon</i>					III		
8	Малка белозъбка	<i>Crocidura suaveolens</i>					III		
9	Див заек	<i>Lepus capensis</i>		+			III		
10	Катерица*	<i>Sciurus vulgaris</i>		+			III		
11	Горски сънливец*	<i>Dryomys nitedula</i>	III			LC	III	IV	
12	Обикновен сънливец*	<i>Glis glis</i>				LC	III		
13	Лешников сънливец	<i>Muscardinus avellanarius</i>	II, III			LC	III	IV	
14	Оризишна мишка*	<i>Micromys minutus</i>				LC			
15	Полска мишка**	<i>Apodemus agrarius</i>							
16	Обикновена горска мишка	<i>Sylvaemus sylvaticus</i>							
17	Жълтогърла горска мишка	<i>Sylvaemus flavicollis</i>							
18	Домашна мишка	<i>Mus musculus</i>							
19	Източносредиземноморска домашна мишка*	<i>Mus macedonicus</i>							
20	Водна полевка*	<i>Arvicola terrestris</i>							
21	Обикновена полевка*	<i>Microtus ex gr. arvalis</i>							
22	Подземна полевка*	<i>Microtus subterraneus</i>							
23	Ръждива горска полевка	<i>Clethrionomys glareolus</i>							
24	Белозъб сляпо куче	<i>Nannospalax leucodon</i>				VU			
25	Язовец	<i>Meles meles</i>		+			III		

26	Невестулка	<i>Mustela nivalis</i>	III				III		
27	Черен пор*	<i>Mustela putorius</i>	IV				III	V	
28	Пъстър пор*	<i>Vormela peregusna</i>	II		VU	VU		II, IV	
29	Белка	<i>Martes foina</i>		+			III		
30	Златка*	<i>Martes martes</i>	III		EN			II, V	
31	Видра*	<i>Lutra lutra</i>	II,III		VU	VU	II	II, IV	
32	Лисица	<i>Vulpes vulpes</i>		+					
33	Вълк**	<i>Canis lupus</i>	II,IV		VU		II	IV	II
34	Чакал**	<i>Canis aureus</i>	IV	+				V	
35	Дива котка*	<i>Felis silvestris</i>	IV		EN		II	IV	II
36	Дива свиня	<i>Sus scrofa</i>		+					
37	Благороден елен*	<i>Cervus elaphus</i>		+			III		
38	Сърна*	<i>Capreolus capreolus</i>		+			III		

Насекомоядните бозайници (Erinaceomorpha, Soricomorpha) тук са представени с 8 вида.

Таралежът (*Erinaceus roumanicus*) и къртицата (*Talpa europea*) са обикновени видове и се срещат в цялата зона (Peshev et al., 2005)

Тук се срещат двата вида водните земеровки – голямата (*Neomys fodiens*) и малката водна (*N. anomalus*) земеровка. Това са видове свързани с водата, като първият вид се среща само край чисти планински потоци и реки, докато малката водна земеровка не е толкова свързана и обитава различни влажни зони – блата, канали и др. дори се среща далеч от водата. Срещата се в цялата зона (Peshev et al. 2005).

Кафявозъбките също са представени от два вида – обикновената (*Sorex araneus*) и малката (*S. minutus*) кафявозъбка, това са мезофилни видове обитават влажни гори, ливади, мочури и др. Срещата се в цялата зона (Peshev et al. 2005).

Белозъбките са представени с двата вида срещащи се у нас – белокоремната (голяма) (*Crocidura leucodon*) и малката белозъбка (*Cr. suaveolens*). Двата вида се срещат в цялата зона (Матева и др., 1985, Peshev et al., 2005), като предпочитат открити пространства с храсти – пустеещи земи, синори, градини, понякога навлизат и в жилища (малка белозъбка).

Заекът (*Lepus europeus*) е обикновен вид и се среща в цялата зона.

Гризачите (Rodentia) са представени от 15 вида от 5 семейства.

Катерицата (*Sciurus vulgaris*) обитава различни типове гори в цялата страна. В зоната е установена около с. Стоб (Матева и др., 1985).

Сънливците (Gliridae) тук са представени от 3 вида – обикновен (*Glis glis*), горски (*Dryomys nitedula*) и лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*). Това са горски видове, като първите два вида обитават различни типове гори (широколистни, смесени) от морското равнище до планините, докато лешниковият сънливец се среща основно в планините и обича гори с богат подлес. Срещат се из цялата зона (Peshev et al. 2005), но благоприятни местообитания за лешниковия сънливец има в източната (предпланинската) част на зоната.

Семейство мишкови (Muridae) са представени от 7 вида в това число и синантропните видове (домашна мишка, сив и черен плъх). Доминиращи видове от са двата горски мишки – жълтогърла (*Sylvaemus flavicollis*) и обикновена (*S. sylvaticus*) горска мишка. Това са изключително пластични видове и са доминиращи представители от дребните бозайници в разнообразни типове местообитания в Европа. Понякога нанасят вреди на селскостопански и горски култури. Срещат се из цялата зона (при това проучвани, Матева и др., 1985).

Оризицната мишка (*Micromys minutus*) е установена край с. Стоб (Матева и др., 1985). Вероятен вид за зоната е полската мишка (*Apodemus agrarius*). Видът не е установен

при предишни проучвания в зоната. Двата вида са свързани с влажни и овлажнени местообитания – край брегове на реки, различни водоеми, влажни гори.

В населените места се срещат синантропните видове – домашна мишка (*Mus musculus domesticus*), черен (*Rattus rattus*) и сив плъх (*R. norvegicus*) (Матева и др. 1985). Извън населените места - в обработваеми площи, пустеещи земи, синори се среща екзантропния вид – източносредиземноморска домашна мишка (*Mus macedonicus*).

Полевките (Arvicolidae) са представени от 4 вида – обикновена полевка (*Microtus ex gr. arvalis*), подземна полевка (*Microtus subterraneus*), ръждива (горска) полевка (*Clethrionomys glareolus*) и водна полевка (плъх) (*Arvicola terrestris*). Обикновената полевка е широко разпространена в цялата страна, като е възможно през годините (интервал от 3-5 години) може да се размножи изключително много и да нанесе сериозни повреди на зърнените култури, но тук в зоната тя е с ниска численост (Матева и др., 1985). Ръждивата (горска) полевка се среща само в гори – широколистни и иглолистни, в зоната е установена около с. Стоб (Матева и др., 1985). Подземната полевка (*Microtus subterraneus*) е обикновен вид за нашите планини, находищата на ниска надморска височина са редки (Пешев и др., 2004). Обитава ливади, пасища, брегове на реки, гори. Видът е вероятен за зоната.

По поречието на р. Рилска и нейните притоци се среща водната полевка (плъх) (*Arvicola terrestris*) (Peshev et al., 2005, Матева и др., 1985).

Сляпото куче (*Spalax leucodon*) е обитател на откритите пространства – ливади, пасища, навлиза и в градините, среща се до към 2000 м. н.в., установено е край с. Пороминово и с. Стоб (при това проучвани, Матева и др., 1985).

Хищници (Carnivora).

Семейство порови (Mustelidae) е представено от 6 вида, голяма част от които са редки и приоритетни видове. Peshev et al. (2005) съобщават за намирането редкия вид (включен в категорията уязвим в Червена книга (2011)) пъстър пор (*Vormela peregusna*) в околностите на с. Пастра. Друг интересен и приоритетен вид от това семейство който съобщават същите автори, но без да дават точно находище е златката (*Martes martes*), установен в UTM FM 76 и FM 86. Този вид е пряко свързан със стари хралупести гори и вероятното му разпространение е в планинската част на тези квадрати, но не е изключено да се установи и в рамките на зоната. В цялата зона се срещат белката (*Martes foina*), черният пор (*Mustela putorius*), невестулката (*Mustela nivalis*), язовецът (*Meles meles*), а по поречието на р. Рилска – видрата (*Lutra lutra*) (Peshev et al., 2005)

От семейство кучеви (Canidae) при настоящето проучване е установено присъствието само на лисицата (*Vulpes vulpes*), която е обикновен вид и се среща из цялата зона. Чакалът (*Canis aureus*) през последните 20-30 години си разширява ареала в България – в посока запад и север, а също така навлиза и по долината на р. Струма (Спасов, 2007). Има голяма вероятност да установи присъствието на вида при бъдещи проучвания в зоната. Вълкът (*Canis lupus*) се среща в планината (Peshev et al., 2005), изключително мобилен (за едно денонощие може да измине до 60 км) е и има голям индивидуален участък, през зимните месеци слиза в ниските части, в близост до населените места в зоната. Вероятно се среща периодично в зоната.

Дивата котка се среща в цялата зона (*Felis silvestris*) (Peshev et al., 2005). Видът е включен в новата Червена книга в категорията уязвим. Отрицателни фактори върху вида са фрагментацията на местообитанията, браконьерския лов, смъртност от автомобилен трафик. Сериозен проблем е хибридизацията с домашната котка, който у нас за сега е около 10 %, но в западна Европа почти не са останали естествени популации от дива котка (Спасов, 2007).

От копитните бозайниците са установени (Artiodactila) дивата свиня (*Sus scrofa*), сърната (*Capreolus capreolus*) и благородния елен (*Cervus elaphus*), като първите два вида са обикновени и се срещат в цялата зона (Peshev et al., 2005). И трите вида са ловни обекти.

Глава 4. ОЦЕНКИ И ЗАПЛАХИ

12. Определяне на заплахи

12.1 Преглед на въздействията

Преглед на въздействията и заплахите е направен на база на информацията, събрана от различни източници, както и при теренните проучвания. Допълнителна информация е събрана при срещи със заинтересованите страни и по време на обществените обсъждания.

Прегледът на актуалните въздействия и заплахите трябва да бъде съпоставим с тези, които са идентифицирани в Стандартния Натура 2000 формуляр и да актуализира техните оценки. Този подход е приложим отчасти поради промяната в класификацията на заплахите в Натура 2000, въведена от Европейската комисия през 2011 г. (*Reference list Threats, Pressures and Activities*).

Заплахите са разгледани поотделно за територията, попадаща в границите на ЗЗ и за прилежащите територии.

В защитената зона:

Таблица 12.1. Актуализиран преглед на заплахите и въздействията в ЗЗ „Кочериново”

Код по стандартен формуляр 2006 г	Код EU*	Наименование на въздействието	Оценка на интензивност и въздействие по стандартен формуляр 2006 г.			Оценка на интензивност и въздействие по инвентаризация 2013 г.		
			Инт.	Възд.	%	Инт.	Възд.	%
100	A01	Култивация	C	+	27	A	-	27
101	A02	Промяна в практиките на култивиране	C	+	40	B	-	40
	A02.01	Интензивно земеделие				C	-	20
	A02.02	Промени в културите				B	-	30
	A02.03	Превръщане на тревни местообитания в обработваеми земи				B	-	20
102	A03	Косене / Премахване на тревна раст.	B	0	22	B	-	22
	A03.01	Интензивно косене				B	-	
	A03.02	Неинтензивно косене				B	+	
	A03.03	Изоставяне / липса на косене				B	-	
110	A07	Използване на биоциди, хормони и химикали				B	-	30
130		Напоиване	B	0	40	B	0	40
140	A04	Паша	B	0	14	C	+	20
	A04.01	Интензивна паша				C	-	10
	A04.02	Неинтензивна паша				C	+	10
141	A02.01	Изоставяне на пасторални системи	A	+	0	B	-	10
150	A10	Реорганизация на селскостопански земи	C	-	25	B	-	25
151	A10.01	Отстраняване на плетове и храсти	C	0	0	C	-	15

Код по стандартен формуляр 2006 г	Код EU*	Наименование на въздействието	Оценка на интензивност и въздействие по стандартен формуляр 2006 г.			Оценка на интензивност и въздействие по инвентаризация 2013 г.		
			Инт.	Възд.	%	Инт.	Възд.	%
161	B01	Залесяване	B	-	36	C	-	36
162	B01.02	Изкуствено залесяване	B	-	5	C	-	5
164	B02.02	Горскостопански сечи	B	+	1	C	-	1
165	B02.03	Отстраняване на подраст	B	0	33	C	0	33
166	B02.04	Отстраняване на мъртви и загиващи дървета	B	+	4	C	-	4
170	A05.01	Животновъдство	B	+	30	C	+	30
190	A11	Други селскостопански и горскостопански дейности	B	+	20	B	0	20
211	F02.01	Риболов на определени места	C	0	3	C	0	3
220	F02.03	Развлекателен риболов	C	0	3	C	0	3
230	F06	Лов	B	-	30	B	-	30
243	F04	Залавяне с капани,отравяне, браконьерство	B	-	80	C	-	80
290	F03.02	Дейности, свързани с лов, риболов и събиращество	C	-	40	C	-	40
400	E01	Урбанизирани райони, обитавани от човека области	B	-	40	C	-	40
401	E01.01	Текуща урбанизация	A	-	20	B	-	20
420	E03	Изхвърляне на отпадъци	B	-	80	B	-	80
421	E03.01	Изхвърляне на битови отпадъци	C	-	80	C	-	80
500	D02.01	Електропреносни и комуникационни линии	C	0	0	A	-	20
501	D01.01	Пътеки, маршрути, велосипедни маршрути	B	0	3	C	0	3
502	D01.02	Пътища, автомобилни пътища	C	0	1	C	-	1
507	D01.05	Мостове, виадукти	C	0	0	C	0	0
530	D05	Подобрен достъп до обекта	B	0	100	C	-	100
700	H	Замърсяване	B	-	40	B	-	40
701	H01	Замърсяване на водите	B	-	40	C	-	40
703	H05	Замърсяване на почвите	B	-	40	C	-	40
710	H06.01	Прекомерен шум	B	+	10	C	-	10
830	J02.03	Корекции на реките	B	-	70	B	-	10
850	J02.04	Изменения в хидрографските функции, общо	B	-	30	B	-	30
853	J02.05	Управление на водните нива	A	-	40	B	-	40
860	J02.11	Изхвърляне на отпадъци, отлагане на наноси в каналите	B	-	30	B	-	30
890	J02.15	Други причинени от човека изменения в хидравличните условия	B	-	30	C	-	30
160	B02	Обща управление на горите	B	+	7	B	0	7
403	E01.03	Разпръснати селища	A	+	90	A	+	90
720	G05.01	Утъпкване, прекомерно ползване	B	+	20	C	-	20
900	K01.01	Ерозия	A	-	70	C	-	70
943	K01.02	Свлачища	B	-	40	C	-	40

* Класификация на заплахите по Европейски тематичен център по биологично разнообразие

Интензивност: А - висока; В - средна; С - ниска
 Въздействие: + положително; - отрицателно; 0 - неутрално
 % - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната

Извън защитената зона:

Код по стандартен формуляр 2006 г	Код по ЕС 2011	Наименование на въздействието	Оценка на интензивност и въздействие по стандартен формуляр 2006 г.		Оценка на интензивност и въздействие по инвентаризация 2013 г.	
			Инт.	Възд.	Инт.	Възд.
100	A01	Култивация			В	-
	A02	Промяна в практиките на култивиране			В	-
	A02.01	Интензивно земеделие			С	-
	A02.02	Промени в културите			В	-
	A02.03	Превръщане на тревни местообитания в обработваеми земи			А	-
102	A03	Косене / Премахване на тревна раст.			В	-
	A03.01	Интензивно косене			В	-
	A03.02	Неинтензивно косене			В	+
	A03.03	Изоставяне / липса на косене			В	-
110	A07	Използване на биоциди, хормони и химикали			В	-
140	A04	Паша			С	0
141	A04.03	Изоставяне на пасторални системи, липса на паша			В	-
150	A10	Реорганизация на селскостопански земи			С	-
230	F03.01	Лов			В	-
243	F03.02	Залавяне с капани, отравяне, браконьерство			С	-
	C01.03	Производство на енергия от вятър			С	-
502	D01.02	Пътища, автомобилни пътища			В	-
503	D01.04	Железопътни линии	С	0	С	0
500	D02.01	Електропреносни и комуникационни линии			А	-

Интензивност: А - висока; В - средна; С - ниска
 Въздействие: + положително; - отрицателно; 0 - неутрално
 % - процентно покритие спрямо общата площ на Натура 2000 зоната

12.2. Приоритизиране на заплахите

Приоритетни заплахи за видовете – предмет на опазване в зоната и техните местообитания:

Тук са разгледани най-значимите заплахи за видовете, предмет на опазване в 33 „Кочериново“ и техните местообитания. Заплахите са представени по приоритетност, започваща от най-значимата. Приоритизирането е извършено на база на експертна оценка и анализ на информация от различни източници, включително консултации със заинтересованите страни

- **A02.03. Превръщане на тревни местообитания в обработваеми земи:**
 В защитената зона и прилежащите територии е констатирано разораване на тревни местообитания (ливади, пасища, мери, пустеещи земи и др.).

Това води до директна загуба на местообитанията на птиците, земноводните и влечугите в обхвата на зоната. Въпреки, че площното отражение на заплахата не е голямо, то е съсредоточено върху местообитанията на приоритетния вид Ливаден дърдавец. В много случаи заплахата е констатирана върху земи, които по предназначение са земеделски, но в периода 1990 – 2007 г. не са обработвани и са придобили качества на тревни местообитания. След 2007 г. в резултат от прилагането на селскостопански практики, стимулирани от правилата за получаване на земеделски субсидии, тяхното обработване е възстановено.

- **A03.01. Интензивно косене:** Тази заплаха е установена с нисък интензитет и площно покритие към момента, но тя е насочена конкретно върху малкото останали низинни сенокосни ливади, които са приоритетно местообитание на Ливадния дърдавец. Може да има директен отрицателен ефект върху вида Ливаден дърдавец, например при използване на бързо движещи се машини, косене отвън навътре на ливадите. По тази причина заплахата се разглежда с потенциално голямо въздействие.
- **A03.02. Неинтензивно косене:** Има положителен ефект върху състоянието на ливадите и е свързано със създаването на стимули за тяхното устойчиво стопанисване. Може обаче да има директен отрицателен ефект върху вида Ливаден дърдавец при неспазване на забранения период за косене до 01 Юли, определен със Заповедта за обявяване на ЗЗ.
- **A03.03. Изоставяне / липса на косене:** Води до обрастване с храсталаци и дървета на ливадите и тяхната постепенна загуба като тревни местообитания.
- **A10.01 - Отстраняване на плетове и храсти:** Отстраняването на синори, плетове и храсти по периферията на нивите и горите пряко застрашава местообитанията на червеногърбата сврачка. Отстраняването на тези елементи на ландшафта се отразява неблагоприятно и на редица други видове (напр. земноводни и влечуги), които не са предмет на опазване в защитената зона, но имат природозащитна стойност и/или са част от хранителната база на видове предмет на опазване.
- **F03.01. Лов и F03.02. Залавяне с капани, отравяне, браконьерство:** Ливадният дърдавец става жертва на случаен острел при лов на пернат дивеч и на браконьерство, като е трудно да се оцени съотношението между двете заплахи. През последните години не са документирани случаи на браконьерство в района. Заплахите се разглеждат с ниска интензивност но високо въздействие предвид ниската численост на вида.
- **A07. Използване на биоциди, хормони и химикали:** Използването на препарати за растителна защита и изкуствени торове е пряко следствие от възстановяването на интензивното земеделие в района. Заплахата е от значение и за двата вида - предмет на опазване, поради възможността за приемане на пестициди и други химикали с храната. Използването на хербициди и изкуствени торове води до нитрифицизация и рудерализация на видовия състав на ливадите.
- **J02.03. Дренаж:** Отнася се до отводняването на преовлажнени ливади, което е било повсеместно в миналото и е довело до значителна загуба на тези местообитания и свързаните с тях видове в цялата страна. Към момента представлява по-скоро потенциална заплаха в защитената зона.

Може обаче да се очаква като съпътстваща дейност при промяна в практиките на култивиране (заплаха A02) и по-специално при превръщане на тревни местообитания в обработваеми земи (A02.03). Заплахата следва да се разглежда заедно с J02.05 - Управление на водните нива.

- **J02.04 Изменения в хидрографските функции:** Корекциите на речните участъци и потенциалното изграждане на ВЕЦ могат да нарушат режима на оводняване на влажните ливади, които са местообитание на ливадния дърдавец. Заплахата също така е свързана с деградация на речните и крайречните местообитания, които осигуряват хранителна база на белия щъркел.
- **A04.03. Изоставяне на пасторални системи, липса на паша:** Липсата на паша води до обрастване на пасищата с дървета и храсти. Въздействието върху целевите видове не е еднопосочно – от една страна може да създаде нови местообитания за Червеногърбата сврачка, но от друга страна води до загуба на местообитания на Ливадния дърдавец. Общото въздействие се приема за негативно.
- **D02.01 Електропреносни и комуникационни линии:** Тук се разглеждат основно необезопасени електропроводи и електрически стълбове, които създават риск за птиците и техните гнезда (основно за гнездата на щъркелите) при съприкосновение с жиците. Запалване и изгаряне на гнездата с яйцата и малките е възможно в резултат от късо съединение при поройни дъждове и бури.
- **G01.03. Моторизирани превозни средства:** Към тази заплаха се разглежда засиленото и повсеместно практикуване на off-road моторни спортове, които водят до безпокойство на птиците. Може да има значителен негативен ефект особено в размножителния период.
- **B01.02. Изкуствено залесяване** – В защитената зона е установено изкуствено залесяване провеждано в миналото, включително с нетипични за района видове, – иглолистни, акация, тополови култури. Заплахата може да има пряко въздействие върху видовете предмет на опазване в случаи на залесяване върху местообитания на тези видове.

Други разглеждани заплахи:

Тук са разгледани други антропогенни въздействия, които към настоящия момент не са представени в защитената зона или са представени с нисък интензитет, но представляват потенциална заплаха:

- **C01.03. Производство на енергия от вятър** – 33 „Кочериново“ попада в зона с ограничение за инсталиране на нови ветрогенератори според НПДВЕИ до 2020. Районът е определен в среден и висок риск за птиците според актуални данни, получени в резултат на ЛОТ 7 от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I” (*Карта на зонирването на територията на България по отношение на възможностите за конструиране на ветрогенератори и риска за дивите птици*). За периода на действие на настоящия План, тази заплаха може да се определи като малко вероятна..
- **L01. Инвазивни и неместни видове:** Потенциална заплаха, която трудно подлежи на оценка и контрол, но би могла да има трайно негативно въздействие върху състоянието на тревните местообитания.

- **A04.01 – Интензивна паша:** Потенциална заплаха, разпространена в миналото. Понастоящем в зоната не се извършва интензивна паша, но нейното възстановяване е възможно.

12.3 Определяне на ключови видове и техните местообитания за управление

Определянето на ключови видове и местообитания за управление в Натура 2000 се извършва на база на установеното състояние на популациите на видовете, предмет на опазване и установените заплахи. Видовете-обект на опазване и техните местообитания в защитената зона ще бъдат приоритетни за прилагане на мерки за възстановяване и управление на местообитанията.

Поради факта, че 33 „Кочериново“ е обявена с цел опазването на три вида птици, тези видове следва да бъдат определени за ключови видове а техните местообитания – за ключови местообитания за управление:

Ливаден дърдавец

Хабитатни изисквания:

Обитава влажни ливади, предпланински плата и хълмисти райони с тревна растителност. Приспособен е и към обработваеми земи в които тревната растителност се коси през втората половина на лятото. Ливадният дърдавец прави гнездо от тревисти стъбла в ниви и ливади. Ключов фактор за състоянието на популацията е структурата на тревната покривка, която трябва да е с достатъчна височина за да осигурява укрите (височина мин. 20-40 см от края на м. април), и в същото време да не е прекалено гъста за да не затруднява придвижването на птиците. В повечето райони птиците предпочитат мозаечни местообитания от влажни ливади и площи с по-суха и по-висока трева.

Най-значими за вида типове местообитания в 33 „Кочериново“ (по EUNIS):

- E2.252 Низинни и котловинни сенокосни ливади
- E2.7 Тревни съобщества в етапи на формиране

Червеногърба сврачка

Хабитатни изисквания:

Обитава открити пространства с разпръснати храсти и ниски дървета, които използва за укрите и гнездене, както и по време на лов. Предпочита терени със слаб наклон и особено южните склонове на хълмове и възвишения в близост до реки и езера/язовири. Един от най-широко разпространените видове птици в селскостопанските райони, който силно се влияе от използването на инсектициди и премахването на естествената растителност по периферията на обработваемите площи.

Най-значими за вида типове местообитания в 33 „Кочериново“ (по EUNIS):

- F3.24 Широколистни храсталаци
- FB.41 Традиционно обработвани лозя
- G1.762 Смесени дъбови гори доминирани от благун (по периферията на гората)
- G1.7371 Тракийски гори от космат дъб и келяв габър (по периферията)

- Е1.4344 Антропогонидни сухи тревни съобщества (в храсти по периферията)
- Е1.61 Средиземноморски субнитрофилни тревни съобщества (в храсти по периферията)

Бял щъркел

Хабитатни изисквания:

Белият щъркел обитава почти всички части на България без най-сухите райони и местата с надморска височина над 1300 м. Преобладаващата част от българската популация (92,5%) гнезди в населените места, като 46% от гнездата са върху електрически стълбове, 26% са върху дървета и 28% са върху сгради.

Храни се във влажните зони, обработваемите земи и ливадите.

Най-значими за хранителната база на вида типове местообитания в 33 „Кочериново“ (по EUNIS):

- Е2.252 Низинни и котловинни сенокосни ливади
- Е2.7 Тревни съобщества в етапи на формиране
- С2.2 Естествени реки
- J5.3 Изкуствени стоящи водоеми (язовири)

Глава 5. УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

13. Режим на управление

13.1 Цели на управлението

Целите на управление на Защитена зона за опазване на дивите птици BG0002099 „Кочериново” произтичат директно от целите и предмета на опазване (цитирани в т. 4), формулирани в заповедта за обявяване на зоната. В същото време приоритетите на управление отчитат социалната и икономическа характеристика на зоната (т. 6, 7, 8 и 9) и оценката на заплахите (т. 12) от настоящия план.

Обща цел: Постигане на състояние на сигурност на видовете птици предмет на опазване и техните местообитания в ЗЗ „Кочериново” в срок от 10 г. от влизането в сила на плана за управление..

Специфична цел 1: Опазване и поддържане на популациите на видовете птици – предмет на опазване, чрез преодоляване и ограничаване на установените заплахи;

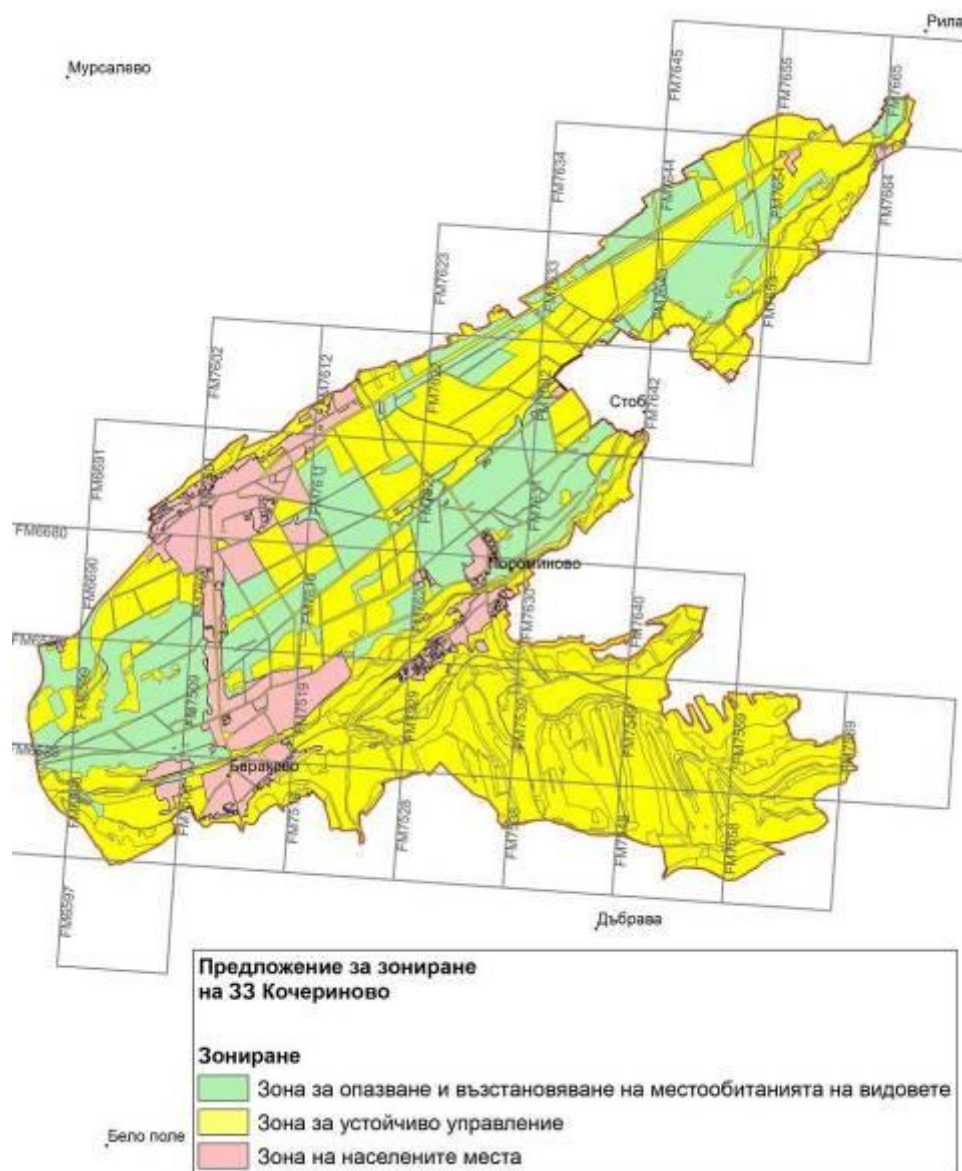
Специфична цел 2: Осигуряване на достатъчни по площ и качество местообитания на видовете птици, предмет на опазване;

Специфична цел 3: Осигуряване на устойчиво стопанисване на земите, горите и водните обекти в защитената зона чрез подпомагане на природосъобразни стопански дейности и повишаване на обществената информираност.

13.2 Зониране на територията

С оглед опростяване и структуриране на дейностите по управлението, като и на база аналитичната информация и оценки, с настоящият план се въвежда следното функционално зониране на ЗЗ:

- Зона I за поддържане и възстановяване на местообитанията на видовете предмет на опазване. В нея се включват влажните ливади и други тревни съобщества които са местообитания на Ливадния дърдавец като основен вид предмет на опазване, който има специфични хабитатни изисквания и популацията му значително се влияе от човешките дейности.
- Зона II за устойчиво стопанисване. В нея се включват всички останали горски, тревни местообитания и обработваеми земи, които са местообитания или потенциални местообитания на видовете предмет на опазване.
- Зона III на населените места: ЗЗ „Кочериново” включва и населени места, които следва да се обособят като отделна зона поради специфичния си облик и ползване. Зоната включва границите на регулация на населените места.

13.3 Определяне на режими и препоръки

Режимите на управление в Натура 2000 се подразделят на общи и специфични. Общите се разработват за територията на целия обект. За всеки конкретен ключов елемент (местообитание, вид) могат да се определят специфични режими, които са на ниво местообитание в случаите, когато се отнасят за природни местообитания, и на ниво местообитание на вида в случаите, когато се отнасят за отделни видове.

Общи режими произтичащи от Заповедта за обявяване на 33 „Кочериново“ (Заповед No РД-780 от 28.10.2008 г., ДВ бр. 102/2008 г.)

Съгласно Заповедта за обявяване, в границите на защитената зона се забранява:

- Премахване на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи

като такива.

- Залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения.
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.
- Косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра.
- Изграждането на нови МВЕЦ с изключение на такива, които към датата на обнародване на заповедта са съгласувани по реда на действащата нормативна уредба по околната среда.

Общи забрани по чл. 37 от ЗБР за защитени видове, които трябва да се съблюдават при опазването на целевите видове за ЗЗ „Кочериново“

За всички жизнени стадии на развитие на целевите видове се забранява:

- всички форми на умишлено улавяне или убиване на екземпляри с каквито и да е уреди, средства и методи;
- преследване и обезпокояване, особено през периодите на размножаване, отглеждане на малките, презимуване и миграция;
- унищожаване или вземане на яйца, включително в случаите, когато те са изоставени; разрушаване, увреждане или преместване на гнезда;
- увреждане или унищожаване на места за размножаване, почивка и струпване по време на миграция;
- вземане на намерени мъртви екземпляри;

Режими, валидни за цялата територия на ЗЗ, въведени с Плана за управление

Забрани:

- Култивиране на чужди бързорастящи растителни видове;

Препоръки:

- Възстановяването на традиционното екстензивно ползване на пасищата и ливадите.
- Превръщане на трайно изоставени и пустеещи ниви в ливади и пасища чрез доброволна промяната в начина на трайно ползване.
- Опазване и поддържане на елементи на ландшафта, които имат свързващи функции и предоставят укрытия на птиците (синори, канавки, ивици с естествена растителност, живи плетове и др.)
- Паша на домашни животни в пасища съгласно КВС с препоръчителна гъстота до 0,2 ЖЕ/ха⁴, съобразена с вида домашни животни съгласно нормативната уредба.

Режими и препоръки за Зона I за поддържане и възстановяване на местообитанията на видовете предмет на опазване

Забрани:

⁴ Според Наредба № 5 от 10.03. 2010 г. за условията за допустимост за подпомагане на земеделските парцели, ЖЕ/ха: животинска единица на хектар. 1 ЖЕ се равнява на 1 крава, бивол или кон, или на 7 - 10 бр. овце /кози.

- Пресушаване на ливадите чрез изграждане на нови дренажни съоръжения;
- Практикуването на моторни (off-road) спортове в ливадите.

Препоръки:

- Поддържане на традиционното ползване на ливадите. (т.е. чрез косене, съобразено с гнездовия сезон на птиците, без използване на изкуствени торове), така че те да запазят своите екологични функции като местообитания;
- Използване на щадящи техники за косене (напр. от центъра на ливадата към периферията, зигзагообразно, използване на бавно-движещи се косачки), позволяващи на птиците да избягат от движещи се машини;
- Разпределяне на косенето мозаично и оставянето на неокосени участъци.

Режими и препоръки за Зона II за устойчиво стопанисване

Приемат се режимите, валидни за цялата територия на 33, въведени с Плана за управление, съгласно текста по-горе.

Режими и препоръки за Зона III на населените места

Препоръки:

- Подпомагане на гнезденето на белия щъркел чрез обезопасяване и укрепване на рискови гнезда върху постройки и електрически стълбове;
- Обезопасяване на електропроводите срещу съприкосновение на оголени жици с птиците.

13.4 Определяне на мерки за предотвратяване влошаването на състоянието на местообитанията и видовете

Определянето на мерки е извършено на базата на установеното състояние на видовете, предмет на опазване и техните местообитания (описани в т. 11.2), както и идентифицираните и приоритизирани заплахи (описани в т. 12).

Мерките и действията, формулирани в плана са приведени в съответствие с обхвата на мерките, идентифицирани в Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000 (НПРД). Това ще даде възможност за адекватно проектно финансиране на изпълнението на плана в многогодишния финансов период на ЕС 2014-2020 г.

НПРД идентифицира две специфични мерки, приложими за 33 BG0002099 „Кочериново“, както и редица неспецифични мерки. Специфичните мерки са:

- Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания (М 44 от НПРД).
- Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми (М 47 от НПРД).

13.3.1. Мерки, насочени към видовете птици, предмет на опазване:

Таблица 13.1 – Мерки за опазване и поддържане на популациите на видовете, предмет на опазване в защитената зона

	Мярка от плана	Видове	Съответствие с НПРД
1.	Обезопасяване на рискови гнезда на белия щъркел: Включва изнасяне на гнезда над предишните им места на дървени или метални платформи, при нежелани гнезда върху комини и покриви. Особено важно е изнасянето на гнездата на платформи над електрическите стълбове, като по този начин се елиминира риска от съприкосновение с жиците и токови удари. Мярката е от интерес както за птиците, така и за хората тъй като предотвратява пожари и повреди на ел.съоръжения. Извършва се след отлитане на щъркелите (септември).	Бял щъркел	М 47 от НПРД
2.	Обезопасяване на електропроводите срещу съприкосновение на оголени жици с птиците. Мерките включват монтиране на изолационни накладки, които имат за цел да осигурят безопасността на птиците, с което намалява и риска от смущения в електрозахранването.	Бял щъркел	М 47 от НПРД
3.	Предотвратяване на безпокойство на птиците през гнездовия период (напр. чрез избягване на ремонтни дейности, засягащи заети гнезда на белия щъркел);	Бял щъркел	М 47 от НПРД
4.	Предотвратяване на директни рискове и заплахи за екземплярите на защитените видове от извършването на селскостопански дейности чрез популяризиране и контрол върху спазването на забраната за косене до 1 юли и забрана за косене на ливадите отвън навътре, недопускане на използването на бързодвижещи се механизирани косачки, закупуване на недискови (палцови) бавно подвижни косачки;	Ливаден дърдавец	М 47 от НПРД
5.	Предотвратяване на директни рискове и заплахи за екземплярите на защитените видове от отравяне с пестициди, изкуствени торове или други токсични субстанции (директно или по хранителната верига) чрез информационни и превантивни дейности със земеделските стопани.	Ливаден дърдавец Бял щъркел Червеногърба сврачка	М 47 от НПРД

13.3.2. Мерки, насочени към местообитанията на видовете птици, предмет на опазване:

Таблица 13.2 – Мерки за опазване и поддържане на местообитанията на видовете, предмет на опазване в защитената зона

	Мярка от плана	Видове	Съответствие с НПРД
1.	Осигуряване на достатъчни по площ и качество местообитания на Ливадния дърдавец и съпътстващите защитени видове, които обитават местообитания с тревна растителност: Недопускане на по-нататъшна загуба на местообитания поради разораване на пасища, ливади и други участъци с тревна растителност;	Ливаден дърдавец	М 44 от НПРД
2.	Осигуряване на достатъчни по площ и качество местообитания на Червеногърбата сврачка чрез поддържане и възстановяване на елементи на ландшафта, които имат свързващи функции и	Червеногърба сврачка	М 44 от НПРД

	предоставят укрития на птиците (синори, канавки, ивици с естествена растителност и др.);		
3.	Осигуряване на подходящ воден режим на влажните ливади и избягване на прекомерно осушаване или продължително преовлажняване чрез поддържане на бари и малки водоеми, управление на водните нива;	Ливаден дърдавец Бял щъркел	М 44 от НПРД
4	Управление на пашата за постигане на равномерно натоварване на пасищата: Закупуване и поставяне на електропастири за управление на пашата, обучение на фермерите и осигуряване на финансови компенсации;	Ливаден дърдавец Бял щъркел	М 44 от НПРД
5.	Подпомагане и насърчаване на ползвания, които създават мозайка от тревни местообитания. Когато е възможно, да се създадат условия птиците да използват висока растителност в началото на сезона и да се преместват към поляните;	Ливаден дърдавец	М 44 от НПРД
6.	Превенция на пожари чрез подобрен контрол за спазване на забраната за палене на стърнища и сухи треви в земеделските територии.	Ливаден дърдавец Бял щъркел Червеногърба сврачка	М 44 от НПРД

Таблица 13.3 – Съответствие между констатираните заплахи и предложените режими и мерки в защитената зона

№	Заплаха	Режим/мярка в защитената зона	Коментар
1.	A02.03. Превръщане на тревни местообитания в обработваеми земи	Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения. Превръщане на трайно изоставени и пустеещи ниви в ливади и пасища чрез доброволна промяната в начина на трайно ползване	<i>Заповед No РД-780 от 28.10.2008 г., ДВ бр. 102/2008 г</i> <i>Препоръки за цялата територия на зоната</i>
2.	A03.01. Интензивно косене	Забрана за косене на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра; Използване на щадящи техники за косене: да се вземат мерки за косене по начин, който позволява на птиците да избягат от движещи се машини. Ако се прилага механизизирано косене, то трябва да се извършва от единия край на ливадата към другия или от центъра към периферията	<i>Заповед No РД-809 от 6 ноември 2008 г. (ДВ бр. 108 /2008 г.)</i>
3.	A03.02. Неинтензивно косене	Забрана за косене на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра;	<i>Заповед No РД-809 от 6 ноември 2008 г. (ДВ бр. 108 /2008 г.)</i>
4.	A03.03. Изоставяне / липса на косене	Възстановяването на традиционното екстензивно ползване на пасищата и ливадите	<i>Препоръка към функционална зона I</i>
5.	A10.01 - Отстраняване на	Забранява се премахването на	<i>Заповед No РД-780</i>

	плетове и храсти	характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.	от 28.10.2008 г., ДВ бр. 102/2008 г
6.	F03.01. Лов и F03.02. Залавяне с капани, отравяне, браконьерство	Общи режими за опазване на целевите видове за ЗЗ „Кочериново”, произтичащи от статута им на „защитени видове” съгласно действащото законодателство.	чл. 38 на ЗБР
7.	A07. Използване на биоциди, хормони и химикали	Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;	Заповед No РД-780 от 28.10.2008 г., ДВ бр. 102/2008 г
8.	J02.03. Дренаж	Забрана за пресушаване на ливадите чрез изграждане на нови дренажни съоръжения	Забрана във функционална зона I
9.	J02.04 Изменения в хидрографските функции	Изграждането на нови МВЕЦ с изключение на такива, които към датата на обнародване на заповедта са съгласувани по реда на действащата нормативна уредба по околната среда	Заповед No РД-809 от 6 ноември 2008 г. (ДВ бр. 108 /2008 г.)
10.	A04.03. Изоставяне на пасторални системи, липса на паша	Възстановяването на традиционното екстензивно ползване на пасищата и ливадите	Препоръка към функционална зона I
11.	D02.01 Електропреносни и комуникационни линии.	Обезопасяване на рискови гнезда на белия щъркел върху постройки и електрически стълбове; Обезопасяване на електропроводите срещу съприкосновение на оголени жици с птиците	Препоръки за функционална зона III от защитената зона; Определяне на мерки за предотвратяване влошаването на състоянието на местообитанията и видовете
12.	G01.03. Моторизирани превозни средства.	Практикуването на моторни (off-road) спортове	Забрана за функционална зона I от защитената зона
13.	B01.02. Изкуствено залесяване	Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения	Заповед No РД-780 от 28.10.2008 г., ДВ бр. 102/2008 г

13.5 Препоръки, забрани и режими за начина на стопанисване и ползване на земеделски земи, гори или водни площи

Земеделски земи

В ЗЗ „Кочериново” инвентаризацията констатира заплахи за популацията на Ливадния дърдавец, поради загуба на местообитания, причинена от промени

в земеделските практики. По тази причина мерките за опазване чрез въвеждане/възстановяване на природосъобразни земеделски практики са особено важни за вида.

Основната част от режимите и мерките за осигуряване на достатъчни по площ и качество местообитания на видовете предмет на опазване, предложени в настоящия план се отнасят именно към земеделските земи. (описани подробно в т. 13.2 и 13.3)

Гори

Съществуващите горски площи на територията на защитената зона не са приоритетни местообитания за видовете, предмет на опазване. По тази причина планът не въвежда специфични режими за горскостопанските дейности.

Специфичен казус, поставен по време на обществените консултации на плана представляват самозалесилите се ливади за които собствениците са заявили желание да бъде променен начина на трайно ползване в гора съгласно чл. 83 от Закона за горите(обн. ДВ. бр.19 от 8 март 2011г., посл. изм. ДВ. бр.109 от 20 декември 2013г). На практика тези ливади вече са изгубили своя облик и функции като тревни местообитания.

Водни площи

Реките и стоящите води са хранително местообитание на белия щъркел. Също така от тяхното количествено състояние (отток, водни нива) зависи водния режим на тревните местообитания, приоритетни за опазването на ливадния дърдавец.

По тази причина още в заповедта за обявяване на 33 от 2008 г. се въвежда ограничението за изграждане на нови ВЕЦ.

Настоящият план въвежда допълнително забрана за пресушаване на влажните ливади чрез изграждане на нови дренажни съоръжения, както и препоръки за поддържането на подходящ режим на овлажняване чрез поддържане и възстановяване на бари и малки водоеми.

13.6 Действия за постигане на целите, включително необходимост от поддържащи и/или възстановителни дейности

Управление на защитената зона

- Осигуряване на административен и технически капацитет за прилагане на мерките от плана чрез установяване на управителен/ консултативен орган за защитената зона. Установяване на секретариат на управителния орган. Към момента на изготвяне на плана е заявен интерес от страна на Община Кочериново за осигуряване на офис на управителното тяло на 33 в общинската администрация.

Съответствие с НПРД: М 26 – Прилагане на управленски подход в 33 от НАТУРА 2000, М 40 - Текущи разходи за персонал на управленските органи

Приоритетност: висока.

- Подобрена координация между компетентните институции и местните власти за прилагане на режимите, забраните и мерките в защитената зона.
Съответствие с НПРД: М 29 – Развитие на координационни механизми във връзка с управлението на защитените зони от НАТУРА 2000
Приоритетност: висока.
- Осигуряване на информационна база за управлението на защитената зона чрез отразяване на границите на защитените зони от НАТУРА 2000 и приложимите към тях режими в кадастралните карти и имотните скици.
Съответствие с НПРД: М 18 – Развитие на единна картографска основа, включваща и териториите на защитените зони от Натура 2000 мрежата.
Приоритетност: висока.

Поддържащи и/или възстановителни дейности

Считаме, че е необходимо управлението на защитената зона да включва поддържащи и възстановителни действия, произтичащи пряко от препоръките за подобряване състоянието на видовете и техните местообитания.

- Възстановяване на ливади и пасища чрез доброволна промяната в начина на трайно ползване на пустеещи ниви и възстановяване на екстензивното ползване;
Съответствие с НПРД: М 44 - Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.
Приоритетност: висока.
- Възстановяване и поддържане на синори, канавки, ивици от естествена растителност и единични дървета
Съответствие с НПРД: М 44 - Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.
Приоритетност: висока.
- Осигуряване на подходящ воден режим на влажните ливади и избягване на прекомерно осушаване или продължително преовлажняване чрез поддържане на бари и малки водоеми, управление на водните нива;
Съответствие с НПРД: М 44 - Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.
Приоритетност: средна.
- Управление на пашата за постигане на равномерно натоварване на пасищата
Съответствие с НПРД: М 44 - Подобряване на структурата и функциите на земеделските природни местообитания.
Приоритетност: висока.
- Обезопасяване на електрически стълбове и съоръжения, и изграждане на платформи за гнездата на щъркелите.
Съответствие с НПРД: М 47 - Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми.
Приоритетност: висока.

- Обезопасяване на рискови гнезда на белия щъркел
Съответствие с НПРД: М 47 - Подобряване на природозащитното състояние на видовете, обитаващи земеделските и горските екосистеми.
Приоритетност: средна.

Въвличане на заинтересованите страни в устойчивото управление на територията

- Участие на основните групи заинтересовани страни в управителното/ консултативно тяло за защитената зона, което да отчита интересите на поземлените собственици и ползватели. Препоръчително е всички групи заинтересовани страни в рамките на защитената зона да бъдат представени в управителното/ консултативно тяло на квотен принцип.
Съответствие с НПРД: М 29 – Развитие на координационни механизми във връзка с управлението на защитените зони от НАТУРА 2000
Приоритетност: висока.
- Отразяване на основните режими и мерки от ПУ в Общинските планове за развитие
Съответствие с НПРД: М 16 – Изготвяне/ актуализиране/ хармонизиране на планове и други стратегически документи.
Приоритетност: средна.

Екологично образование, обучение и информационни дейности

- Работа с училищата в населените места прилежащи към 33 – разработване на кратки инструкции за учителите и образователен едномдневен тур за извънкласен урок;
Съответствие с НПРД: М 11 – Насърчаване на екологощащото поведение у подрастващите
Приоритетност: ниска.
- Обучение на ловците за предотвратяване на случаен отстрел на защитени видове и превенция на браконьерството на местно ниво, вкл. разпространение на информационни материали, напр. листовки за разликите между ливадния дърдавец (*Crex crex*) и пъдпъдъка (*Coturnix coturnix*).
Съответствие с НПРД: М 31- Планиране и провеждане на регионални кампании за обществено осведомяване за НАТУРА 2000
Приоритетност: средна.
- Повишена информираност на земеделските стопани относно статута на техните земи като част от мрежата Натура 2000, произтичащите ограничения и възможности за компенсаторни плащания; Изготвяне и предоставяне на информационни материали и ръководства за добри земеделски практики, водещи до опазване на защитените видове птици в зоната, информационни срещи и обучения по места;
Съответствие с НПРД: М 4 – Развитие на програма за консултиране на частни собственици/ползватели на земи/ гори за упражняване на практики във връзка със спецификите на управлението в защитените зони от Натура 2000 мрежата;
Приоритетност: средна.

- Подобрена информираност и достъп до агро-екологични консултации за земеделските стопани, от страна на общинските администрации и областните служби за съвети в земеделието;
Съответствие с НПРД: М 4 – Развитие на програма за консултиране на частни собственици/ползватели на земи/ гори за упражняване на практики във връзка със спецификите на управлението в защитените зони от Натура 2000 мрежата;
Приоритетност: средна.

Мониторинг

- Осъществяване на мониторинг на видовете предмет на опазване и техните местообитания с методики и честота на мониторинга съгл. т. 16 от Плана.
Съответствие с НПРД: М 65 – Мониторинг на състоянието на екосистемите;
Приоритетност: средна.
- Осъществяване на мониторинг на изпълнението на Плана с индикатори и честота на мониторинг съгл. т. 17 от Плана
Съответствие с НПРД: М 65 – Мониторинг на състоянието на екосистемите;
Приоритетност: средна.

14. Компенсаторни механизми

Компенсаторните плащания се предоставят на земеделските стопани, за да компенсират загубата на техните доходи или допълнителни разходи, възникнали от спазване на ограниченията на Заповедта за обявяване на защитената зона и /или Плана за управление на зоната (когато има такъв).

Компенсаторните механизми, предложени по-долу, са обвързани с предлаганите режими в зоната. Най-общо те могат да се разделят на 3 групи:

- Компенсаторни механизми за забраните и задължителните ограничения върху земеделската дейност;
- Плащания за препоръчителни дейности, които се поемат доброволно от земеделските стопани;
- Други плащания, които оказват положително влияние върху опазването на местообитанията и видовете в зоната.

Към настоящия момент не са финализирани описанията на допустимите дейности и нивата на плащане в ПРСР 2014-2020. Екипът, изготвил плана за управление, предлага компенсаторни и агроекологични плащания, съобразени с конкретните нужди в 33 „Кочериново“. Същите обаче подлежат на дискусия, промени и одобрение от Министерство на земеделието и храните в рамките на изготвянето на ПРСР 2014-2020 и не следва да се приемат като ангажимент към ползвателите на земите.

Компенсаторни механизми за забраните и задължителните ограничения върху земеделската дейност

На национално ниво тези забрани могат да се компенсират в рамките на мярка 12 *“Плащания по Натура 2000 и Рамковата директива за водите” от ПРСР 2014-2020 г.*

- Не се допуска премахване на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива – към момента тази забрана се компенсира в рамките на ПРСР с 20 Евро/ха;
- Не се допуска залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения - към момента тази забрана се компенсира в рамките на ПРСР с 30 Евро/ха;
- Не се допуска промяна на начина на трайно ползване на ливади, пасища и мери - към момента тази забрана се компенсира в рамките на ПРСР с 30 Евро/ха;
- Не се допуска използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади - към момента тази забрана се компенсира в рамките на ПРСР с 28,5 Евро/ха;
- Не се допуска косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра - към момента тази забрана се компенсира в рамките на ПРСР със 70 Евро/ха;

Плащания за препоръчителни дейности, които се поемат доброволно от земеделските стопани

На национално ниво тези плащания могат да се предоставят от мярка 10 *“Агроекология и климат” от ПРСР 2014-2020* за поет петгодишен ангажимент.

- Поддържане на пасищата с препоръчителна гъстота до 0,2 ЖЕ/ха. Предлагаме да се въведат различни нива на плащане, които да са съобразени с животинските единици на ха. Допълнително плащане за пашуване на пасища на повече от 5 (10) км от населеното място- в зависимост от отдалечеността на пасището.
- Възстановяване на елементи на ландшафта, като канавки, живи плетове, синори, групи от храсти, и друга растителност предлагаща убежище - Плащане на линеен метър, в зависимост от дължината.
- Поддържане традиционно ползване на ливадите. Съществуващите ливади да се поддържат като такива, и да се управляват по традиционен начин (т.е. чрез косене, съобразено с гнездовия сезон на птиците (след 1 юли), без използване на торове и пестициди), така че те да запазят своите екологични функции като местообитания; Използване на щадящи техники за косене: да се вземат мерки за косене по начин, който позволява на птиците да избягат от движещи се машини. Ако се прилага механизирано косене, то трябва да се извършва от единия край на ливадата към другия или от центъра към периферията - Предлагаме да се въведе основно плащане и допълнително плащане за разпределяне на косенето мозаично на големи площи в период от две седмици.
- Превръщане на трайно изоставени и пустеещи (над 10 г.) ниви, в ливади и пасища и мери чрез доброволна промяна на начина на трайно ползване.

В Таблица 14.1 е представена връзката между предлаганите режими, мерките за тяхното изпълнение и съществуващите възможности за подпомагане в рамките на Програмата за развитие на селските райони.

Режими и препоръки	Вид мярка*	Съответствие с действащи мерки от ПРСР 2007-2013	Изисквания на предлаганата мярка
Забрана за премахване на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.	H2000	Да - Натура Забрана за премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) в земеделските земи - 20 евро/ха	Не се допуска премахване на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
Забрана за залесяване на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения	H2000	Да - Натура 2000 Забрана за разораването и залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения - 30 евро/ха.	Не се допуска залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения
Забрана за промяна на начина на трайно ползване на ливади, пасища и мери	H2000	Да - Натура Забрана за промяна на предназначението и/или начина на трайно ползване на ливади, пасища, поляни, мери, мочурища, водоеми, водни течения, крайбрежни клифове (скали) в селскостопанския и горския фонд – 30 Евро/ха	Не се допуска промяна на начина на трайно ползване на ливади, пасища и мери
Забрана за използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.	H2000	Да – Натура Забрана за използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади 28,5 евро/ха.	Не се допуска използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.
Забрана за косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра.	H2000	Да – Натура Забрана за косенето на ливадите: а) до 1 юли - 70 евро/ха; б) от периферията към центъра, с бързодвижеща се техника и преди 15 юли - 70 евро/ха.	Не се допуска косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра с бързодвижеща се техника .
Възстановяване на традиционното екстензивно ползване на пасищата и ливадите	АЕ	Съществува подобна мярка– ВПС 1 – Поддържане на пасищата чрез екстензивна паша 0,3 - 1,5 ЖЕ ⁵ /ха.	Поддържане на пасищата с препоръчителна гъстота до 0,2 ЖЕ/ха

⁵ ЖЕ (Животинска единица) – единица въведена с Наредба № 5 от 10.03. 2010 г. за условията за допустимост за подпомагане на земеделските парцели. 1 ЖЕ се равнява на 1 крава, бивол или кон, или на 7 - 10 бр. овце /кози.

		Плащане 151 Евро/ха.	
Опазване и възстановяване на елементи на ландшафта, като канавки, живи плетове, синори, групи от храсти, коприва и друга растителност предлагаща убежище	АЕ	Не	Възстановяване на елементи на ландшафта : канавки, живи плетове, синори , групи храсти
Паша на домашни животни в определените за това пасища с препоръчителна гъстота до 0,2 ЖЕ/ха	АЕ	Съществува подобна мярка– ВПС 1 – Поддържане на пасищата чрез екстензивна паша 0,3 - 1,5 ЖЕ /ха Плащане 151 Евро/ха	Поддържане на пасищата с препоръчителна гъстота до 0,2 ЖЕ/ха
Косене на ливадите след 1 юли	АЕ	Да съществува подобна – ВПС 1 Да се косят ливадите между 15 юни и 15 юли за низините и 30 юни и 15 август за планинските необлагодетелстване райони Косенето може да се извършва ръчно или, ако е с косачки - за бавно косене, да е от центъра към периферията на ливадата и с бавна скорост. (Това ще позволи на птиците, гнездящи на земята и на другите животни спокойно да напуснат местообитанието си) Плащане 151 Евро/ха	Поддържане традиционно ползване на ливадите. Съществуващите ливади да се поддържат като такива, и да се управляват по традиционен начин (т.е. чрез косене, съобразено с гнездовия сезон на птиците (след 15 юли), без използване на торове и пестициди), така че те да запазят своите екологични функции като местообитания; Използване на щадящи техники за косене: да се вземат мерки за косене по начин, който позволява на птиците да избягат от движещи се машини Да не се допуска косене от границата на ливадата към центъра. Ако се прилага механизирано косене, то трябва Да се извършва от единия край на ливадата към другия или от центъра към периферията;
Доброволна промяната в начина на трайно ползване на трайно изоставени и пустеещи (над 10 г.) ниви в ливади и пасища	АЕ	Съществува подобна в Агроекологичната мярка, направление Контрол на почвената ерозия (ПВ2): Превръщане на обработваеми земи в пасища и екстензивното им ползване (не повече от 2 ЖЕ/ ха); При ВПС4 е същата мярка с ползване до 1,5 ЖЕ/ха Плащане: 324 Евро/ха	Промяна на начина на трайно ползване на изоставени и пустеещи орни земи в пасища и ливади.
	Др.		Разпределяне на косенето мозаично на по-големи

			площи в период от две седмици може да помогне за намаляване на смъртността значително;
	Др.		Оставянето на неокосени участъци: Задържането на неокосени полоси по края на ливадата и / или в пониженията
	Др.		Допълнително плащане за пашуване на пасища на повече от 5 км от населеното място

* Видове мерки:

Н2000 – Компенсаторни плащания по Натура 2000

АЕ – Агроекологични мерки

Др. – Други предлагани мерки

Други плащания за дейности, които оказват положително влияние върху опазването на местообитанията и видовете в зоната

- **Обучение, консултации, информации и предоставяне на съвети на земеделските стопани** - Повишена информираност на земеделските стопани относно статута на техните земи като част от мрежата Натура 2000, произтичащите ограничения и възможности за компенсаторни плащания; изготвяне и предоставяне на информационни материали и ръководства за добри земеделски практики, водещи до опазване на защитените видове птици в зоната;
- **Подкрепа на непродуктивните инвестиции на земеделските стопани в защитената зона**
 - Закупуване на недискови (палцови) бавно подвижни косачки;
 - Закупуване и поставяне на електропастири за управление на пашата;
 - Изграждане на навеси (кошари) и заслони за стадата и хората на отдалечени места с цел стимулиране пашуването в отдалечени места;
 - Изграждане на места за водопой на добитъка;
 - Изграждане на кацалки, платформи за гнезда;
 - Обособяване на пътеки за пешеходни и колоездачни маршрути;
 - Поддържане на естествените малки водоеми, които се намират на територията на затревени площи;
 - Засаждане на единични и/или групи дървета, от местни видове и поддържането им за период от 2 години;
 - Други добре обосновани от ЗС дейности, които биха допринесли за опазване на биологичното разнообразие в стопанисваните от него земи.

Глава 6: ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ЗОНА

15. Определяне на прогнозни суми за администриране, реализиране и мониторинг на планираните дейности, мерки и компенсаторни механизми за период 10 години;

Предложените суми за администриране, провеждане на конкретни дейности и мониторинг са индикативни. Финансирането на дейностите в Натура 2000 се регламентира от Национална приоритетна рамка за действие (НПРД), която цели да обхване предвижданията за бъдещи дейности по възстановяване, поддържане и подобряване на състоянието на видовете, природните местообитания и местообитания на видове, предмет на опазване в Натура 2000. Основна цел на НПРД е да определи финансовата рамка за периода 2014-2020 за тези дейности от различните оперативни програми. Съвременното разбиране е, че финансирането за Натура 2000 следва да бъде интегрирано и различните финансови източници взаимно да се допълват.

По тази причина, и в резултат от консултации с управляващи органи за конкретни програми за финансиране, се взе решение финансовите източници да не бъдат изрично посочени.

Дейност	Прогнозна стойност (лев.)	Източник средства на
Управление на защитената зона – определяне на отговорна администрация и/или назначаване на управител	180 000	Съгласно НПРД
Осигуряване на административен, финансов и технически капацитет за извършване на ежегоден мониторинг и превантивни дейности в защитената зона	120 000	Съгласно НПРД
Контролни и превантивни дейности по отношение спазването на забраните и режимите в защитената зона;	96 000	Съгласно НПРД
Поддържащи мерки - еднократни разходи (различни от агроекологичните и компенсаторни)	36 000	Съгласно НПРД
Обезопасяване на електрически стълбове и съоръжения, и изграждане на платформи за гнездата на щъркелите	20 000	Съгласно НПРД
Екологично образование, обучение и информационни дейности	60 000	Съгласно НПРД
Компенсаторни плащания за прилагане на режимите и забраните по отношение на земеделските земи	580 000	Съгласно НПРД
Актуализация на плана за управление в края на 10-годишния период	100 000	Съгласно НПРД

Глава 7: МОНИТОРИНГ

16. Определяне на ключови местообитания или видове за наблюдение, периодичност и методика за мониторинг

Определянето на ключови местообитания или видове, които ще бъдат обект на мониторинг зависи изцяло от предмета на опазване в защитената зона. В случая със 33 „Кочериново“ трите вида птици, предмет на опазване са определени и като ключови видове за мониторинг.

Изборът на методики и периодичност на мониторинг е съобразен с Националната система за мониторинг на биоразнообразието (НСМБР), изпълнявана от ИАОС. По този начин планът не налага допълнителни задължения или скъпо струващи форми на мониторинг.

Вид	Ливаден дърдавец (<i>Crex crex</i>)
Периодичност на мониторинг	Ежегодно
Характеристики	Брой токуващи индивиди Характеристика на местообитанието Площ на колонията Съпътстващи видове Заплахи и лимитиращи фактори
Методика за мониторинг и присъствие в национални програми	Мониторинг на ОВМ и защитените зони от мрежата Натура 2000; Видово-специфична методика за наблюдение (отчитане на токуващи мъжки); Включен в НСМБР
Референция	Методика за мониторинг на орнитофауната в страната в рамките на НСМБР (Янков, 2004)

Вид	Червеногърба сврачка
Периодичност на мониторинг	Ежегодно
Характеристики	Брой гнездящи двойки Характеристики на местообитанието Заплахи и лимитиращи фактори
Методика за мониторинг	Мониторинг на ОВМ и защитените зони от мрежата Натура 2000; Маршрутно обследване на територията в рамките на пробни площадки с размери 1x1 km. UTM гريد. Включен в НСМБР.
Референция	Методика за мониторинг на орнитофауната в страната в рамките на НСМБР (Янков, 2004)

Вид	Бял щъркел
Периодичност на мониторинг	Ежегодно
Характеристики	Брой гнездящи двойки в зоната GPS координати на гнездата Основа на гнездата (ел. стълб, покрив на сграда, комин, църква и др.)

	Брой малки в гнездото Съпътстващи видове Заплахи и лимитиращи фактори
Методика за мониторинг	Мониторинг на ОВМ и защитените зони от мрежата Натура 2000; Национално картиране на Белия щъркел на 10 г., БДЗП; Включен в НСМБР.
Референция	Методика за мониторинг на орнитофауната в страната в рамките на НСМБР (Янков, 2004)

17. Мониторинг и оценка на постигането на целите, индикатори за успешното прилагане на плана

Определянето на индикатори за постигането на формулираните цели и изпълнение на дейностите е в пряка зависимост от предмета и целите на опазване на ЗЗ. Индикаторите за правилния избор на мерките и тяхното изпълнение, както и за постигането на целите на управление са в пряка връзка с критериите, определящи състояние на сигурност за видовете обект на опазване в защитената зона.

Формулирани са два типа индикатори – за изпълнение на мерките и за постигане на целите на управление. Индикаторите за изпълнение имат количествено измерение и ще бъдат свързани с изпълнението на приоритетните мерки за управление на зоната. Индикаторите за постигане на целите на управление са базирани върху конкретните методики за определяне на състоянието на видовете, предмет на опазване и техните местообитания.

Индикатор	Източник на информация	Целева стойност	Честота на мониторинга	Отговорна институция *
Индикатори за постигане на целите				
Численост на Ливадния дърдавец в ЗЗ (бр. гнездящи двойки)	Мониторинг на вида	23 двойки	ежегодно	РИОСВ
Численост на Червеногърбата сврачка в ЗЗ (бр. гнездящи двойки)	Мониторинг на вида	15 двойки	ежегодно	РИОСВ
Численост на Белия щъркел в ЗЗ (бр. гнездящи двойки)	Мониторинг на вида	25 двойки	ежегодно	РИОСВ
Площ на екстензивно поддържани ливади	СИЗП	580 ха.	5 г.	РИОСВ
Площ на екстензивно поддържани пасища и мери	СИЗП	200 ха.	5 г.	РИОСВ
Статус на приоритетните заплахи установени за зоната	Мониторинг	Общо намал. на интензитета и площта с 20%	5 г.	РИОСВ

Индикатори за изпълнение на плана				
Определена управленска/консултативна структура на защитената зона	Документ/заповед на РИОСВ / МОСВ	1 бр.	На 1-ва година от приемането на ПУ	РИОСВ
Въведени компенсаторни/икономически механизми	Служби за съвети в земеделието	1 бр.	2 г.	РИОСВ
Изпълнена образователна програма	Доклад, проектна документация	1 бр.	10 г.	РИОСВ
Обезопасени електропроводи и други рискови ел.съоръжения	Доклади	10 обекта	10 г.	РИОСВ / ЕРП / НПО
Обезопасени всички рискови гнезда на бели щъркели.	Доклади	10 гнезда	10 г.	РИОСВ / ЕРП / НПО

*** Забележка:** Към настоящия момент институционалната рамка за изпълнение на ПУ не е напълно изяснена (повече информация е поместена в т. 9). РИОСВ е отговорната административна структура, която има най-преки задължения по отношение на контрола и управлението на ЗЗ от Натура 2000. По тази причина РИОСВ е посочена като отговорна институция за повечето дейности.

Авторите на плана приемат, че след изготвяне и одобрение на национален подход за управление на ЗЗ от Натура 2000 ще бъде възможно установяването на управителни/консултативни структури за защитените зони и делегиране на дейности по управлението към тях.

Литература

Велев, С. 1997. Климатично райониране. В: Физическа и икономическа география на България. Изд. проф. Марин Дринов, С.

Велев, С. Йорданова, М., Дреновски, И. 2002. Физикогеографска регионализация. В: География на България. С., Форком, 381-410.

Велчев, А., Пенин, Р., Тодоров, Н., Контева, М. 2011. Ландшафтна география на България. Булвест 2000, 235с.

Георгиев, М. 1991. Физическа география на България. Унив. Изд. "Св. Климент Охридски", С.

Делов, В. и Н. Петков. 2002. Национален план за действие за опазване на ливадния дърдавец (Срех сгех) в България 2002-2006. - В: Янков, П. (отг.ред.). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им, Част 1. БДЗП-МОСВ, Природозащитна поредица, Книга 4, БДЗП, София, 183-202стр.

Заповед на Министъра на околната среда и водите No РД-780 от 28 октомври 2008 г. (ДВ бр. 102 /2008 г.)

Иванов, И. 1966. Регионална характеристика на релефа - Краищенско-ихтиманска подобласт. В: География на България, том 1. Изд. на БАН.

Костадинова, И. и М. Грабатилов. 2007. Орнитологично важни места в България и Натура 2000, БДЗП, Природозащитна поредица, Книга 11. БДЗП, София. 639 стр.

Климатичен справочник за България. 1978. Том 1, Слънчева радиация и слънчево греене. Изд. Наука и изкуство, С.

Климатичен справочник за България. 1979. Том 2, Влажност на въздуха, мъгла, облачност. Изд. Наука и изкуство, С.

Климатичен справочник за България. 1982. Том 4, Вятър. Изд. Наука и изкуство, С.

Климатичен справочник за България. 1983. Том 3, Температура на въздуха, температура на почвата, слани. Изд. Наука и изкуство, С.

Климатичен справочник. 1991. Валежи в България. Изд. Наука и изкуство, С.

Климатът на България. С. Изд. на БАН, 1991.

Лесоустройствен проект на ТП ДГС "Дупница", 2011.

Маринова, Р. 1993. Обяснителна записка към геоложка карта в М 1:100000 картен лист Благоевград. С. Геология и геофизика АД.

Мишев, Н., Вапцаров, И., Данева, М. 1989. Физикогеографски райониране. В: География на България, Т.3 Физикогеографско и социално-икономическо райониране, С., БАН, 13-235.

Николов, Б. 2006. Сврачките (сем. Laniidae) (Aves: Passeriformes) в България - разпространение, гнездова биология и миграции. Институт по зоология, БАН, докт. Дисертация.

Нинов, Н. 2000. Таксономичен списък на почвите в България според световната система на ФАО. Проблеми на географията, 1-4.

Общински план за развитие на община Кочериново 2007 - 2013

Общински план за развитие на община Рила 2007 - 2013

Общински план за развитие на община Благоевград 2007 - 2013

Пенков, М. Почвознание. С. Агропрес, 1996.

Петров, Ц., Й. Христов, И. Ангелов. 2007. Популацията на белия щъркел в България през 2004-2005 г.

Петров, Ц. (отг. ред.), 1998, Белият щъркел (*Ciconia ciconia*) в България, II. БДЗП.

Програма за опазване на околната среда за община Рила 2009-2013 г.

Райков, Р. и колектив, Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България, ИАГ, 2011

Решение No 122 от 2007 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 21 от 2007 г.)

Симеонов, С., Т. Мичев и Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Т. 20 Aves. Ч. I, София, БАН. 349стр.

Спиридонов, Ж. 1999. Гнездовата орнитофауна в Национален парк "Рила" и нейното консервационно значение. - В: Сакалян, М. (съст.). Биологично разнообразие в Национален парк "Рила", 385-414.

Цанков, Ц., Спасов, Н., Стоянов, К. 2005. Неогенско-кватернерна палеогеография и геодинамика на Средна Струма. Унив. Изд. "Неофит Рилски".

Христов, Й. и Н. Петков. 2013. Състояние на широкоразпространените видове птици в България 2005-2011. БДЗП, Природозащитна поредица, Книга 26. БДЗП, София, 25стр.

Янков, П. 2003. Орнитофауната на природен парк "Рилски манастир". - В: Пеев, Д. (ред.): Бърза екологична оценка на природен парк "Рилски манастир", 143-152.

Янков, П. (отг. ред.). 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, Книга 10. БДЗП, София. 679стр.

FAO/UNESCO, 2003. Digital Soil Map of the World and Derived Soil Properties, CD-ROM, Version 3.6. Information Division, FAO, Viale delle Terme di Caracalla, 00100 Rome, Italy.

BirdLife International. 2004. Birds in Europe: Population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK. BirdLife Conservation Series No12. 374pp.

BirdLife International. 2010. Position paper of the Birds and Habitats Directives Task Force on Biodiversity Offsets in the European Union, BirdLife International Habitat Task Force position paper, Brussels, 12pp.

Delov, V. 1995. Investigations on the Corncrake (*Crex crex*) in the region of Sofia. - Annarie de l'Universite de Sofia, 88, 4: 25-31.

Delov, V., Iankov, P. and N. Petkov. 1995. Pilot National Survey on the Corncrake in Bulgaria (Final report). Sofia, BSPB. 16pp.

Delov, V. 1998. National Corncrake Survey in Bulgaria'96. (Final report). Sofia, BSPB. 28pp.

Списък на приложенията

Приложение 1 – Заповед No РД-780 от 28 октомври 2008 г. (ДВ бр. 102 /2008 г.) за обявяване на защитена зона „Кочериново” с идентификационен код BG0002099

Приложение 2 – Решение No 122 от 02 Март 2007 г. за приемане на списък от защитени зони за опазване на дивите птици и списък от защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Приложение 3 - Координатен регистър на границите на защитена зона „Кочериново”, с идентификационен код BG0002099, в координатна система 1970 г.

Приложение 4 – Цифров модел на защитената зона и тематични карти *(на цифров носител)*

Приложение 5 – Горскостопански единици попадащи в обхвата на ЗЗ „Кочериново”

Приложение 6 – Списък на имотите попадащи в трите функционални зони на ЗЗ „Кочериново” *(на цифров носител)*

Приложение 7 – Доклади от инвентаризация на ЗЗ „Кочериново”